Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
Historiography (230108101)

वार, दिनांक : गुरूवार, १५-०५-२०२५ — कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. १२

१) ––– च्या मते इतिहास म्हणजे थोर व्यक्तीची चरित्रे होय.
अ) कार्लाइल — ब) क्रोचे
क) बेकन — ड) लेकी

२) ––– च्या मते इतिहास म्हणजे अनेक असत्य गोष्टीतून सत्य शोधण्याची कला होय.
अ) व्हिको — ब) हेरोडोटस
क) रूसो — ड) अक्टन

३) ट्रीव्हलियान च्या मते इतिहासाची व्याप्ती ––– स्तरावर आहे.
अ) पाच — ब) चार
क) तीन — ड) दोन

४) वि. का. राजवाडेच्या मते इतिहासाचे ––– प्रकार आहेत.
अ) दोन — ब) तीन
क) चार — ड) पाच

५) राष्ट्रप्रेम जागृत करण्यास ––– इतिहास लेखन प्रेरणादायी ठरले.
अ) वसाहत — ब) कर्मकांड
क) सामाजिक — ड) राजकीय

६) ––– इतिहास लेखनामुळे समाजाचे चित्रण इतिहास लेखनात येऊ लागले.
अ) सामाजिक — ब) जागतिक
क) राजकीय — ड) यापैकी नाही

७) कार्ल मार्क्सचे तत्वज्ञान ––– म्हणून ओळखले जाते.
अ) आदर्शवाद — ब) सकारात्मकतावादी
क) द्वंद्वात्मक भौतिकवाद — ड) ऐतिहासिक पद्धत

८) ––– यांनी इतिहासातील घटनामागे वर्गसंघर्षाचे तत्वज्ञान मांडले.
  अ) अर्नोल्ड टोयांबी   ब) जेम्स मिल
  क) अन्तानिओ ग्रामची   ड) कार्ल मार्क्स

९) सर अलेक्झांडर कनिंगहम यांनी ––– च्या लिखाणाधारे प्राचीन बौद्ध स्थळांचा शोध लावला.
  अ) मगेस्थेणीस   ब) ह्यएनत्संग
  क) अब्दुर रझ्झाक   ड) यापैकी नाही

१०) नाणी ही ––– साधने आहेत.
  अ) पुरातत्वीय   ब) लिखित
  क) मौखिक   ड) यापैकी नाही

११) अशोक कालीन ब्राह्मी लिपीचे वाचन ––– यांनी केले.
  अ) व्हीन्सेंट स्मिथ   ब) जेम्स प्रिन्सेप
  क) जेम्स मिल   ड) यापैकी नाही

१२) 'अकबर द ग्रेट' हा ग्रंथ ––– यांनी लिहिला.
  अ) अर्नोल्ड टोयांबी   ब) डी. डी. कोसंबी
  क) व्हीन्सेंट स्मिथ   ड) कार्ल मार्क्स

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) १२

१) इतिहास कला आहे की शास्त्र स्पष्ट करा.
२) इतिहासाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
३) इतिहास आणि राज्यशास्त्र यांचे सहसंबंध स्पष्ट करा.
४) ताम्रपट म्हणजे काय उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
५) इतिहासाचा प्रकार – कायद्याचा इतिहास
६) इतिहास लेखनाचे आधुनिक तंत्रज्ञान म्हणून मुलाखतीचे महत्व सांगा.

प्र.३ लघुत्तरी उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन) १२

१) इतिहासाचे प्रमुख उद्देश स्पष्ट करा.
२) फ्रेडरिक हेगेलचे इतिहास विषयक विचार स्पष्ट करा.
३) स्मारके आणि पुरातत्वीय अवशेषावरून इतिहास कसा ओळखला जातो?
४) इतिहास लेखनातील आधुनिक तंत्रज्ञानाचे महत्त्व सांगा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) इतिहासाचा अर्थ सांगून इतिहास म्हणजे काय स्पष्ट करा.

किंवा

२) इतिहास लेखनातील विविध काळातील प्रवासवर्णने विशद करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी उत्तर लिहा. १२

इतिहासाची आंतरविद्याशाखीय भूमिका स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
Historiography (230108101)

Day & Date: Thursday, 15-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing the correct option. **12**

1) According to _____ history means biographies of great people.
a) Carlyle b) Croche
c) Bacon d) Lecky

2) According to _____ history is the art of finding truth out of many falsehoods.
a) Vico b) Herodotus
c) Rousseau d) Acton

3) According to Trevelyan the scope of history is _____ level.
a) five b) four
c) three d) two

4) According to the V. K. Rajwade there are _____ types of history.
a) two b) three
c) four d) five

5) _____ History writing became an inspiration to awaken nationalism.
a) Colonial b) Ritual
c) Social d) Political

6) _____ Due to history writing, depiction of society started to appear in history writing.
a) Social b) Global
c) Political d) None of these

7) The philosophy of Karl Marx is known as _____.
a) Idealism b) Positivism
c) Dialectical materialism d) Historical method

8) _____ presented the philosophy of class struggle behind the events of history.
a) Arnold Toyambi b) James Mill
c) Antonio Gramsci d) Karl Marx

9) Sir Alexander Cunningham discovered ancient Buddhist sites based on the writings of _____.
- a) Magesthenes
- b) Huentsang
- c) Abdur Razzak
- d) None of these

10) Coins are _____ sources.
- a) Archaeological
- b) Written
- c) Oral
- d) None of these

11) Asoka's Brahmi script was read by _____.
- a) Vincent Smith
- b) James Prinsep
- c) James Mill
- d) None of these

12) The book 'Akbar the Great' was written by _____.
- a) Arnold Toyanbi
- b) D.D. Kosambi
- c) Vincent Smith
- d) Karl Marx

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**

1) Explain whether history is art or science.
2) Explain the scope of history.
3) Explain the relationship between history and political science.
4) Explain what copper plate is with example.
5) Type of History- History of Law
6) State the importance of interview as a modern technology of history writing.

Q.3 Write short answers. (Any Two) **12**

1) Explain the main purpose of history.
2) Explain Friedrich Hegel's views on history.
3) How history is known from monuments and archaeological remains.
4) State the importance of modern technology in writing history.

Q.4 Write long answers. (Any One) **12**

a) Explain what is history by explaining the meaning of history.

OR

b) Elaborate travelogues of different eras in historiography.

Q.5 Explain the interdisciplinary role of history. **12**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
History of Ancient India - I (Upto 650 A.D.) (230108102)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा. १२

१) सिमेट्री एच (दफनभूमि) ––– येथे आढळली आहे.
अ) हडप्पा ब) मोहेन्जोदाडो
क) बानावली ड) राखीगडी

२) ––– वेदामध्ये ऋग्वेदातील ऋचा गाण्याच्या उद्देशाने रचल्या आहेत.
अ) साम ब) अथर्व
क) यजुर ड) अ,ब,क पैकी कोणतेही नाही

३) इंडिका या ग्रंथाचा लेखक ––– आहे.
अ) प्लीनी ब) स्ट्रॅबो
क) ॲररीयन ड) मेगास्थीनीस

४) अशोकाचा ––– शिलालेख द्विभाषिक (ग्रीक व अरामाइक) आहे.
अ) गीरनार ब) निगलीसागर
क) धौली ड) कंदाहर

५) ––– याने अशोकाच्या शिलालेखातील ब्राम्ही लिपीचा अर्थ लावला.
अ) जेम्स मील ब) जॉन मार्शल
क) जेम्स प्रिंन्सेप ड) अलेक्झांडर कनिंगहम

६) अनेकांतवादाचा सिद्धांत ––– शिकवणूकीशी संबंधित आहे.
अ) जैन ब) बौद्ध
क) शैव ड) भागवत

७) मिलींदपन्हो या बौद्ध ग्रंथात मेनन्दर आणि ––– यांच्यातील संवाद आहे.
अ) अश्वघोष ब) नागसेन
क) वसुबंधु ड) मोगलीपुत्ततिस्स

८) प्रतिष्ठान म्हणजे सध्याचे पैठण ही ——— यांची राजधानी होती.

अ) मौर्य ब) शुंग

क) सातवाहन ड) वाकटक

९) गुप्त काळात ——— हा जमीन हस्तांतराची नोंद ठेवणारा अधिकारी होता.

अ) प्रतिहार ब) पुस्तपाल

क) महाप्रतिहार ड) शौलकीक

१०) ——— गुप्त शासकाच्या दरबारात सुप्रसिध्द नऊ विद्वान (नवरत्न) होते.

अ) समुद्रगुप्त ब) चंद्रगुप्त दुसरा

क) स्कंदगुप्त ड) श्रीगुप्त

११) ——— यांच्या शासनकाळात प्रशासन अधिकाधिक सरंजामी व विकेंद्रित झाले होते.

अ) मौर्य ब) सातवाहन

क) गुप्त ड) हर्षवर्धन

१२) हर्षवर्धनाची मुळ राजधानी ठाणेश्वर होती पण त्याने ——— येथे राजधानी ह लवली.

अ) वल्लभी ब) बदामी

क) कन्नौज ड) पाटलीपुत्र

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) एपिग्राफि
२) महास्नानगृह
३) ग्रीक शासक मेनन्दर (मिलींद)
४) पुश्यमित्र शुंग
५) मेगस्थिनची इंडिका
६) अशोकाचा १३ वा शिलालेख

प्र.३ थोडक्यात उत्त्तरे लिहा/टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२

१) प्राचीन भारतीय इतिहासाच्या अभ्यासामध्ये लिखित साधनांचे महत्व स्पष्ट करा.
२) सिंधू संस्कृतीतील हस्तकला व व्यापार विषयक माहिती द्या.
३) समुद्रगुप्तच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा.
४) बुद्धांच्या शिकवणुकी विषयी माहिती द्या.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (दीर्घोत्तरी प्रश्न) (कोणताही एक) १२

१) गुप्तकालीन धार्मिक परिस्थिती विषयी चर्चा करा.

किंवा

२) वैदिक सामाजिक परिस्थितीची सविस्तर चर्चा करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. (दीर्घोत्तरी प्रश्न) १२

मौर्य प्रशासन व्यवस्था व तिचा भारतीय इतिहासावरील प्रभाव याविषयी चर्चा करा.

Seat No.	

Set | **P**

M.A. (History) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
History of Ancient India - I (Upto 650 A.D.) (230108102)

Day & Date: Saturday, 17-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. **12**

1) Cemetry H is found at _____.
a) Harappa b) Mohenjodaro
c) Banawali d) Rakhigarhi

2) _____ veda is collection of verses from the Rigveda arranged for singing.
a) Sam b) Atharva
c) Yajur d) None of a,b,c

3) _____ is the author of 'Indika'.
a) Pliny b) Strabo
c) Arrian d) Magasthenes

4) _____ inscription of Ashoka is bilingual (Greek and Aramaic).
a) Girnar b) Nigalisagar
c) Dhauli d) Kandahar

5) _____ deciphered the Brahmi script of Ashokan inscriptions.
a) James Mill b) John Marshall
c) James Princep d) Alexander Cunninghum

6) The doctrine of Anekantvada is related to _____.
a) Jainism b) Buddhism
c) Shaivism d) Bhagawatism

7) Milindpanho the Buddhist pali text is a dialogue between Menander and _____.
a) Ashvaghosh b) Nagsen
c) Vasubandhu d) Mogaliputtatissa

8) Pratishthan, Present day Paithan was the capital of the _____.
a) Maurya's b) Shunga's
c) Satvahana's d) Vakataka's

9) During the Gupta period _____ was the record keeper of land transfers.
a) Pratihara b) Pustapalas
c) Mahapratihara d) Shaulkika

10) _____ gupta ruler patronized the nine famous scholars known as Navaratnas (nine gems).
a) Samudragupta b) Chandragupta II
c) Skandagupta d) Srigupta

11) During _____ reign the administration become more feudal and decentralized.
a) Maurya's b) Satvahana's
c) Gupta's d) Harshvardhan's

12) The capital of Harshavardhan was originally Thaneshwar, but he shifted it to _____.
a) Vallabhi b) Badami
c) Kannauj d) Pataliputra

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**
1) Epigraphy
2) Great Bath
3) Greek King Menander (Milind)
4) Pushyamitra Shunga
5) Megasthenes Indika
6) Ashoka's 13th Major rock Edict

Q.3 Write short Answers/ short notes. (Any Two) **12**
1) State the importance of literary sources in the study of ancient Indian history.
2) Give information about Harappan crafts and trade.
3) Evaluate the achievements of Samudragupta.
4) Give an account of teachings of Buddhism.

Q.4 Write the detail answer. (Broad answer type question) (Any One) **12**
a) Discuss the features of Gupta period religious condition.

OR

b) Discuss in detail the features of Vedic Society.

Q.5 Write the detail answer. (Broad answer type question) **12**
Discuss the Mauryan administrative system and its impact in Indian history.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
History of Medieval India – I (1200 to 1526 A.D.) (230108103)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) दिल्ली सलतनताचा अभ्यास करण्यासाठी ––– प्राथमिक साहित्यिक साधन होय.
अ) तबकत–ए–नासिरी ब) तुझुक–ए–जहांगिरी
क) बुऱ्हाण–इ–मासीर ड) यापैकी नाही

२) ––– येथील आलेख मध्ययुगीन आंध्रप्रदेशातील इतिहासावर प्रकाश टाकतो.
अ) अनंतपुरम ब) हनुमकोंडा
क) गुंटूर ड) यापैकी नाही

३) दिल्ली सुलतानशाहीची माहिती देणाी ग्रंथ ––– व ––– भाषेत आहेत.
अ) उर्दु, संस्कृत ब) अरबी, मराठी
क) अरबी, पार्शियन ड) अरबी, संस्कृत

४) भारतात दिल्ली सुलतानशाहीची स्थापना करण्यास ––– जबाबदार होय.
अ) कुतुबुद्दिन ऐबक ब) मुहम्मद बिन तुघलक
क) शेरशहा सुरी ड) यापैकी नाही

५) दिल्ली सुलतानशाहीतील अंतर्गत प्रशासनाचे मुख्य वैशिष्टये ––– होय.
अ) सत्तेचे विकेंद्रीकरण ब) इक्ता प्रणाली
क) धार्मिक सुधारणा ड) यापैकी नाही

६) दिल्ली सुलतानाच्या काळात दक्षिण भारतात ––– साम्राज्य अस्तित्वात होते.
अ) चोल ब) बहामनी
क) पल्लव ड) पांडय

७) मध्ययुगात महाराष्ट्रातील पुरूष गुलामाला ——— नावाने ओळखले जाते.
   अ) बटीक   ब) कुणबीन
   क) पोरगा   ड) यापैकी नाही

८) दक्षिण भारतातील भारतीय तत्वज्ञानाचे प्रसिद्ध केंद्र ——— होते.
   अ) मदुराई   ब) म्हैसूर
   क) त्रिवेंद्रम   ड) कांची

९) बाजार नियंत्रणासाठी ——— ने शहाना–ए–मंडी हा अधिकारी नेमला.
   अ) अल्लाउद्दिन खिलजी   ब) फिरोज तुघलक
   क) बलबन   ड) मुहम्मद तुघलक

१०) पुष्टीमार्ग ——— यांनी शिकवला.
   अ) नंददास   ब) वल्लभाचार्य
   क) गोविंदस्वामी   ड) सूरदास

११) भारतीय लोकांनी सूफी पंथाचा स्विकार ——— लोकाकडून केला.
   अ) अरब   ब) पर्शियन
   क) तुर्की   ड) इराण

१२) सुलतानाच्या फौजेची व्यवस्था ——— लष्करी अधिकाऱ्याकडे होती.
   अ) कोतवाल   ब) हवालदार
   क) चोपदार   ड) अमीर

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) सुलतान काळातील प्रवासी वृतांत माहिती द्या.
२) दिल्ली सुलतानाच्या ऱ्हासाची चर्चा करा.
३) दिल्ली सुलतानशाहीतील न्यायदान व्यवस्था लिहा.
४) वारकरी चळवळीचे तत्वज्ञान सांगा.
५) सुलतान काळातील व्यापारी वर्ग स्पष्ट करा.
६) सुफी चळवळीची मुख्य तत्वे कोणती?

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **१२**

१) हिंदी भाषेतील साधने.
२) विजयनगर साम्राज्याचा ऱ्हास.
३) मध्ययुगीन काळातील शिक्षण पद्धत.
४) सुलतानकाळातील वास्तुकला.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) मध्ययुगीन काळातील जात पद्धत आणि स्त्रियांची स्थिती चर्चा करा.

किंवा

२) मध्ययुगीन भारताच्या अभ्यासासाठी संस्कृत व मराठी साधनांचे महत्व विशद करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२

भक्ती चळवळीच्या योगदानाचे परीक्षण करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
History of Medieval India – I (1200 to 1526 A.D.) (230108103)

Day & Date: Monday, 19-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) _____ was a primary literary source for studying the Delhi Sultanate.
a) Tabqat-i-Nasari b) Turuk-i-Jahangiri
c) Burhan-E-masir d) None of these

2) _____ inscription throws light on the medieval Andhra Pradesh History.
a) Anantpuram b) Hanumkonda
c) Guntur d) None of these

3) Delhi Sultan main books are belong to _____ and _____ language.
a) Urdu, Sanskrit b) Arabic, Marathi
c) Arabic, Parsian d) Arabic, Sanskrit

4) _____ was responsible for establishing the Delhi Sultan Shahi.
a) Qutubuddin Aibak b) Muhammad bin Tughlaq
c) Sher Shah Sur d) None of these

5) _____ was a key feature of the administration under the Delhi Sultan shahi.
a) Decentralization of Power b) Iqta System
c) Religions reforms d) None of these

6) _____ empire coexisted with the Delhi Sultan Shahi in Southern India.
a) Chole b) Bahamani
c) Pallava d) Pandya

7) _____ was known of Maharashtra male slavery in medieval period.
a) Batic b) Kunbin
c) Porga d) None of theses

8) _____ was the famous center for Indian Philosophy in South India.
a) Madurai b) Mysore
c) Trivendram d) Kanchi

9) _____ was appointed a officer called Shahana-E-Mandi to control the market.
a) Allauddin Khilaji b) Firoz Tughalaq
c) Balban d) Muhamad Tughalaq

10) _____ was the preached Pushti marga.
a) Nandadas b) Vallabhacharya
c) Govind Swami d) Surdas

11) _____ people was introduced Sufi sect in India.
a) Arab b) Parsian
c) Turky d) Iran

12) _____ was arrangement of sultana's army officer.
a) Kotwal b) Hawaldar
c) Chopadar d) Amir

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**
1) Explain the account of foreign journey in the sultan period.
2) Discuss the decline of Delhi Sultan.
3) Write the Judicial system under Delhi Sultan.
4) Explain the philosophy of Warkari Movement.
5) Explain the trading class in sultan period.
6) What are main principles of Sufi movement?

Q.3 Write short answers. (Any Two) **12**
1) Sources in Hindi language.
2) Decline of Vijayanagar Kingdom.
3) Education System of Medieval period.
4) Architecture of Sultan period.

Q.4 Write the detail answers. (Any One) **12**
1) Discuss the caste system and condition of woman in medieval period.

OR

2) Elaborate the importance of Sanskrit and Marathi sources for the study of medieval India.

Q.5 Write the detail answer. **12**
Examine the contribution of Bhakti Movement.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Research Methodology in History (230108105)

वार, दिनांक : शनिवार, २४-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) संशोधन या शब्दाची उत्पत्ती ––– या फ्रेंच शब्दापासून झालेली आहे.
अ) रिसर्च ब) रिसेर्च
क) रिसोरर्च ड) रिसेरर्च

२) संशोधन म्हणजे –––.
अ) पुन्हा पुन्हा शोध घेणे
ब) कोणत्याही समस्येचा उपाय शोधणे
क) वैज्ञानिक पद्धतीने कोणत्याही समस्येचे सत्य शोधणे
ड) यापैकी नाही

३) ––– ही संशोधन प्रक्रियेची अंतिम पायरी आहे.
अ) तथ्य संकलन ब) तथ्य विश्लेषण
क) अहवाल लेखन ड) समस्या विधान

४) प्राथमिक स्त्रोतांची माध्यमे कोणती आहेत?
अ) प्रत्यक्ष निरीक्षण ब) प्रश्नावली
क) मुलाखत ड) वरील सर्व

५) परीक्षण केल्या जाणाऱ्या विचारांना गृहितकृत्ये असे ––– म्हणतात
अ) पी.बी.यंग ब) एमोटी एस. बोगार्ड
क) गुडे आणि हॉट ड) जी. ए. लुंडबर्ग

६) आदर्श गृहित कृत्यांची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?
अ) स्पष्टता ब) विशिष्टता
क) अनुभव जन्यता ड) वरील सर्व

७) खालील पैकी कोणती तथ्य संकलनाची पद्धत नाही?
   अ) असंचरित मुलाखत
   ब) संशोधन प्रश्न
   क) पोस्टल सर्वेक्षण प्रश्नावली
   ड) सहभागींचे निरीक्षण

८) गृहितके म्हणजे काय?
   अ) परावलंबी चल
   ब) स्वावलंबी चल
   क) प्रयोगाद्वारे चलाचे भाकित करणे
   ड) चलाच्या संबंधाचे भाकित करणे

९) ––– हे संशोधन अहवालाचे पहिले पान आहे.
   अ) संदर्भ ग्रंथ सुची   ब) अनुक्रमणिका
   क) शिर्षक पान   ड) परिशिष्ठ

१०) संशोधन प्रक्रियेचे मुख्य घटक काय आहेत?
   अ) प्रस्तावना, साहित्याचे पुनरावलोकन, संशोधन पद्धती, परिणाम, चर्चा आणि निष्कर्ष
   ब) प्रस्तावना तथ्य संकलन, तथ्य विष्लेषण, निष्कर्ष आणि शिफारशी
   क) कार्यकारी सारांश, साहित्यांचे पुनरावलोकन, तथ्य संकलन, निष्कर्ष संदर्भ ग्रंथ सुची
   ड) संशोधन आराखडा, संशोधन तथ्य, विश्लेषण, संदर्भ

११) 'मेथड्स इन सोशल रिसर्च' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
   अ) केर्लिजर   ब) सी.आर. कोठारी
   क) गुड आणि हॅट   ड) विल्किन्सन

१२) आदर्श अहवालाची वैशिष्ट्ये कोणती?
   अ) मुद्देसुद मांडणी   ब) भाषेची सुलभता
   क) अचुकता आणि वस्तुनिष्ठता   ड) वरील सर्व

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) उपयोजित संशोधन
२) तळटीपा
३) संशोधन आराखडा
४) साहित्याच्या पुनरावलोकनाची गरज
५) अहवाल लेखन
६) संशोधनात संगणक उपयोगाचे महत्व काय?

प्र.३ टीपा लिहा (कोणतेही दोन) १२

१) चांगल्या संशोधनाची गुण वैशिष्ट्ये
२) प्राथमिक साधने
३) बहिरंग परीक्षण
४) संशोधन अहवालाचे घटक

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

१) संशोधन म्हणजे काय? संशोधनाचे प्रकार स्ष्ट करा.

किंवा

२) संशोधन पद्धतीचे विविध टप्पे सांगा.

प्र.५ इतिहासाची दुय्यम संदर्भ साधने सांगा. १२

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
Research Methodology in History (230108105)

Day & Date: Saturday, 24-May-2025 Max. Marks: 60
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative: **12**

1) The world research is derived from the French word _____.
a) Research b) Recerch
c) Resourch d) Riserch

2) Research is _____.
a) Searching again and again
b) Finding solution to any problem
c) Working in a scientific way to search for truth of any problem
d) None of the above

3) Final stage in the Research process is _____.
a) Data Collection b) Data Analysis
c) Report writing d) Problem formulation

4) Which of the mediums of Primary Sources?
a) Direct observation b) Questionnaire
c) Interview d) All of the above

5) _____ says that, A hypothesis is a proposition to be tested.
a) P. B. Young b) Emori S. Bogard
c) Gude and Hot d) G.A. Lundburg

6) Which of the characteristics of a good Hypothesis?
a) Clarity b) Specific ability
c) Empirical d) All of the above

7) Which of the following is not a data-collection method.
a) unstructured interviewing
b) Research questions
c) Postal Survey questionnaires
d) Participant observation

8) What is an Hypothesis?
a) A dependent variable
b) An independent variable
c) An experiment that tests certain predictions
d) Prediction of a relationship between certain variables.

9) The first page of the research report is _____.
a) Bibiliography b) Index
c) Title page d) Appendix

10) What are the core elements of a Research process?
a) Introduction, Literature Review, Research Methodology, Results, Discussions and concussions.
b) Introduction, Data-collection, Data-Analysis, conclusions and Recommendations.
c) Executive summary, Literature Review, Data gatheres conclusions, Bibiliography.
d) Research plan, Research Data, Analysis, Reference

11) Who was the author of the book named ‘Methods in social Research?
a) Kerlinger b) C.R. Kothari
c) Good and Hat d) Wilkinson

12) Which of the essentials of Ideal Report?
a) Pointed Presentation b) Simplicity of Language
c) Accuracy and objectivity d) All of the above

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**
1) Applied Research
2) Footnotes
3) Research Design
4) Review of Literature Requires
5) Writing of Report
6) What is importance of the computer Application in Research.

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**
1) Qualities of Good Research
2) Primary Sources
3) External Criticism
4) Content of Research Report

Q.4 Write the detail answer. (Any One) **12**
1) What is Research? Explain the types of Research.

OR

2) Describe the steps of Research Methodology.

Q.5 Explain the secondary sources of History. **12**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
History of Ideas. (230108106)

वार, दिनांक : सोमवार, २६-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. १२

१) अध्ययन व अध्यापन ही ––– वर्णाची कर्तव्य होती.
- अ) ब्राम्हण ब) क्षत्रिय
- क) वैश्य ड) शूद्र

२) वर्ण व्यवस्थेचा पहिला उल्लेख ––– मध्ये आढळतो.
- अ) ऋग्वेद ब) मनुस्मृती
- क) महाभारत ड) रामायण

३) प्राचीनकाळात कुटुंब प्रमुखाला ––– असे म्हटले जात होते.
- अ) गणपती ब) अधिपती
- क) राष्ट्रपती ड) गृहपती

४) गुरू ग्रंथ साहिब हा ––– धर्माचा पवित्र ग्रंथ आहे.
- अ) शिख ब) ख्रिचन
- क) हिंदू ड) मुस्लिम

५) मध्यमयुगीन काळात समाजजीवनात स्त्रीयांना ––– स्थान आहे.
- अ) मानाचे ब) उच्च
- क) दुय्यम ड) महत्त्वाचे

६) वारकरी संप्रदाय हा भक्ती चळवळीतील ––– भक्तीचा एक भाग आहे.
- अ) शैव ब) वैष्णव
- क) शाक्त ड) यापैकी नाही

७) इ.स ––– मध्ये सत्यशोधक समाजाची स्थापना झाली.
- अ) १८५३ ब) १८६९
- क) १८७१ ड) १८७३

८) ––– हे केरळमधील प्रमुख सामाजिक व धार्मिक सुधारक होते.
अ) रामकृष्ण परमहंस ब) श्रीनारायणगुरू
क) स्वामी विवेकानंद ड) केशवचंद्र सेन

९) ––– याने ब्रिटीश वसाहतवादाच्या समर्थनासाठी उपयुक्ततावादाचा उपयोग केला.
अ) लॉर्ड डलहौसी ब) ग्रॅन्ट डफ
क) जेम्स मील ड) यापैकी नाही

१०) प्रत्यक्षवादाची शास्त्रीय व्याख्या सर्वप्रथम ––– यांनी मांडली.
अ) हेगेल ब) ऑगस्ट कम्प्त
क) आईनस्टाईन ड) यापैकी नाही

११) ––– हा शासन व्यवस्थेचा प्रकार आहे.
अ) लोकशाही ब) निधर्मवाद
क) राष्ट्रवाद ड) उदारमतवाद

१२) उदारमतवादाचे तत्त्वज्ञान ––– तत्त्वावर आधारित आहे.
अ) पारतंत्र्याच्या ब) स्वातंत्र्याच्या
क) विरोधाच्या ड) दहशतीच्या

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) १२

१) जातिव्यवस्थेमध्ये दोष सांगा.
२) स्त्रीधन म्हणजे काय?
३) श्रीनारायण धर्म परिपालन योगम या संस्थेविषयी माहिती द्या.
४) वारकरी संप्रदायातील कोणत्याही सात संताची नावे लिहा.
५) सकारात्मकवाद म्हणजे काय?
६) लोकशाहीच्या कोणत्याही दोन व्याख्या सांगा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन) १२

१) जाती व्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्य सांगा.
२) प्राचीन भारतातील कुटुंबसंस्थेचे वर्णन करा.
३) आत्मसम्मान चळवळीची माहिती दया.
४) शिख धर्मासंबंधी माहिती दया.

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

१) उदारमतवाद म्हणजे काय ते सांगून उदारमतवादाच्या प्रचाराचा आढावा घ्या.

किंवा

२) प्राचीन काळातील स्त्रीयांची परिस्थिती स्पष्ट करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

सत्यशोधक समाजाचे तत्त्वज्ञान सांगून सत्यशोधक समाजाच्या कार्याचा सविस्तर आढावा घ्या.

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
History of Ideas. (230108106)

Day & Date: Monday, 26-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. **12**

1) Teaching and learning were the duties of _____ varna.
a) Brahman b) Kshatriya
c) Vaishya d) Shudra

2) Varna system mentioned firstly in the _____.
a) Rigveda b) Manusmruti
c) Mahabharata d) Ramayana

3) In ancient period the head of the family was called _____.
a) Ganpati b) Adhipati
c) Rashtrapati d) Gruhapati

4) Guru Granth Sahib is the holy book of _____
a) Shikhism b) Christian
c) Hindu d) Muslim

5) Women were _____ position in medieval India.
a) honourable b) noble
c) Secondary d) prime

6) The warkari sect is a part of the _____ bhakti movement.
a) Shaiva b) Vaishnava
c) Shakta d) none of these

7) Satyashodhak samaj was founded in _____.
a) 1853 b) 1869
c) 1871 d) 1873

8) _____ was the main social and religious reformer in Kerala.
a) Ramkrishna Paramhans b) Narayan guru
c) Swami Vivekananda d) Keshavchandra sen

9) _____ used Utilitarianism to support British Colonialism.
a) Lord Dollhouse b) Grant Daff
c) Jems Mill d) none of them

10) The scientific definition of positivism was firstly given by _____.
- a) Hegel
- b) Auguste Comt
- c) Einstein
- d) none of them

11) _____ is type of government.
- a) Democracy
- b) Secularism
- c) Nationalism
- d) Liberalism

12) The philosophy of Liberalism is based on the principle of _____
- a) Slavery
- b) freedom
- c) oppose
- d) terrorism

Q.2 Write Short Answers. (Any Four) **12**

1) State the faults of caste system.
2) What is meant by stridhan?
3) Give information about Shn Narayandharma paripalan yogam.
4) Tell the any seven names of warkari Saint.
5) What is positivism?
6) State the any two definitions of Democracy.

Q.3 Write answers the following questions (Any Two) **12**

1) State the salient features of caste system.
2) Describe the family system in ancient period.
3) Give information about Self respect movement
4) Give information about Shikhism.

Q.4 Write the detail answer. (Any One) **12**

a) What is Liberalism? Review the spread of Liberalism.

OR

b) Explain the position of women during the ancient period.

Q.5 Write the detail answer. **12**

Explain the philosophy of Satyashodhak samaj and Review it’s work.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
History of Solapur. (230108107)

वार, दिनांक : सोमवार, २६-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. १२

१) सोलापूर जिल्हयातील सिध्दापूर या ठिकाणी उत्खनन ––– यांनी सुरू केले.
अ) डॉ. माया पाटील ब) डॉ. वसंत शिंदे
क) डॉ. एच अन्सारी ड) डॉ. एच. डी. सांकलिया

२) प्राचीन काळात सोलापूर शहर हे ––– नावाने ओळखले जात होते.
अ) सोलापूर ब) सोन्नलगी
क) चाळीस गाव ड) संबलपुर

३) सोलापूर जिल्हयातील आष्टी या ठिकाणी मराठ्यांचे सेनापती –– शहीद झाले.
अ) बापू गोखले ब) हंबीरराव मोहिते
क) अमृतराव पेठे ड) हरिपंत फडके

४) रमाबाई किनरे ही ––– शहरातील पहिली स्त्री हुतात्मा होय.
अ) सोलापूर ब) पंढरपूर
क) बार्शी ड) सांगोला

५) इंदिरा गांधी यांनी सोलापूर शहरातील गुन्हेगारांसाठी ––– वसाहत निर्माण करून दिली.
अ) सेटलमेंट ब) लिमयेवाडी
क) सलगर वस्ती ड) रामवाडी

६) मकर संक्रांत या उत्सवादरम्यान सोलापूरची ––– यात्रा भरते.
अ) रूपाभवानी ब) सिध्देश्वर
क) मार्कंडेय ड) खंडोबा

७) तुळशीदास जाधव यांनी ——— या शहरातून कॉंग्रेस चे कार्यकर्ता म्हणून प्रतिनिधित्व केले.
- अ) सोलापूर ब) पंढरपूर
- क) बार्शी ड) सांगोला

८) सोलापुरातील किल्ला हा ——— प्रकारचा आहे.
- अ) भुईकोट ब) जलदुर्ग
- क) गडदुर्ग ड) गढी

९) सोलापरातील दयानंद कॉलेजचे इतिहास संशोधक ——— यांनी हत्तरसंग कुडलसंगम मंदिर जगासमोर आणले.
- अ) डॉ. वैजयंती नाईकनवरे ब) गजानन भिडे
- क) डॉ. अ. रा कुलकर्णी ड) वसंत शिंदे

१0) सोलापुरातील डॉ. द्वारकानाथ कोटणीस यांचे स्मारक ——— येथे आहे.
- अ) भय्या चौक ब) पांजरापोळ चौक
- क) डॉ. रामलाल चौक ड) सरस्वती चौकी

११) १२ जानेवारी १९३१ रोजी सोलापुरातील ——— हुतात्म्यांना फासावर लटकाविण्यात आले.
- अ) चार ब) तीन
- क) पाच ड) दोन

१२) ब्रिटीशांनी सोलापूर मध्ये ——— साली मार्शल लॉ पुकारला होता.
- अ) १९३0 ब) १९३१
- क) १९३२ ड) १९३३

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) १२

१) सातवाहन घराण्याविषयी माहिती द्या.
२) सोलापूर जिल्हयातील अक्कलकोट तीर्थक्षेत्राचे महत्त्व थोडक्यात सांगा.
३) सोलापूर शहरातील कापड गिरण्यांचे महत्व सांगा.
४) सोलापूर सिध्देश्वर व रूपाभवानी मंदिराविषयी माहिती द्या.
५) मार्शल लॉ विषयी थोडक्यात सांगा.
६) सोलापुरातील हुतात्म्यांची माहिती द्या.

प्र.३ टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२

१) द्वारकानाथ कोटणीस
२) अप्पासाहेब काडादी
३) संत सिध्दरामेश्वर
४) ऑल इंडिया ट्रेड युनियन कॉंग्रेस

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) १२

१) सोलापुरातील ऐतिहासिक व धार्मिक स्थळांविषयी माहिती द्या.

किंवा

२) भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यातील सोलापूर शहराचे योगदान सविस्तर सांगा.

प्र.५ सोलापूरातील विविध यात्रा व उत्सवाचे वर्णन तुमच्या शब्दात करा. १२

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
History of Solapur (230108107)

Day & Date: Monday, 26-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. **12**

1) Excavation at Sidhapur in Solapur district was started by _____.
a) Dr. Maya Patil b) Dr. Vasant Shinde
c) Dr. H Ansari d) Dr. H. D. Sankaliya

2) In ancient times, Solapur city was known as _____.
a) Solapur b) Sonnalgi
c) Chalis Gaon d) Sambalpur

3) Maratha general _____ was martyred at Ashti in Solapur district.
a) Bapu Gokhale b) Hambirrao Mohite
c) Amritrao Pethe d) Haripant Phadke

4) Ramabai Kinare is the first lady martyr of _____ city.
a) Solapur b) Pandharpur
c) Barshi d) Sangola

5) Indira Gandhi created _____ colony for criminals in Solapur city.
a) Settlement b) Limayewadi
c) Salgar Vasti d) Ramwadi

6) During the festival of Makar Sankranti the _____ yatra of Solapur is held.
a) Rupabhawani b) Siddheshwar
c) Markandey d) Khandoba

7) Tulshidas Jadhav represented the city as a Congress worker from _____.
a) Solapur b) Pandharpur
c) Barshi d) Sangola

8) The fort in Solapur is of the _____ type.
a) Bhuikot b) Jaldurg
c) Gaddurg d) Gadhi

9) The history researcher of Dayanand College in Solapur, _____ brought the Hattarsang Kudalsangam temple to the world.
a) Dr. Vaijayanti Naiknaware b) Gajanan Bhide
c) Kuwar Singh d) Bahadur Shah Zafar

10) The memorial of Dr. Dwarkanath Kotnis in Solapur is located at ____
a) Bhaiya Chowk b) Panjrapol Chowk
c) Dr. Ramlal Chowk d) Saraswati Chowk

11) On 12th January 1931, _____ martyrs of Solapur were hanged.
a) Four b) Three
c) Five d) Two

12) The British had declared martial law in Solapur in the year _____.
a) 1930 b) 1931
c) 1932 d) 1933

Q.2 Write Short Answers. (Any Four) **12**

1) Give information about the Satavahana dynasty.
2) Briefly explain the importance of the Akkalkot pilgrimage site in Solapur district.
3) Explain the importance of the textile mills in Solapur city.
4) Give information about the Siddheshwar and Rupabhavani temples of Solapur.
5) Explain in brief about Martial law.
6) Give information about the four martyrs of Solapur

Q.3 Write Short Notes (Any Two) **12**

1) Dvarkanath Kotanis
2) Appasaheb Kadadi
3) Saint Siddharameshwar
4) All India Trade Union Congress

Q.4 Write the detail answer. (Any One) **12**

a) Give information about historical and religious places in Solapur.

OR

b) Explain in detail the contribution of Solapur city in the Indian freedom struggle.

Q.5 Explain in detail the contribution of Solapur city in the Indian freedom struggle. **12**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Theory and Concepts of Modern World. - I (230108104)

वार, दिनांक : बुधवार, २८-०५-२०२५ कमाल गुण: ३०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **०६**

१) ––– यांच्या मते, 'परक्या देशातील प्रजेवर बलप्रयोग व हिंसक मार्गाने लादलेली सत्ता म्हणजे साम्राज्यवाद होय'.
अ) लेनिन ब) शूमन
क) कार्ल मार्क्स ड) स्टॅलिन

२) खालीलपैकी ––– हे नव साम्राज्यवादाचे कारण नाही.
अ) औद्योगिक क्रांती ब) हरितक्रांती
क) भौगोलिक शोध ड) लोकसंख्या वाढ

३) साम्राज्यवाद या शब्दाची उत्पत्ती ––– भाषेतील हम्पोरियम या शब्दापासून झाली आहे.
अ) लॅटिन ब) संस्कृत
क) फारशी ड) फ्रेंच

४) समाजवाद हा प्रामुख्याने ––– ला विरोध करतो.
अ) भांडवलशाही ब) लोकशाही
क) राजेशाही ड) लष्करशाही

५) खालीलपैकी ––– हा समाजवादाचा प्रवाह नाही.
अ) उत्क्रांत समाजवाद ब) जहाल समाजवाद
क) फेबियन समाजवाद ड) विशेष समाजवाद

६) सेंट सायमन, रॉबर्ट ओवेन व चार्ल्स फ्युरियर हे ––– प्रणेते म्हणून ओळखले जातात.
अ) भांडवलवादाचे ब) साम्राज्यवादाचे
क) समाजवादाचे ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन) **0६**

१) साम्राज्यवादाच्या कोणत्याही दोन व्याख्या सांगा.
२) रॉबर्ट ओवेन यांच्या विषयी थोडक्यात माहिती द्या.
३) उत्क्रांत समाजवाद म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.
४) समाजवादाची कोणतीही तीन वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.३ टिप लिहा. **0६**

साम्राज्यवादाचे परिणाम

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा (कोणताही एक) १२

अ) साम्राज्यवादाची कारणे स्पष्ट करा.

किंवा

ब) समाजवाद म्हणजे काय? ते सांगून समाजवादाचे प्रमुख विचार प्रवाह स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
Theory and Concepts of Modern World. - I (230108104)

Day & Date: Wednesday, 28-05-2025 Max. Marks: 30
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **06**

1) _____ says, ‘ Imperialism is the imposition by force and violence of alien rule upon subject people.’
a) Lenin b) Shuman
c) Karl Marx d) Stalin

2) _____ among the following was not cause of new Imperialism.
a) Industrial revolution b) Green revolution
c) Geographical research d) Population growth

3) The term Imperialism is derived from the _____ word humperium.
a) Latin b) Sanskrit
c) Persian d) French

4) Socialism mainly opposes _____.
a) capitalism b) democracy
c) monarchy d) militarism

5) _____ among the following was not the trend of Socialism.
a) evolutionary Socialism b) radical Socialism
c) Fabian Socialism d) special Socialism

6) Saint Simon, Robert Oven and Charles Fourier are the champions of _____.
a) Capitalism b) Imperialism
c) Socialism d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Two) **06**
a) State the any two definitions of Imperialism.
b) Give information about Robert Oven.
c) Explain the evolutionary Socialism.
d) State the any three salient features of Socialism.

Q.3 Write a short note. **06**
Effects of Imperialism.

Q.4 Write a detailed answer of the following question. (Any One) **12**

a) Explain the causes of Imperialism.

OR

b) What is meant by Socialism? Explain it's main flow of thoughts.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र - II) (नविन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
Historiography (230108201)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) ––– च्या शिलालेखातून प्राचीन भारतीय कालगणनेचे उल्लेख मिळतात.
अ) राजा कनिष्क ब) राजा हर्षवर्धन
क) सम्राट अशोक ड) राजा प्रसेनजीत

२) महंमद पैगंबराच्या मक्केच्या स्थलांतरापासून ––– ही कालगणना सुरू झाली.
अ) हिजरी ब) फसली
क) शिवशक्ती ड) यापैकी नाही

३) नंद व मौर्य काळास ––– कालखंड म्हणतात.
अ) प्राचीन ब) आधुनिक
क) मध्ययुगीन ड) प्रागैतिहासिक

४) ज्युलियस दिनदर्शिका ––– वर आधारित आहे.
अ) चंद्रवर्षीय कालगणना ब) सौरवर्षीय कालगणना
क) राहू–केतू ड) यापैकी नाही

५) मध्ययुगीन भारतीय इतिहासलेखनातील ––– हा महत्त्वाचा प्रकार आहे.
अ) गझल ब) शायरी
क) प्रवासवर्णने ड) यापैकी नाही

६) अकबरनामा हा ग्रंथ ––– यांनी लिहीला.
अ) भीमसेन सक्सेना ब) अल बिरूनी
क) अबुल फझल ड) यापैकी नाही

७) भारतीय समाजाचा मुख्य आधार ––– आहे.
अ) परंपरा ब) धर्म
क) नैतिकता ड) जात

८) मानव सभोवतालचे पर्यावरण यांचा सहसंबंध म्हणजे ––– सिद्धांत होय.
अ) समाजशास्त्रीय ब) परिस्थितीकी
क) चक्राकार ड) यापैकी नाही

९) आव्हान आणि प्रतिसादाचा सिद्धांत ––– यांनी मांडला.
अ) इ. एच. कार ब) आर. जी. कोलींगवूड
क) अर्नोल्ड टोयांबी ड) यापैकी नाही

१०) सबाल्टर्न इतिहास लेखनाची मांडणी ––– यांनी केली.
अ) काशीप्रसाद जयस्वाल ब) नीळकंठ शास्त्री
क) अन्तानिओ ग्रामची ड) यापैकी नाही

११) भारतीय वर्णव्यवस्थेचा ––– हा अविभाज्य घटक आहे.
अ) जात ब) वर्ग
क) वंश ड) यापैकी नाही

१२) 'अशोक आणि मौर्यांचा ऱ्हास' हा ग्रंथ ––– यांनी लिहीला.
अ) रोमिला थापर ब) इरफान हबीब
क) नीळकंठ शास्त्री ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) शालिवाहन कालगणना
२) फसली कालगणना
३) मध्ययुगीन कालखंड स्पष्ट करा.
४) इतिहास लेखनातील परिस्थितीकी सिद्धांत स्पष्ट करा.
५) 'बखर' मध्ययुगीन भारतीय इतिहासाचे साधन म्हणून कसे महत्त्वाचे आहे.
६) भारतीय इतिहास लेखनातील कामगार चळवळ स्पष्ट करा.

प्र.३ लघुत्तरी उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) इतिहासलेखनातील समाजशास्त्रीय सिद्धांत स्पष्ट करा.
२) प्राचीन भारतीय वर्ण व्यवस्था स्पष्ट करा.
३) राष्ट्रवादी इतिहास लेखनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
४) ग. ह. खरे यांचे इतिहासलेखनातील योगदान स्पष्ट करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

अ) अर्नोल्ड टोयान्वी यांचे इतिहासलेखनातील योगदानाचा आढावा घ्या.

किंवा

ब) मध्ययुगीन इतिहास भारतीय इतिहासलेखनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.५ विविध कालखंडाच्या आधारे भारताचा इतिहास विशद करा. १२

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April – 2025
Historiography (230108201)

Day & Date: Wednesday, 14-May-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **12**

1) Inscriptions of _____ mention ancient Indian chronology.
a) King Kanishka b) King Harshvardhan
c) Emperor Ashoka d) King Prasenjit

2) _____ chronology started from the migration of Prophet Muhammad to Makkah.
a) Hijri b) Fasli
c) Shivashak d) None of these

3) Nanda and Maurya period is called _____ era.
a) Ancient b) Modern
c) Medieval d) Prehistoric

4) Julian calendar is based on _____.
a) Lunar year calendar b) Solar year calendar
c) Rahu – Ketu d) None of these

5) _____ is an important genre in medieval Indian historiography.
a) Ghazal b) Shayari
c) Travelogue d) None of these

6) Akbarnama was written by _____.
a) Bhimsen Saxena b) Al Biruni
c) Abul Fazal d) None of these

7) The mainstay of Indian society is _____.
a) Tradition b) Religion
c) Morality d) Caste

8) Correlation between human and surrounding environment is _____ theory.
a) Sociological b) ecological
c) Cyclical d) None of these

9) Theory of Challenge and Response Proposed by _____.
a) etc. H. Car
b) R. G. Collingwood
c) Arnold Toyamby
d) None of these

10) Subaltern historiography was coined by _____.
a) Kashiprasad Jaiswal
b) Neelkanth Shastri
c) Antonio Gramchi
d) None of these

11) _____ It is an integral part of Indian caste system.
a) Caste
b) Class
c) Race
d) None of these

12) The book 'Ashoka and the Decline of the Mauryas' was written by _____.
a) Romila Thapar
b) Irfan Habib
c) Neelkanth Shastri
d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**
- **a)** Shalivahana Chronology.
- **b)** Fasali chronology.
- **c)** Explain medieval period.
- **d)** Explain the ecological theory of historiography.
- **e)** How 'Bakhar' is important as a tool of medieval Indian history.
- **f)** Explain labor movement in Indian historiography.

Q.3 Write short answer (Any Two) **12**
- **a)** Explain sociological theory in historiography.
- **b)** Explain ancient Indian varna system.
- **c)** Explain the importance of nationalist historiography.
- **d)** Explain Khare's G.H. contribution to historiography.

Q.4 Write long answers. (Any One) **12**
- **a)** Review Arnold Toynbee’s contribution to historiography.

OR

- **b)** Explain the importance of Indian historiography in medieval history.

Q.5 Explain the history of India based on various periods. **12**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल - २०२५
History of Ancient India - II (650 to 1200A.D.) (230108202)

वार, दिनांक : शुक्रवार, १६-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०

वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) आग्नेय आशिया वरती आपला वर्चस्व प्रस्थापित करणारा पहिला चोल शासक ––– हा होता.
अ) राजेंद्र ब) राजाधिराज
क) सोमेश्वर ड) राजराज

२) भक्ती संप्रदायातील सुप्रसिद्ध तत्वज्ञानी शंकराचार्य ने ––– सिद्धांताचा प्रसार केला.
अ) द्वैतवाद ब) विशिष्टाद्वैतवाद
क) द्वैताद्वैतवाद ड) अद्वैतवाद

३) ––– शासकाच्या दरबारात इराणच्या राजाने आपले खास दूत पाठवले होते.
अ) हर्षवर्धन ब) नरसिंह वर्मन
क) दुसरा पुलकेशी ड) मंगलेश

४) राष्ट्रकुटाच्या ––– राजाने 'कविराजामार्ग' आणि 'रत्नमालिका' ची रचना केली होती.
अ) अमोघवर्ष पहिला ब) कृष्णा प्रथम
क) इंद्र तिसरा ड) कृष्णा तिसरा

५) पाल, प्रतिहार आणि राष्ट्रकूट यांनी ––– वर नियंत्रण मिळवण्यासाठी संघर्ष केला.
अ) उज्जैन ब) पाटलीपुत्र
क) कन्नौज ड) कौशांबी

६) नरसिंह वर्मनच्या काळात ––– या चीनी प्रवाशाने कांचीला भेट दिली होती.
अ) फाहियान ब) युआन चँग
क) इत्सिंग ड) मात्वा लीन

७) यादव काळात संगीत–रत्नाकर हा ग्रंथ ––– यांनी लिहिला.
अ) शारंगदेव ब) हेमाद्री
क) बिल्हान ड) रामचंद्र

८) विक्रमशिला विद्यापीठाची स्थापना ––– या पाल राजांनी केली.
अ) देवपाल ब) रामपाल
क) धर्मपाल ड) महिंद्रपाल

९) यादव काळातील मंदिर स्थापत्य शैलीला ––– म्हणून ओळखतात.
अ) द्रविड ब) हेमाडपंती
क) नागर ड) वेसर

१०) एकसंघ दगडातून मंदिर कोरून काढण्याची पद्धत ––– या शासकांनी सुरू केली.
अ) सिंहविष्णू ब) महेंद्र वर्मन
क) परमेश्वर वर्मन ड) नरसिंह वर्मन

११) महान गुर्जर राजा नागभट्ट द्वितीय याचा पराभव ––– यांनी केला.
अ) अमोघवर्ष पहिला ब) कृष्ण पहिला
क) इंद्र तिसरा ड) गोविंदा तिसरा

१२) परमार वंशाची राजधानी ––– ही होती.
अ) उज्जैन ब) ग्वाल्हेर
क) धार ड) मथुरा

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) धर्मपालाराजाची कारकीर्द आणि यशाची चर्चा करा.
२) प्रारंभिक चालुक्याच्या सांस्कृतिक योगदानाचे मूल्यमापन करा.
३) भक्तीपंथ चळवळीतील संत नामदेवांचे योगदान स्पष्ट करा.
४) राष्ट्रकूट राजा कृष्ण – I च्या योगदानाची चर्चा करा.
५) बंगालमधील पाल राजवटीतील धार्मिक स्थितीबद्दल लिहा.
६) नागर वास्तुकलेची माहिती लिहा.

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन) **१२**

१) परमार राजवंशाबद्दल माहिती लिहा.
२) पुलकेसिन–II च्या कामगिरीची थोडक्यात माहिती लिहा.
३) चोल प्रशासनाच्या मुख्य वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
४) राष्ट्रकूटाच्या राजकीय इतिहासाचे वर्णन करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणतेही एक) १२

१) गुर्जरा–प्रतिहार घराण्याच्या राजकीय इतिहासाची चर्चा करा.

किंवा

२) प्रशासन, साहित्य, कला आणि स्थापत्य यातील पल्लवांच्या कामगिरीची चर्चा करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२

पूर्व मध्ययुगीन महाराष्ट्राच्या इतिहासात यादव काळ हा सुवर्णकाळ मानला जातो. त्यावर चर्चा करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
History of Ancient India - II (650 to 1200A.D.) (230108202)

Day & Date: Friday, 16-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) _____ was the first Chola ruler to establish his dominance over Southeast Asia.
a) Rajendra b) Rajadhiraj
c) Someshwar d) Rajraj

2) The well-known philosopher Shankaracharya of the Bhakti sect propagated the _____ doctrine.
a) Dvaitvad b) Vishisthdvaitvad
c) Dvaitadvait d) Advaitavad

3) The king of Iran had sent an ambassador to the court of _____ ruler.
a) Harshavardhana b) Narasimha Varman
c) Pulkeshi-II d) Manglesh

4) _____ Rashtrakuta king composed the works ‘Kavirajamarga’ and ‘Ratnamalika’.
a) Amoghavarsa – I b) Krishna – I
c) Indra - III d) Krishna - III

5) The Palas, Pratiharas and the Rashtrakutas fought for control over _.
a) Ujjain b) Pataliputra
c) Kannauj d) Kaushambi

6) During the time of Narasimha Varman _____ Chinese traveler had visited Kanchi.
a) Fahian b) Yuan Chwang
c) Itsing d) Matvalin

7) During the Yadav period, Sangeet-Ratnakar was written by _____.
a) Sharangdev b) Hemadri
c) Bilhan d) Ramachandra

8) Vikramshila University was founded by _____ Pala king.
a) Devpal b) Rampal
c) Dharmapal d) Mahindra Pal

9) The temple architecture of the Yadav period is known as _____.
- a) Dravid
- b) Hemadpanti
- c) Nagar
- d) Vesar

10) The method of carving a temple out of a single stone was started by the _____ ruler.
- a) Sinhavishnu
- b) Mahendra Varman
- c) Parmeshwar Varman
- d) Narasimha Varman

11) _____ defeated the great Gurjara King Nagabhata II.
- a) Amoghavarsh I
- b) Krishna I
- c) Indra III
- d) Govinda III

12) The capital of Parmar dynasty was _____.
- a) Ujjain
- b) Gwalior
- c) Dhara
- d) Mathura

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**

1) Discuss the career and achievements of Dharmapala.
2) Evaluate the cultural contributions of the Early Chalukya.
3) Explain the contribution of Saint Namdev to the Bhakti Panth movement.
4) Discuss the contribution of Rashtrakuta king Krishna-I.
5) Write about the religious condition during the Pala rule in Bengal.
6) Write information about nagara architecture.

Q.3 Write short answers. (Any Two) **12**

1) Write information about Parmar dynasty.
2) Give a brief account of the achievements of Pulakesin- II.
3) Describe the main features of the Chola Administration.
4) Describe the political history of the Rashtrakuta.

Q.4 Write the detail answer. (Any One) **12**

1) Discuss the political history of Gurjara-Pratihara dynasty.

OR

2) Discuss the achievements of the Pallavas in administration, literature, art and architecture.

Q.5 Write the detail answer. **12**

The Yadav period is considered to be the golden age in the history of early medieval Maharashtra. Discuss it.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
History of Medieval India-II (1526 to 1707A.D.) (230108203)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) मध्ययुगीन आंध्रप्रदेशाच्या इतिहासावर ––– आलेख प्रकाश टाकतो.
अ) मोटुपल्ली ब) आदमपल्ली
क) राणीगुंठा ड) यापैकी नाही

२) मुघल राजवटीच्या अभ्यासासाठी पर्शियन भाषा व्यतिरिक्त ––– भाषा साधन आहे.
अ) अरबी ब) संस्कृत
क) ऊर्दू ड) मराठी

३) बादशहा जहांगीरच्या काळात इंग्लंडचा प्रवासी ––– यांनी भेट दिली.
अ) निकोलाय कौंटी ब) निकोलाय मनुची
क) थॉमस रो ड) बार्बोस

४) हूमायूनच्या पराभवानंतर मुघल सत्तेच्या स्थापनेत ––– यांची महत्वपूर्ण भूमिका होती.
अ) औरंगजेब ब) अकबर
क) बाबर ड) शेरशहासुरी

५) मुघल साम्राज्याचा सुर्णकाळ सांस्कृतिक आणि स्थापत्यशास्त्रातील प्रगतीने ––– शासनाच्या काळात चिन्हांकित केला आहे.
अ) शहाजहान ब) अकबर
क) औरंगजेब ड) हूमायून

६) 'दि अग्रेरियन सिस्टिम ऑफ मुघल इंडीया'' हा ग्रंथ ––– यांनी लिहला.
अ) डब्ल्यू एच मोरलँड ब) इरफान हबीब
क) हसन निझामी ड) सर यदुनाथ सरकार

७) मुघलाचे महसूल विषयक नियम व कायदे ––– या ग्रंथात आहेत.
 अ) शैबाना नामा ब) बाबरनामा
 क) दस्तुर–उल–अमाल ड) तुघलकनामा

८) मुघलकालीन जमीन महसूल प्रमुख ––– होते.
 अ) उमराव ब) सुलतान
 क) काझी ड) वजीर

९) शरावती नदी किनाऱ्यावरील गिरसप्पा हे व्यापारी केंद्र ––– साठी प्रसिद्ध होते.
 अ) मसाले ब) कापड
 क) मीठ ड) साखर

१०) अकबराने जमीन महसूलसाठी ––– पद्धत वापरली.
 अ) चराई ब) झब्त
 क) खारज ड) जिझिया

११) अकबराने फतेहपूर सिक्री येथील बुलंद दरवाजा ––– वरील विजयाच्या स्मृती प्रित्यर्थ बांधाण्यात आला.
 अ) खानदेश ब) माळवा
 क) गुजरात ड) मेवार

१२) ताजमहाल आराखडा ––– यांनी तयार केला.
 अ) इनायत खान ब) उस्ताद इसा
 क) उस्ताद पिरा ड) उस्ताद लाहोरी

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) १२

१) मुघलकाळातील व्यापारी मार्ग स्पष्ट करा.
२) मुघलकाळातील मराठी साधनाची नावे लिहा.
३) मुघलकाळातील बँक व्यवस्था चर्चा करा.
४) मुघलकालीन चित्रकलेची वैशिष्टये सांगा.
५) शेरशहाच्या जमीन महसूल सुधारणा चर्चा करा.
६) मुघल साम्राज्याच्या पतनाची तीन कारणे लिहा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२

१) संस्कृत वाङ्मयीन साधने
२) हुमायून
३) शेरशहा सूरी प्रशासनव्यवस्था
४) नवरत्न दरबार

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा (कोणताही एक) **१२**

१) शेरशहाच्या काळातील कृषी उत्पादनातील वैशिष्टये लिहा.

किंवा

२) अकबरकाळातील स्थापत्य कलेची सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.५ मध्ययुगीन भारताच्या सामाजिक व आर्थिक जीवनाच्या अभ्यासासाठी साधनांचे महत्व विशद करा. **१२**

Seat No.	

Set P

M. A. (History) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: March/April - 2025
History of Medieval India-II (1526to1707A.D.) (230108203)

Day & Date: Tuesday, 20-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) _____ inscripation throws light on the medieval Andharapradesh History.
a) Mottupalli b) Adampalli
c) Raniguntha d) None of these

2) _____ language is a literary source for the study of the Mughal Dynesty a part from Persian
a) Arabic b) Sanskrit
c) Urdu d) Marathi

3) _____ was English traveller to visit the Jahangir empire period.
a) Nikholie Kanuti b) Nikholie Mannuchi
c) Thomas Row d) Barbosa

4) _____ played a council role in the establishment of Mughal power often Humayun's defeat.
a) Aurangzeb b) Akbar
c) Babar d) Sher Shah Suri

5) The golden age of the Mughal Empire marked by cultural and architectural advancements is often associated with the region of _____.
a) Shahjahan b) Akbar
c) Aurangzeb d) Humayun

6) "The Agrarian System of Mughal Indian" was wrote by _____.
a) W. H. Moreland b) Irfan Habib
c) Hasan Nizami d) Sir Yadunath Sarkar

7) In Mughal Period _____ book was interpreted the lind revenue rules and acts.
a) Shaibaninama b) Babarnama
c) Dalur-Ul- Amal d) Tuglaqnama

8) _____ was the chief of Land Revenue at Mughal Period
a) Umaro b) Sultan
c) Kazi d) Wajir

9) Girasappa the trade center at the bank of river Sharavati was famous for _____.
a) Spices b) Cotton
c) Salt d) Sugar

10) Akber was used land tax is _____ system.
a) Charai b) Zabta
c) Kharaj d) Jiziya

11) The Buland Darwaja in Fatehpur Sikri was built by Akbar commemorate his victory in _____.
a) Khandesh b) Malava
c) Gujrat d) Mewar

12) _____ was designed Taj Mahal.
a) Inayatkhhan b) Ustad Essa
c) Ustad Pira d) Ustad Lahori

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**
1) Explain the trading route of Mughal period.
2) Write the name of Marathi literary sources.
3) Discuss the Banking system in Mughal period.
4) Explain the salient features of Mughal painting.
5) Discuss the Land revenue reforms of Shershah.
6) Write the three causes dawnfall of Mughal empire

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**
1) Sanskrit literary sources
2) Humayun
3) Shershah Suri Administration
4) Navratna Darbar

Q.4 Broad Question. (Any One) **12**
a) Write the features of the agricultural production in sherrshah period

OR

b) Explain the detail the Architecture of Akbar.

Q.5 Elaborate the importance of sources for the study of social and economic life in medieval India. **12**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (HISTORY) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
Theory and Concepts of Modern World-II (230108204)

वार, दिनांक : गुरूवार, २२-०५-२०२५ कमाल गुण: ३०
वेळ: सकाळी ११:०० ते १२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. ०६

१) राष्ट्रवादाच्या उदयास ––– क्रांती जबाबदार आहे.
अ) चीन ब) रशिया
क) फ्रान्स ड) औद्योगिक

२) सायमन बोलिव्हर यांनी लॅटीन अमेरिकेतील ––– शासन विरूद्ध मुक्ती क्रांतीचे नेतृत्व केले.
अ) इटालियन ब) स्पॅनिश
क) ब्रिटीश ड) फ्रान्स

३) दक्षिण आफ्रिकेने ––– पासून स्वातंत्र्य मिळवले.
अ) फ्रान्स ब) जर्मनी
क) स्पेन ड) ब्रिटन

४) बोल्शेविक क्रांतीमुळे ––– ची निर्मिती झाली.
अ) सोव्हिएत संघ
ब) युनाइटेड किंग्डम
क) युनाइटेड स्टेट ऑफ अमेरिका
ड) चीन

५) ––– ने लोखंडी पडद्याची संकल्पना दिली.
अ) वुड्रो विल्सन ब) विन्स्टन चर्चिल
क) माओ ड) स्टॅलिन

६) ––– नुसार इतिहास हा वर्ग संघर्षाची नोंद आहे.
अ) महात्मा गांधी ब) ॲडम स्मिथ
क) अब्राहम लिंकन ड) कार्ल मार्क्स

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **०६**

१) आर्थिक राष्ट्रवाद
२) फुटीरतावाद
३) अमेरिकन क्रांती
४) मार्क्सची राज्यविहीन समाज संकल्पना

प्र.३ टिपा लिहा. **०६**

राष्ट्रवादाचे महत्त्व सांगा.

प्र.४ तपशीलवार उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१२**

१) साम्यवादाचे महत्त्व काय आहे?

किंवा

२) दुसऱ्या महायुद्धानंतर आफ्रिकेतील नवीन राष्ट्रांच्या उद्याची चर्चा करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (HISTORY) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
Theory and Concepts of Modern World-II (230108204)

Day & Date: Thursday, 22-05-2025 Max. Marks: 30
Time: 11:00 AM To 12:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives. **06**

1) The _____ revolution is responsible for the rise of nationalism.
a) Chinese b) Russian
c) French d) Industrial

2) Simon Bolivar led liberation revolution against _____ rule in Latin America.
a) Italian b) Spanish
c) British d) French

3) South Africa won its freedom from _____.
a) France b) Germany
c) Spain d) Britain

4) The Bolshevik revolution led to the formation of ______.
a) USSR b) U.K.
c) USA d) China

5) _____ gave the concept of Iron Curtain.
a) Woodrow Wilson b) Winston Churchill
c) Moa d) Stalin

6) According to _____ history is record of class struggle.
a) Mahatma Gandhi b) Adam Smith
c) Abraham Lincoln d) Karl Marx

Q.2 Write short answers. (Any Two) **06**
a) Economic Nationalism
b) Separatism
c) American Revolution
d) Marx’s Concept of Stateless Society

Q.3 Write Short Note. **06**
State the significance of Nationalism.

Q.4 Write the detailed answer (broad answer type question) (any One) **12**

1) What is the significance of communism?

OR

2) Discuss the post second world war rise of new nations in Africa.

Seat No.	

Set P

एम्.ए. (History) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल - २०२५
Heritage and Management (230108206)

वार, दिनांक : मंगळवार, २७-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०

वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) ––– ज्याला सांस्कृतिक व भौगोलिक दृष्टया प्रतिष्ठा व महत्त्व आहे असे युनेस्कोने मान्यता दिलेले जगातील स्थान होय.
अ) राष्ट्रीय वारसा स्थळ ब) स्थानिक वारसा स्थळ
क) जागतिक वारसा स्थळ ड) यापैकी नाही

२) ४३ वे भारतीय जागतिक वारसा स्थळ म्हणून २०२४ वर्षी ––– चे नाव जाहीर केले.
अ) मोईदाम्स ब) पवनचक्की
क) अणुभट्टी ड) तारयंत्र

३) युनेस्कोच्या भारतातील अमूर्त सांस्कृतिक वारशाच्या यादीत ––– नावे समाविष्ट आहेत.
अ) बारा ब) पंधरा
क) सतरा ड) वीस

४) भारताचा ––– वारसा विविध घटकांद्वारे शोधला जाऊ शकतो.
अ) तृतीय ब) दृय्यम
क) प्राथमिक ड) सांस्कृतिक

५) भारताचे राष्ट्रीय चिन्ह अशोक स्तंभ ––– या ठिकाणातून घेण्यात आले.
अ) सारनाथ ब) ताजमहाल
क) सुवर्ण मंदिर ड) महाबलीपुरम

६) पर्यटन ही एक ––– संकल्पना आहे.
अ) स्थानिक ब) प्रादेशिक
क) राष्ट्रीय ड) जागतिक

७) भारतातील नवरोज हा सांस्कृतिक उत्सव ––– समुदायाद्वारे साजरा केला जातो.
   अ) शीख   ब) जैन
   क) हिंदू   ड) पारशी

८) हंपी वारसा स्थळ ––– राज्यात आहे.
   अ) तेलंगणाा   ब) महाराष्ट्र
   क) कर्नाटक   ड) तामिळनाडू

९) जयपूरमधील ––– ही भारतातील सर्वात महत्त्वाची ऐतिहासिक खगोलशास्त्रीय वेधशाळा आहे.
   अ) खिंजवाडा   ब) जंतरमंतर
   क) अरवली   ड) तमांग

१०) महाराष्ट्र राज्यातील ––– हे जागतिक वारसा स्थळ आहे.
   अ) वेरूळ   ब) सूर्य मंदिर
   क) भीमवेटका   ड) सांची स्तूप

११) माउन्टन रेल्वे वारसा स्थळ म्हणून ––– ओळखली जाते.
   अ) डेक्कन क्विन   ब) माथेरान रेल्वे
   क) शताब्दी एक्सप्रेस   ड) वंदे भारत

१२) भारतातील पश्चिम घाट ––– वारसा स्थळ आहे.
   अ) सांस्कृतिक   ब) नैसर्गिक
   क) स्थानिक   ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) स्थानिक वारसा म्हणजे काय?
२) सांस्कृतिक वारसा म्हणजे काय?
३) वारसा व्यवस्थापनाबद्दल टिपा लिहा.
४) पर्यटनाची व्याख्या करून महत्त्व सांगा.
५) संग्रहायल व्याख्या सांगून महत्त्व सांगा.
६) वारसा आणि शाश्वत विकासाची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२

१) सांस्कृतिक वारसा स्थळ म्हणून सोलापूरच्या सिद्धरामेश्वर यात्रेचे महत्त्व लिहा.
२) राष्ट्रीय वारसा संकल्पना म्हणजे काय सांगून त्याची समस्या लिहा.
३) वारसा संवर्धन आणि लोकजागृती टिपा लिहा.
४) वारसा पर्यटन आणि हॉटेल व्यवसाय यावरती टिपा लिहा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा. (कोणताही एक) १२

१) वारस्याचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

२) भारतातील सांस्कृतिक वारसा स्थळे म्हणून महाबोधी मंदिर आणि नालंदा विद्यापीठाचे महत्त्व सांगा.

प्र.५ दिर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा. १२

महाराष्ट्रातील वेरूळ लेणी आणि छ. शिवाजी टर्मिनस यांचा वारसाच्या अनुषंगाने म्हणून महत्त्व सांगा.

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
Heritage and Management (230108206)

Day & Date: Tuesday, 27-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. **12**

1) _____ is place in the world recognized by UNESCO as having cultural and geographical significance.
a) National Heritage Site b) Local Heritage Site
c) World Heritage Site d) None of these

2) The name of ———-— was declared as the 43rd Indian World Heritage Site in the year 2024.
a) Moidams b) Windmill
c) Nuclear reactor d) Telegraph plant

3) UNESCO's list of Intangible Cultural Heritage of India includes _____ names.
a) Twelve b) Fifteen
c) Seventeen d) Twenty

4) India's _____heritage can be traced through various elements.
a) Tertiary b) Secondary
c) Primary d) Cultural

5) India's national symbol Ashoka Pillar, was taken from _____.
a) Sarnath b) Taj Mahal
c) Golden Temple d) Mahabalipuram

6) Tourism is a _____ concept.
a) Local b) Regional
c) National d) Global

7) Navroz is a cultural festival in India celebrated by the ____ community.
a) Sikh b) Jain
c) Hindu d) Parsi

8) Hampi heritage site is located in the state of _____.
a) Telangana b) Maharashtra
c) Karnataka d) Tamil Nadu

9) _____ in Jaipur is the most important historical astronomical observatory in India.

a) Khinjwara b) Jantar Mantar
c) Aravali d) Tamang

10) _____ is the state of Maharashtra is a World Heritage Site.

a) Verul b) Sun Temple
c) Bhimbetka d) Sanchi Stupa

11) _____ is known as a Mountain Railway heritage site.

a) Deccan Queen b) Matheran Railway
c) Shatabdi Express d) Vande Bharat

12) Western Ghats in India is a _____ heritage site.

a) Cultural b) Natural
c) Local d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**

1) What is local heritage?
2) Explain what is cultural heritage?
3) Write notes on heritage management.
4) Define tourism and explain its importance.
5) Define museum and explain its importance.
6) Explain the concept of heritage and sustainable development.

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**

1) Write the importance of Siddharameshwar Yatra in Solapur as a cultural heritage site.
2) Explain the concept of national heritage and write its issue.
3) Write notes on heritage conservation and public awareness.
4) Write notes on heritage tourism and hotel business.

Q.4 Write long answers. (Any One) **12**

a) Explain the different types of heritage.

OR

b) State the importance of Mahabodhi Temple and Nalanda University as cultural heritage sites in India.

Q.5 Write long answer.

Explain the importance of Verul Caves and Ch. Shivaji Terminus in Maharashtra in terms of heritage. **12**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
History of Science and Technology in India. (230108207)

वार, दिनांक : मंगळवार, २७-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) शून्याची संकल्पना कोणी दिली?
अ) आर्यभट्ट ब) ब्रह्मगुप्त
क) महावीर ड) बौद्धायन

२) प्राचीन भारतीय वैद्यकीय प्रणालीचे नाव काय आहे?
अ) आयुर्वेद ब) योग
क) सिद्ध ड) युनानी

३) जंतरमंतर कोणी बांधले?
अ) महाराजा जयसिंग दुसरा ब) अकबर
क) शाहजहां ड) बाबर

४) भारतीय अणुभौतिकशास्त्राचे जनक म्हणून कोणाला ओळखले जाते?
अ) होमी भाभा ब) सी. व्ही. रमन
क) एस. एन. बोस ड) एम. एन. साहा

५) भौतिकशास्त्रात नोबेल पारितोषिक जिंकणारे पहिले भारतीय कोण होते?
अ) सी. व्ही. रमन ब) एस. एन. बोस
क) एम. एन. साहा ड) होमी भाभा

६) शस्त्रक्रियेच्या प्रक्रियेचे वर्णन करणाऱ्या प्राचीन भारतीय ग्रंथाचे नाव काय आहे?
अ) चरक संहिता ब) सुश्रुत संहिता
क) अष्टांग हृदयम् ड) यापैकी नाही

७) प्राचीन भारतात अणु सिद्धांताच्या संकल्पनेच्या विकासाचे श्रेय कोणाला जाते?
अ) कानद ब) महर्षी कानद
क) दोन्ही अ आणि ब ड) यापैकी नाही

८) आयुर्वेद म्हणजे काय?
अ) प्राचीन भारतीय वैद्यकीय प्रणाली
ब) प्राचीन भारतीय खगोलशास्त्रीय प्रणाली
क) प्राचीन भारतीय गणितीय संकल्पना
ड) प्राचीन भारतीय तात्विक प्रणाली

९) 'भारतीय खगोलशास्त्राचे जनक' म्हणून कोणाला ओळखले जाते?
अ) आर्यभट्ट ब) भास्कर पहिला
क) वराहमिहिर ड) ब्रह्मगुप्त

१०) 'सुश्रुत संहिता' हा प्राचीन भारतीय ग्रंथ प्रामुख्याने कोणत्या क्षेत्राशी संबंधित आहे?
अ) खगोलशास्त्र ब) शस्त्रक्रिया अणि औषध
क) गणित ड) धातुशास्त्र

११) खालीलपैकी कोणत्या शोधांचे श्रेय प्राचीन भारतीय धातुशास्त्रज्ञांना जाते?
अ) दमास्कस स्टील ब) वूट्झ स्टील
क) स्टेनलेस स्टील ड) कार्बन स्टील

१२) कोणत्या प्रसिद्ध भारतीय गणितज्ञाने $\pi(pi)$ चे मूल्य ३.१४१६ इतके अंदाजे केले होते?
अ) आर्यभट्ट ब) ब्रह्मगुप्त
क) भास्कर दुसरा ड) महावीर

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२
१) आर्यभट्ट कोण होता आणि विज्ञानात त्याचे प्रमुख योगदान काय होते?
२) धातुशास्त्रात दिल्लीच्या लोहस्तंभाचे महत्त्व काय आहे?
३) वैद्यकीय क्षेत्रात 'सुश्रुत संहिता' कशासाठी ओळखली जाते?
४) गणिताशी संबंधित प्राचीन भारतातील एका प्रमुख शोधाचे नाव सांगा.
५) शून्याच्या संकल्पनेत ब्रह्मगुप्ताचे योगदान कसे होते?
६) भास्कर द्वितीय यांचे सर्वात प्रसिद्ध काम कोणते होते आणि त्यात कोणते विषय समाविष्ट होते?

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२
१) भारतातील अरबी विज्ञानाच्या प्रभावाबद्दल लिहा.
२) भारतीय अंतराळ संशोधन संघटना (इस्त्रो) बद्दल लिहा.
३) वैज्ञानिक आणि औद्योगिक संशोधन परिषद (सीएसआयआर) बद्दल लिहा.
४) संरक्षण संशोधन आणि विकास संघटना (डीआरडीओ) बद्दल लिहा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

अ) भारतीय धातुशास्त्राच्या इतिहासात ताम्रपाषाण युगाचे महत्त्व काय आहे?

किंवा

ब) प्राचीन भारतीय वास्तुकला धार्मिक आणि सांस्कृतिक मूल्यांचे प्रतिबिंब कसे दाखवत असे?

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२

सिंधू संस्कृतीतील नगर नियोजनाची मुख्य वैशिष्टये कोणती?

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
History of Science and Technology in India. (230108207)

Day & Date: Tuesday, 27-May-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **12**

1) Who is credited with the concept of zero?
a) Aryabhata b) Brahmagupta
c) Mahavira d) Baudhayana

2) What is the name of the ancient Indian medical system?
a) Ayurveda b) Yoga
c) Siddha d) Unani

3) Who built the Jantar Mantar?
a) Maharaja Jai Singh II b) Akbar
c) Shah Jahan d) Babur

4) Who is known as the father of Indian nuclear physics?
a) Homi Bhabha b) C.V. Raman
c) S.N. Bose d) M.N. Saha

5) Who was the first Indian to win a Nobel Prize in Physics?
a) C.V. Raman b) S.N. Bose
c) M.N. Saha d) Homi Bhabha

6) What is the name of the ancient Indian text that describes surgical procedures?
a) Charaka Samhita b) Sushruta Samhita
c) Ashtanga Hridayam d) None of the above

7) Who is credited with the development of the concept of the atomic theory in ancient India?
a) Kanada b) Maharshi Kanada
c) Both A and B d) Both A and B

8) What is Ayurveda?
a) Ancient Indian medical system
b) Ancient Indian astronomical system
c) Ancient Indian mathematical concept
d) Ancient Indian philosophical system

9) Who is known as the 'Father of Indian Astronomy'?
a) Aryabhata b) Bhaskara I
c) Varahamihira d) Brahmagupta

10) The ancient Indian text 'Sushruta Samhita' is mainly associated with which field?
a) Astronomy b) Surgery and Medicine
c) Mathematics d) Metallurgy

11) Which of the following discoveries is credited to ancient Indian metallurgists?
a) Damascus Steel b) Wootz Steel
c) Stainless Steel d) Carbon Steel

12) Which famous Indian mathematician approximated the value of $\pi(pi)$ as 3.1416?
a) Aryabhata b) Brahmagupta
c) Bhaskara II d) Mahavira

Q.2 Write Short Answer. (Any Four) **12**
1) Who was Aryabhata, and what was his major contribution to science?
2) What is the significance of the Iron Pillar of Delhi in metallurgy?
3) What is 'Sushruta Samhita' known for in the field of medicine?
4) Name one major invention in ancient India related to Mathematics.
5) How did Brahmagupta contribute to the concept of zero?
6) What was Bhaskara II's most famous work, and what subjects did it cover?

Q.3 Answer the following Questions. (Any Two) **12**
1) Write about the influence of arabinan sciences in India.
2) Write about the Indian Space Research Organization (ISRO)
3) Write about the Council of Scientific and Industrial Research (CSIR)
4) Write about the Defence Research and Development Organization (DRDO)

Q.4 Answer the following Questions in Detail. (Any One) **12**
a) What is the significance of the Chalcolithic age in the history of Indian metallurgy?

OR

b) How did ancient Indian architecture reflect religious and cultural values?

Q.5 Answer the following Questions in Detail. **12**
What are the main features of the town planning in the Indus Valley Civilization?

Seat No.	

Set P

एम्.ए. (History) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल - २०२५
Applied History (230108208)

वार, दिनांक : मंगळवार, २७-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) ––– इतिहासाला जनासाठीचा इतिहास असेही म्हणतात.
अ) उपयोजित इतिहास ब) समकालीन इतिहास
क) मानववंश शास्त्र ड) स्थानिक इतिहास

२) ––– या वर्षी भारतीय पुरातत्व सर्वेक्षण (A.S.I.) विभाग स्थापना करण्यात आले.
अ) १८४६ ब) १८५०
क) १८५७ ड) १८६१

३) खालीलपैकी ––– यांना भारतातील पहिला छापखाना सुरू करण्याचे श्रेय दिले जाते.
अ) इंग्रज ब) पोर्तुगीज
क) डच ड) फ्रेंच

४) ट्रॅव्हल एजन्सी व्यवसायाचे जनक म्हणून ––– यांना ओळखले जाते.
अ) थॉमस कुक ब) जीना आणि कंपनी
क) ली आणि मुइरहेड ड) कॉक्स आणि किंग्स

५) समकालीन इतिहास या संकल्पनेचा उदय ––– शतकात झाला.
अ) १८ व्या ब) १९ व्या
क) २० व्या ड) २१ व्या

६) ––– ही वारसा स्थळे मूर्त आणि अमूर्त स्वरूपाची आहेत असे मानण्यात येते.
अ) कृत्रिम ब) नैसर्गिक
क) सांस्कृतिक ड) सामाजिक

७) ––– हे मराठी भाषेतील पहिले वृत्तपत्र मानले जाते.
अ) प्रभाकर ब) सुधाकर
क) केसरी ड) दर्पण

८) डेक्कन ओडिसी लक्झरी टुरीस्ट ट्रेन ––– राज्य पर्यटन विकास महामंडळाद्वारे चालवली जाते.
   अ) गोवा   ब) केरळ
   क) महाराष्ट्र   ड) कर्नाटक

९) महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाची (MTDC) स्थापना ––– मध्ये करण्यात आली.
   अ) १९७२   ब) १९७५
   क) १९८0   ड) १९८२

१0) ––– या विषयामध्ये मानवाच्या उत्पत्तीपासून मानवी वंशात झालेल्या बदलांचा अभ्यास केला जातो.
   अ) पुरातत्त्वशास्त्र   ब) समाजशास्त्र
   क) मानववंश शास्त्र   ड) जनगणनाशास्त्र

११) राजा दिनकर केळकर संग्रहालय ––– या ठिकाणी आहे.
   अ) मुंबई   ब) पुणे
   क) कोल्हापूर   ड) सिंधुदुर्ग

१२) भारतात दूरचित्रवाणीची सुरूवात ––– मध्ये झाली.
   अ) १९५३   ब) १९५४
   क) १९५५   ड) १९५६

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) वस्तुसंग्रहालय शास्त्रा बद्दल माहिती लिहा.
२) भारतीय पुरातत्वशास्त्राच्या विकासात लॉर्ड कर्झनचे योगदान सांगा.
३) जागतिक वारसा समिती बद्दल माहिती लिहा.
४) पर्यटन आणि रोजगार याविषयी माहिती लिहा.
५) समकालीन इतिहास कल्पनेची वैशिष्ट्ये सांगा.
६) महाबळेश्वर या पर्यटनस्थळा विषयी माहिती लिहा.

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न सोडवा. (कोणत्याही दोन) १२

१) संग्रहालयांचे ऐतिहासिक महत्त्व स्पष्ट करा.
२) समकालीन इतिहास संकल्पनेचा अर्थ सांगून त्याचा विकास कसा झाला ते सांगा.
३) समाजमाध्यमांविषयी माहिती लिहा.
४) महाराट्रातील पर्यटन विकासा विषयी माहिती लिहा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) वारसा स्थळ म्हणजे काय ते सांगून महाराष्ट्रातील जागतिक वारसा स्थळांविषयी माहिती लिहा.

किंवा

२) टेलीव्हिजनचा शोध व त्याचा भारतात झालेला विकास याबद्दल माहिती लिहा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा. १२

इतिहासाचे इतर विषयांशी असलेले उपयोजन स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
Applied History (230108208)

Day & Date: Tuesday, 27-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. **12**

1) _____ is also called history for public.
a) Applied History b) Contemporary History
c) Anthropology d) Local History

2) Archaeological Survey of India was established in_____.
a) 1846 b) 1850
c) 1857 d) 1861

3) Among the following _____is credited with starting the first printing press in India.
a) British b) Portuguese
c) Dutch d) French

4) _____ is known as the Father of the Travel Agency Business.
a) Thomas Cook b) Jeena and Co.
c) Lee and Muirhead d) Cox and kings

5) The concept of contemporary history emerged in the _____ century.
a) 18th b) 19th
c) 20th d) 21st

6) ______ heritage can be tangible and intangible.
a) Artificial b) Natural
c) Cultural d) Social

7) ______ is considered to be the first newspaper in Marathi language.
a) Prabhakar b) Sudharak
c) Kesari d) Darpan

8) Deccan Odyssey luxury tourist train is operated by the _____ State Tourism Development Corporation.
a) Goa b) Kerala
c) Maharashtra d) Karnataka

9) Maharashtra Tourism Development Corporation (MTDC) was established in _____.

a) 1972 b) 1975
c) 1980 d) 1982

10) _____ subject studies the changes in the human race since the origin of man.

a) Archaeology b) Sociology
c) Anthropology d) Demography

11) Raja Dinkar Kelkar Museum is located at _____.

a) Mumbai b) Pune
c) Kolhapur d) Sindhudurg

12) Television started at India in _____.

a) 1953 b) 1954
c) 1955 d) 1956

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**

1) Write the information about Museology.
2) State the contribution of Lord Curzon to the development of Indian archaeology.
3) Write the information about World Heritage Committee.
4) Write the information about tourism and employment.
5) State the characteristics of Concept of contemporary history.
6) Write information about the tourist place Mahabaleshwar.

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**

1) Explain the historical significance of museums.
2) Explain the meaning of the concept of contemporary history and how it developed.
3) Write the information about social media.
4) Write the information about tourism development in Maharashtra.

Q.4 Write the detail answers. (Any One) **12**

a) What is a heritage site? Write the information about world heritage sites in Maharashtra.
b) Write information about the invention of television and its development in India.

Q.5 Write the detail answer. (Broad) **12**

Explain the application of history in various subjects.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
History of Modern India-I (1757 to 1857) (230108301)

वार, दिनांक : गुरूवार, १५-०५-२०२५ | कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. **१२**

१) पहिली टेलीग्राफ लाइन १८५३ मध्ये सुरू झाली, जी ––– या ठिकाणाहून चालू झाली.
अ) कलकत्ता आणि बॉम्बे ब) आग्रा आणि मद्रास
क) मुंबई आणि ठाणे ड) कलकत्ता आणि आग्रा

२) सर्वोच्च न्यायालयाची स्थापना कलकत्ता येथे ––– यांच्या काळात झाली.
अ) वॉरन हेस्टिंग्ज ब) डलहौसी
क) कॉर्नवॉलिस ड) वेलस्ली

३) १८३३ च्या चार्टर अॅक्टनुसार ––– हे भारताचे पहिले गव्हर्नर जनरल होते.
अ) लॉर्ड एमहर्स्ट ब) लॉर्ड विल्यम बेंटिक
क) कॉर्नवॉलिस ड) वेलस्ली

४) ––– यांनी बक्सरच्या लढाईत इंग्रजी सैन्याचे नेतृत्व केले होते.
अ) लॉर्ड क्लाइव्ह ब) वेन्सिटार्ट
क) हेक्टर मुनरो ड) आयर कूट

५) लखनौ मधील च्या १८५७ उठावाचे नेतृत्व ––– यांनी केले होते.
अ) बेगम हजरत महल ब) राणी लक्ष्मीबाई
क) कुवर सिंग ड) बिरजीस कादिर

६) ब्रिटिश काळातील दुहेरी राज्यव्यवस्था ––– यांच्या नावाशी संबंधित आहे.
अ) लॉर्ड कॉमवालिस ब) लॉर्ड क्लाइव्ह
क) वॉरन हेस्टिंग्स ड) विल्यम बेंटिक

७) कॉर्नवॉलिसने बंगालमध्ये सुरू केलेली कायमधारा पद्धत ——— या नावाने ओळखली जाते.
   अ) रयतवारी ब) महालवारी
   क) जमीनदारी ड) इक्तादारी

८) ——— यांनी अनेक ठगांना अटक करून फाशीची शिक्षा सुनावली.
   अ) लॉर्ड कॉमवालिस ब) लॉर्ड क्लाइव्ह
   क) वॉरन हेस्टिंग्स ड) विल्यम बेंटिक

९) सर ह्यू रोज यांनी १८५७ च्या उठावातील ——— यांचा 'सर्वोत्कृष्ट आणि शूर लष्करी नेता' असे वर्णन केले.
   अ) बेगम हजरत महल ब) राणी लक्ष्मीबाई
   क) कुवर सिंग ड) बहादूर शाह जफर

१०) ——— कायद्याने ईस्ट इंडिया कंपनीची "व्यापार मक्तेदारी" संपवली.
   अ) नियामक कायदा ब) पिटचा कायदा
   क) चार्टर ॲक्ट– १८३३ ड) चार्टर ॲक्ट– १८१३

११) ——— गव्हर्नर जनरलने टिपू सुलतानाविरूध्द तिहेरी आघाडी स्थापन केली होती.
   अ) वॉरन हेस्टिंग्ज ब) डलहौसी
   क) कॉर्नवॉलिस ड) वेलस्ली

१२) ——— अहवालाने भारतात विद्यापीठे स्थापन करण्याची शिफारस करण्यात आली.
   अ) वुड्सचा खलिता ब) हंटर आयोग
   क) सार्जंट ड) मॅकोले आयोग

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) १७७३ चा नियमन कायदा.
२) प्लासीच्या लढाईची चर्चा करा.
३) रॉबर्ट क्लाइव्हच्या दुहेरी शासन पद्धतीबद्दल लिहा.
४) वॉरन हेस्टिंग्जच्या न्यायिक सुधारणा सांगा.
५) बंगालमधील ब्रिटिश सत्तेच्या उदयाची कारणे लिहा.
६) बक्सारच्या लढाईचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) वूडच्या खलित्याचे गुण आणि दोष सांगा.
२) लॉर्ड कॉर्नवॉलिसने केलेल्या सुधारणांची चर्चा करा.
३) ब्रिटिश महसूल व्यवस्थेचा भारतीयांवर झालेला परिणाम स्पष्ट करा.
४) ब्रिटिश काळात झालेल्या सामाजिक आणि सांस्कृतिक बदलांचे वर्णन करा.

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) १२

१) विल्यम बेंटिकच्या योगदानाचे मूल्यांकन करा.

किंवा

२) स्वातंत्र्यपूर्वकालीन भारतीय शिक्षण पद्धतीचे वर्णन करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न लिहा. १२

१८५७ च्या उठावाची राजकीय, प्रशासकीय आणि आर्थिक कारणे स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April – 2025
History of Modern India - I (1757 to 1857) (230108301)

Day & Date: Thursday, 15-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. **12**

1) First telegraph line introduced in 1853, which ran between _____.
a) Calcutta and Bombay b) Agra and Madras
c) Bombay and Thana d) Calcutta and Agra

2) The Supreme Court was established in Calcutta in the time of _____.
a) Waren Hastings b) Dalhousie
c) Cornwallis d) Wellesley

3) According to the Charter Act of 1833 _____ was the first Governor General of India.
a) Lord Amherst b) Lord William Bentinck
c) Cornwallis d) Wellesley

4) _____ led the English Army in the Battle of Buxar.
a) Lord Clive b) Vansittart
c) Hector Munro d) Eyre Coot

5) The leader of revolt of 1857 in Lucknow was _____.
a) Begum Hazrat Mahal b) Rani Laxmi Bai
c) Kuwar Singh d) Birjis Qadir

6) The system of Dual Government during the British period is associated with the name of _____.
a) Lord Comwallis b) Lord Clive
c) Waren Hastings d) William Bentinck

7) The Permanent settlement Introduced by Cornwallis in Bengal is known as _____ System.
a) Ryotwari b) Mahalwari
c) Zamindari d) Iqtadari

8) _____ arrested many thugs and sentenced them to death.
a) Lord Comwallis b) Lord Clive
c) Waren Hastings d) William Bentinck

9) Sir Huge Rose described _____ as ‘the best and bravest military leader of the rebel’.
a) Begum Hazrat Mahal
b) Rani Laxmi Bai
c) Kuwar Singh
d) Bahadur Shah Zafar

10) _____ act ended the “Trade Monopoly” of the East India Company.
a) Regulating Act
b) Pitt’s India Act
c) Charter Act of 1833
d) Charter Act of 1813

11) _____ Governor General formed the Triple Alliance against Tipu Sultan.
a) Waren Hastings
b) Dalhousie
c) Cornwallis
d) Wellesley

12) _____ report recommended the establishment of Universities in India.
a) Wood’s dispatch
b) Hunter
c) Sargent
d) Macaulay Commission

Q.2 Write Short Answers. (Any Four) **12**
1) The Regulating Act of 1773.
2) Discuss the Battle of Plassey.
3) Explain about Robert Clive’s dual system of government.
4) Warren Hastings’ Judicial Reforms
5) Causes of the Rise of British Power in Bengal.
6) Importance of the Battle of Buxar

Q.3 Write Short Answers / Short Notes. (Any Two) **12**
1) Discuss the merits and demerits of Wood’s Dispatch.
2) Discuss the reforms introduced by Lord Cornwallis.
3) Explain the impact of British revenue system on Indians.
4) Describe the social and cultural changes during the British period.

Q.4 Write the detail answer. (Any One) **12**
a) Assess the contributions of William Bentinck.

OR

b) Describe the pre-independence Indian education system.

Q.5 Write the detail answer. **12**
Explain the Political, administrative and economic causes of 1857 Revolt.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल - २०२५
History of Maratha-I (Polity & Economy) (1600 to 1818 A.D) (230108302)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. १२

१) संभाजी महाराजांचे चरित्र अभ्यासण्यासाठी ––– या कानडी ग्रंथाचा उपयोग होतो.
अ) कंठीरवनरसराजविजयम ब) बिन्नीपी
क) केळदिनृपविजयम ड) यापैकी नाही

२) ––– यांनी डच कागदपत्राच्या आधारे छत्रपती शिवाजी महाराजांचा इतिहास लिहिला.
अ) वि. का. राजवाडे ब) ग. ह. खरे
क) डॉ. बाळकृष्ण ड) यापैकी नाही

३) कृष्णाजी अनंत सभासदने शिवाजी महाराजांच्या राज्यातील गडकोटांची संख्या ––– दिली आहे.
अ) १४० ब) २४०
क) ३६१ ड) ४००

४) मराठा कालखंडात न्यायव्यवस्थेत ––– ही पायाभूत संस्था होती.
अ) सज्जा ब) गोतसभा
क) न्यायालय ड) यापैकी नाही

५) पेशवा ––– च्या काळात जमिनी लिलावाने देण्याची पद्धत सुरू केली.
अ) दुसरा बाजीराव ब) पहिला बाजीराव
क) राघोबादादा ड) नारायणराव

६) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या काळात जमीन मोजण्यासाठी ––– चा वापर करण्यात आला.
अ) लोखंडी साखळी ब) फुटपट्टी
क) तागाची दोरी ड) शिवशाही काठी

७) छत्रपती शिवाजी महाराजांनी स्वराज्यातील उद्योगाला संरक्षण देण्यासाठी ––– या परकीय व्यापाऱ्याच्या मिठावर जास्तीचा कर आकारला.

अ) इंग्रज ब) फ्रेंच

क) डच ड) पोर्तुगीज

८) पेशवेकाळात 'पाटदाम' व 'लग्नटका' हे कर ––– शी संबंधित होते.

अ) जमीन ब) विवाह

क) व्यापार ड) संरक्षण

९) आज्ञापत्र हा ग्रंथ ––– यांनी लिहिला.

अ) कवी श्रीधर ब) शाहीर रामजोशी

क) कृष्णाजी अनंत सभासद ड) रामचंद्रपंत अमात्य

१०) शिवकाळात एकूण उत्पन्नाच्या ––– भाग महसूल घेतला जात असे.

अ) २/५ ब) १/२

क) १/४ ड) १/३

११) एक चावर जमीन म्हणजे ––– चौरस बिघे जमीन होय.

अ) ११० ब) १२०

क) १३० ड) १२५

१२) शिवकाळात विजयदुर्ग बंदर ––– व्यापारासाठी प्रसिद्ध होते.

अ) रेशीम ब) विड्याची पाने

क) मीठ ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) ग. ह. खरे यांच्या मराठी इतिहासाविषयीच्या दृष्टिकोनाची चर्चा करा.

२) मराठाकालीन जमिनीच्या प्रकाराची माहिती लिहा.

३) मराठा इतिहासाच्या अभ्यासासाठी बखर वाङ्मय साधनांची माहिती लिहा.

४) शिवकालीन उद्योगधंद्याचे वर्णन करा.

५) मराठाकालीन शेती पिकांची माहिती लिहा.

६) शिवकालीन लष्करी प्रशासन व्यवस्थेची माहिती लिहा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) मराठाकालीन दुष्काळाची माहिती लिहा.

२) मराठाकालीन राजमंडळाचे (मराठामंडळ) वर्णन करा.

३) शिवकालीन बँकिंग व चलनव्यवस्था स्पष्ट करा.

४) मराठा इतिहासाच्या अभ्यासासाठी फारशी भाषेतील साधनांची माहिती लिहा.

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

१) मराठा इतिहासाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त पुरातत्वीय साधने स्पष्ट करा.

किंवा

२) मराठा सत्तेचे छत्रपतीकडून पेशव्याकडे झालेल्या हस्तांतरणाचे वर्णन करा.

प्र.५ मराठाकालीन मुलकी प्रशासन व्यवस्थेचे वर्णन करा. १२

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
History of Maratha-I (Polity & Economy) (1600 to 1818A.D) (230108302)

Day & Date: Saturday, 17-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing the correct alternative. **12**

1) The Kannada book _____ is used to study the character of Sambhaji Maharaj.
a) Kanthiravanarasarajvijayam b) Binnipi
c) Keldinrupvijayam d) None of these

2) _____ wrote the history of Chhatrapati Shivaji Maharaj on the basis of Dutch documents.
a) V. K. Rajwade b) G. H. Khare
c) Dr. Balakrishna d) None of these

3) Krishnaji Anant Sabhasad has mentioned _____ number of Gadkots in Shivaji Maharaj's kingdom.
a) 140 b) 240
c) 361 d) 400

4) In the Maratha period, _____ was the basic institution in the judiciary.
a) Sajja b) Gotasabha
c) The court d) None of these

5) In the time of Peshwa _____, the system of allotment of lands was started.
a) Second Bajirao b) First Bajirao
c) Raghoba Dada d) Narayan Rao

6) In the time of Chhatrapati Shivaji Maharaj, _____ was used to measure land.
a) Iron Chain b) Footpath
c) Taga rope d) Shivshahi Kathi

7) Chhatrapati Shivaji Maharaj imposed extra tax on the salt of _____ foreign trader to protect the industry in the Swarajya.
a) English b) French
c) Dutch d) Portuguese

8) During the Peshwa period, 'Patdam' and 'Lagntaka' were associated with _____ taxes.
   a) Land
   b) Marriage
   c) Trade
   d) Conservation

9) Adnapatra is written by _____.
   a) Poet Sridhar
   b) Shahir Ramjoshi
   c) Krishnaji Anant Sabhasad
   d) Ramchandrapant Amatya

10) During Shiva period, _____ part of the total income was collected as revenue.
   a) 2/5
   b) 1/2
   c) 1/4
   d) 1/3

11) A chawer land is _____ a square bighe land.
   a) 110
   b) 120
   c) 130
   d) 125

12) Vijaydurg port during Shiva period was famous for _____ trade.
   a) Silk
   b) Vidyachi leaves
   c) Salt
   d) None of these

Q.2 Answer the following questions. (Any Four) **12**

1) Discuss G. H. Khare’s approaches to Maratha history.
2) Write the information about types of land during Maratha period.
3) Write the information about Bakhar literacy sources for the study of Maratha history.
4) Describe the industries during Maratha period.
5) Write the information about Agricultural Crops during Maratha period.
6) Write the information about the military administration system of Shivaji period.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) **12**

1) Write the information about Famine (drought) during Maratha period.
2) Describe the Maratha Confederacy (Maratha Mandal) in Maratha Period.
3) Explain the banking and Currency system during the times of Chh. Shivaji Maharaj.
4) Write the information about Farashi sources for the study of Maratha history.

Q.4 Write detailed answer to the following questions. (Any One) **12**

1) Explain the information about archeological sources for the study of Maratha history.

OR

2) Describe the transfer of Maratha power from Chhatrapati to Peshwa.

Q.5 Describe the civil administration in Maratha period. **12**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल - २०२५
History of Modern Maharashtra.-I (1818 to 1960 A.D.) (230108303)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०

वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) मुंबई इलाखाचा पहिला गव्हर्नर म्हणून ––– यांची नेमणूक झाली होती.
अ) जॉन माल्कन ब) मेंन्टो
क) एलफिस्टन ड) वरीलपैकी नाही

२) इ.स. १८१८ मध्ये ––– या सत्तेचा शेवट झाला.
अ) फ्रेंच सत्ता ब) शीख सत्ता
क) पेशव्यांची सत्ता ड) टिपूची सत्ता

३) माउंट स्टुअर्ट एल्फिन्स्टन ––– घराण्यात जन्मास आला होता.
अ) छत्रपती ब) उमराव
क) गुलाम ड) यापैकी नाही

४) इ.स. ––– मध्ये भारतीय दंड संहिता अमलात आली.
अ) १८६२ ब) १८६३
क) १८६४ ड) १८६५

५) दिनकरराव जवळकरांनी ––– हे पुस्तक लिहिले.
अ) देशाचे दुश्मन ब) देशाचे मित्र
क) आसूड ड) गुलामगिरी

६) भारतीय ''अस्पृश्यतेचा प्रश्न'' हा प्रबंध ––– यांनी लिहिला.
अ) विठ्ठल रामजी शिंदे ब) महात्मा फुले
क) डॉ. बाबासाहेब ड) यापैकी नाही

७) महार–मांग वतन परिषद ––– जिल्हयात घेण्यात आली.
अ) सोलापूर ब) पुणे
क) औरंगाबाद ड) मुंबई

८) मुळशी सत्याग्रह ––– यांनी केला.
अ) सेनापती बापट ब) लो. टिकळ
क) महात्मा गांधी ड) महात्मा फुले

९) ––– हा गावचा महसूल गोळा करून सरकारमध्ये भरत असे.
अ) कुलकर्णी ब) शेटे
क) महाजन ड) मामलेदार

१०) १९ व्या शतकाच्या प्रारंभी महाराष्ट्रात ––– ग्राम व्यवस्था होती.
अ) स्वयंपूर्ण ब) भांडवलशाही
क) हुकूमशाही ड) यापैकी नाही

११) ब्रिटिशांनी रेल्वे बरोबर ––– सुरू केले.
अ) विमान सेवा ब) हेलिकॉप्टर सेवा
क) पोस्ट व तारयंत्र सेवा ड) यापैकी नाही

१२) साम्राज्यावर आपली पकड घट्ट ठेवण्यासाठी व्यापाराच्या वाढीसाठी दळणवळण व संदेशवहनाच्या बाबतीत ––– सुधारणा केल्या.
अ) ब्रिटीश ब) पोर्तुगीज
क) फ्रेंच ड) डच

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) पूणे जिल्हयातील रामोशांचे उठाव
२) ब्राम्हणेतर चळवळ आणि केशवराव जेधे.
३) डिप्रेस्ड क्लास मिशनचे कार्य.
४) भारतीय अस्पृश्यता निवारण परिषद.
५) बहिष्कृत हितकारणी सभा १९२४
६) पुणे करार १९३२.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१२**

१) ब्रिटिशकालीन कायदा व न्यायव्यवस्था.
२) राजश्री शाहू महाराजांनी अस्पृश्य उद्धारासाठी केलेले कार्य.
३) मुळशी सत्याग्रहाची माहिती थोडक्यात द्या.
४) कामगार चळवळीचे कार्य.

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १२

१) महाराष्ट्रातील ब्रिटीश प्रशासनावर सविस्तर माहिती स्पष्ट करा?

किंवा

२) महाराष्ट्रातील ब्रिटिश सरकारचे कायदे व न्यायव्यवस्थेतील योगदान विशद करा?

प्र.५ मुंबई प्रांताचा पहिला गव्हर्नर या नात्याने एलफिस्टन यांची कामगिरी लिहा? १२

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
History of Modern Maharashtra.-I (1818 to 1960 A.D.) (230108303)

Day & Date: Monday, 19-May-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing the correct option given below. **12**

1) As the First Governor of Bombay region _____ was appointed.
a) John Malkan b) Mento
c) Elphinstone d) None of the above

2) In AD 1818 _____ this power came to an end.
a) French rule b) Sikh rule
c) Peshwa rule d) Tipu rule

3) Mount Stuart Elphinstone was born in a _____ family.
a) Chhatrapati b) Umrao
c) Ghulam d) None of these

4) A.D. The Indian Penal Code came into force in _____.
a) 1862 b) 1863
c) 1864 d) 1865

5) Dinkar Rao Javalkar wrote the book _____.
a) Enemy of country b) Friend of country
c) Asud d) Slavery

6) Indian essay “Question of untouchability” was written by _____.
a) Vitthal Ramji Shinde b) Mahatma Phule
c) Dr. Babasaheb d) None of these

7) Mahar - Mang Watan Parishad was held in _____ district.
a) Solapur b) Pune
c) Aurangabad d) Mumbai

8) Mulshi Satyagraha was done by _____.
a) Senapati Bapat b) Lo. Tilak
c) Mahatma Gandhi d) Mahatma Phule

9) _____ used to collect the revenue of the village and pay it to the government.
a) Kulkarni b) Shete
c) Mahajan d) Maweledar

10) At the beginning of the 19th century, there was _____ village system in Maharashtra.

a) Self sufficient b) Capitalism
c) Dictatorship d) None of these

11) The British started railways with _____.

a) Airline service b) Helicopter service
c) Post and telegraph Service d) None of these

12) Improvements in communications and communications to increase trade to maintain a firm grip on the empire.

a) British b) Portuguese
c) French d) Dutch

Q.2 Write short answers to the following questions. (Any Four) **12**

1) Uprising of Ramosh in Pune district.
2) Non-Brahmin Movement and Keshavrao Jedhe.
3) Work of Depressed Class Mission.
4) Indian Council for Redress of Untouchability.
5) Excluded Benevolent Sabha 1924.
6) Pune Agreement 1932.

Q.3 Write the answers to the following questions. (Any Two) **12**

1) British Law and Judiciary.
2) The work done by Rajshree Shahu Maharaj for the rescue of untouchables.
3) Give brief information about Mulshi Satyagraha.
4) Work of the Labor Movement.

Q.4 Write an answer to any one of the following questions. **12**

1) Explain in detail about the British administration in Maharashtra?

OR

2) Elaborate the contribution of British Government in law and judiciary in Maharashtra.?

Q.5 Write the achievements of Elphinstone as the first Governor of Bombay Province? **12**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
History of World Revolutions. (230108304)

वार, दिनांक : शनिवार, २४-०५-२०२५ — कमाल गुण: ३०
वेळ: सकाळी ११:०० ते १२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **०६**

१) ––– या अर्थशास्त्रज्ञाने 'औद्योगिक क्रांती' हा शब्दप्रयोग सर्वप्रथम वापरला.
अ) अमर्त्य सेन — ब) ऑगस्ट ब्लांकी
क) कार्ल मार्क्स — ड) जॉन सिली

२) ––– याने फ्लाइंग शटलचा (धावता धोटा) शोध लावला.
अ) हारग्रीव्हज — ब) जॉन के
क) जॉर्ज टिफिन्सन — ड) यापैकी नाही

३) औद्योगिक क्रांतीनंतर ––– चळवळ सुरू झाली.
अ) वाङ्मय — ब) धार्मिक
क) कामगार — ड) प्रबोधन

४) मेरी अँटाईनेट ही ––– लुईची पत्नी होती.
अ) १४ व्या — ब) १५ व्या
क) १६ व्या — ड) १८ व्या

५) ––– रोजी बॅस्टिलचा पाडावा घडून आला.
अ) १४ जूलै १७८९ — ब) १ नोव्हेंबर १७८९
क) ३ मे १७८९ — ड) २१ जून १७८९

६) ––– या फ्रेंच विचारवंताने 'कँडिड' हा ग्रंथ लिहिला.
अ) फ्रेने — ब) रूसो
क) मॉटेस्क्यू — ड) व्हॉल्टेयर

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **०६**

१) औद्योगिक क्रांती म्हणजे काय? ते थोडक्यात स्पष्ट करा.
२) औद्योगिक क्रांतीमुळे कापड उद्योगात झालेल्या बदलांची माहिती द्या.
३) एक विचारवंत म्हणून रूसोचे योगदान सांगा.
४) फ्रान्समधील दहशतीची राजवट म्हणजे काय ते थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.३ टीप लिहा. **०६**

फ्रान्समधील राष्ट्रीय सभेचे कार्य

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१२**

१) औद्योगिक क्रांतीची कारणे स्पष्ट करा.

किंवा

२) इ.स. १७८९ च्या फ्रेंच राज्यक्रांतीचे परिणाम विशद करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
History of World Revolutions. (230108304)

Day & Date: Saturday, 24-May-2025 Max. Marks: 30
Time: 11:00 AM To 12:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative: **06**

1) The term Industrial revolution firstly used by economist _____.
a) Amartya Sen b) Augste Blanqi
c) Karl Marx d) John Selly

2) _____ invented flying shuttle.
a) Hargreaves b) John Kay
c) Jorge Stephenson d) None of these

3) The _____ movement started after Industrial revolution.
a) Literature b) Religious
c) Labour d) Renaissance

4) Marie Antoinette was wife of Louis _____.
a) 14th b) 15th
c) 16th d) 18th

5) Storming of Bastille took place on _____.
a) 14th July 1789 b) 1st November 1789
c) 3rd May 1789 d) 21st June 1789

6) A book 'Candid' was written by _____.
a) Frene b) Rousseau
c) Montesquieu d) Voltaire

Q.2 Write short answers. (Any Two) **06**

1) What is meant by Industrial revolution.
2) Give information about changes in textile industry during the Industrial revolution.
3) Tell the contribution of Rousseau.
4) Explain in brief what is meant by Region of Terror in France.

Q.3 Write short notes. **06**

Work of National Assembly in France

Q.4 Write the detailed answer. (Any One) **12**

1) Explain the causes of Industrial revolution.

OR

2) Explain the effects of French Revolution, 1789 A. D.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
Women in Indian History (230108306)

वार, दिनांक : सोमवार, २६-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०

वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
४) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) भारतातील महिलां स्थिती व दर्जाचा अभ्यास व्हावा यासाठी सन १९७१ मध्ये एका राष्ट्रीय समितीचे गठन ——— यांच्या अध्यक्षतेखाली करण्यात आले.
अ) सरोजिनी नायडू ब) प्रतिभाताई पाटील
क) इंदिरा गांधी ड) श्रीमती फुलरेणू गुहा

२) 'फेमिनिझम' हा मूळ शब्द ——— भाषेतील आहे.
अ) रोमन ब) ग्रीक
क) लॅटिन ड) इंग्रजी

३) जैन धर्माचे प्रथम तीर्थंकर ——— हे होते.
अ) वृषभनाथ ब) मल्ली
क) वर्धमान महावीर ड) पार्श्वनाथ

४) ——— यांनी चले जाव चळवळी मध्ये भाग घेतला होता.
अ) कल्पना चावला ब) डॉ. ॲनी बेझंट
क) अरूणा असफअली ड) भिकाजी कामा

५) भगिनी निवेदिता यांचे मूळ नाव ——— असे होते.
अ) मार्गारिट नोबेल ब) मेडलीन स्लेड
क) डॉ. ॲनी बेझेंट ड) बी. अमन

६) मोहम्मद पैगंबरांनी ——— या धर्माची स्थापना केली.
अ) हिंदू ब) इस्लाम
क) शीख ड) खिश्चन

७) बौद्ध धर्माच्या प्रसारासाठी सम्राट अशोकाने आपली मुलगी ––– हिला श्रीलंकेला पाठवले.
   अ) संगीता
   ब) आम्रपाली
   क) संघमित्रा
   ड) जयंती

८) 'स्त्री ही माणूस आहे आणि म्हणून तिला पुरूषाच्या बरोबरीने जगण्याचा अधिकार आहे' असे मत ––– यांनी मांडले.
   अ) गो. स. सरदेसाई
   ब) वि. का. राजवाडे
   क) म. गो. रानडे
   ड) गो. ग. आगरकर

९) भारताच्या पहिल्या महिला पंतप्रधान ––– या होत्या.
   अ) सरोजिनी नायडू
   ब) इंदिरा गांधी
   क) सावित्रीबाई फुले
   ड) सोनिया गांधी

१०) थेरीगाथा हा ग्रंथ ––– भाषेतील आहे.
   अ) पाली
   ब) हिंदी
   क) संस्कृत
   ड) इंग्रजी

११) 'ॲक्शनल कमिटी ऑफ विमेन्स एज्युकेशन' ही कमिटी ––– यांच्या अध्यक्षतेखाली स्थापन केली गेली.
   अ) हंसा मेहता
   ब) दुर्गाबाई देशमुख
   क) ताराबाई शिंदे
   ड) यशोदा रानडे

१२) वर्धा शिक्षण योजना ––– यांनी मांडली.
   अ) महात्मा फुले
   ब) पंडित जवाहरलाल नेहरू
   क) पंडित मदनमोहन मालवीय
   ड) महात्मा गांधी

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) समाजवादी स्त्रीवादाने स्त्री–पुरूष समानतेसाठी सुचवलेले उपाय सांगा.
२) प्राचीन भारतीय शिक्षणाची वैशिष्ट्ये सांगा.
३) हरटॉग कमिटीच्या स्त्री शिक्षण विषयक शिफारशी सांगा.
४) क्रांतिकारी चळवळीत कार्य करणाऱ्या स्त्रियांची माहिती सांगा.
५) जैन धर्माचा स्त्रीविषयक दृष्टीकोन सांगा.
६) जहाल स्त्रीवाद याविषयी माहिती सांगा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) प्राचीन भारतीय शिक्षणाची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा?
२) २० व्या शतकातील कामगार चळवळीचा आढावा घ्या?
३) हिंदू धर्मातील स्त्रियांची परिस्थिती स्पष्ट करा?
४) मुस्लीम धर्माचा स्त्रीविषयक दृष्टीकोन स्पष्ट करा?

प्र.४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) २० शतकातील स्त्री चळवळीचा आढावा घ्या?

किंवा

२) स्वातंत्र्योत्तर भारतातील स्त्री शिक्षणाचा आढावा घ्या?

प्र.५ सविस्तर प्रश्न. १२

स्त्रीवादाची संकल्पना सांगून स्त्रीवादी सिद्धांत स्पष्ट करा?

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
Women in Indian History (230108306)

Day & Date: Monday, 26-May-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative: **12**

1) A National Committee was constituted in 1971 under the chairmanship of _____ to study the position and status of women in India.
a) Sarojini Naidu b) Pratibhatai Patil
c) Indira Gandhi d) Smt. Fulrenu Guha

2) Feminism word is origin in _____ Language.
a) Roman b) Greek
c) Latin d) English

3) The first Tirthankar of Jainism was _____.
a) Rushabhnath b) Malli
c) Vardhman Mahavir d) Parshwnath

4) _____ was participated in 'Quit India Movement'.
a) Kalpana Chavla b) Dr. Ani Bezant
c) Aruna Asaf Ali d) Bhikaji Kama

5) Sister Nivedita's original name was _____.
a) Margaret Nobel b) Medlin Slade
c) Dr. Ani Bezant d) B. Aman

6) Mohammad Paigambar founded religion of _____.
a) Hindu b) Islam
c) Shikh d) Christian

7) Emperor Ashoka sent his daughter _____ to Sri Lanka to spread Buddhism.
a) Sangita b) Aamrpali
c) Sanghmitra d) Jayanti

8) 'A Woman is a human being and therefore she has the right to live with a man' _____ proposed such an opinion.
a) G. S. Sardesai b) V. K. Rajwade
c) M. G. Ranade d) G. G. Aagarkar

9) The first female Prime Minister of India was _____.

a) Sarojini Naidu b) Indira Gandhi
c) Savitribai Phule d) Soniya Gandhi

10) The Therigatha is a book in the _____ Language.

a) Pali b) Sanskrit
c) Hindi d) English

11) ‘Actional Committee of Women’s education’ was formed under the chairmanship of _____.

a) Hansa Mehta b) Durgabai Deshmukh
c) Tarabai Shinde d) Yashoda Ranade

12) ‘Wardha Education Scheme’ presented by _____.

a) Mahatma Phule b) Pandit Javaharlal Neharu
c) Pandit Madanmohan Malviy d) Mahatma Gandhi

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**

1) State the solutions suggested by socialist feminism for gender equality.
2) State the features of Ancient Indian education system.
3) Mention the recommendations of the Hartog Committee on women’s education.
4) Give the information Women’s worked in the revolutionary movement.
5) State the feminist view of Jainism.
6) State the information about violent feminism.

Q.3 Answer the following question. (Any Two) **12**

1) Explain the objectives of Ancient Indian education?
2) Review the labour movement of the 20th century?
3) Explain the situation of Women in Hinduism?
4) Explain the feminist perspective of Muslim religion?

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One) **12**

1) Review the Women’s movement of the 20th century?

Or.

2) Review the Women’s education of post-independence in India?

Q.5 Write the detailed answer. **12**

Explain the feminist theories by explaining the concept of feminism?

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च/एप्रिल – २०२५
The Thoughts of Mahatma Jyotirao Phule (230108307)

वार, दिनांक : सोमवार, २६-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:00 ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. १२

१) महात्मा फुले यांनी दत्तक घेतलेल्या मुलांचे नाव ––– होते.
अ) आनंद ब) यशवंत
क) शाहू ड) शिवाजी

२) महात्मा फुले यांचे मूळ आडनाव ––– हे होते.
अ) गोऱ्हे ब) कवडे
क) घाडगे ड) आंबिले

३) महात्मा फुले यांनी अपृश्य मुलांसाठी पुणे येथे ––– यावर्षी शाळा सुरू केली.
अ) इ.स. १८५४ ब) इ.स. १८४८
क) इ.स. १८५२ ड) इ.स. १८५०

४) ––– यांनी सर्वप्रथम मुलींसाठी पुण्यात शाळा सुरू केली.
अ) विठ्ठल रामजी शिंदे ब) जगन्नाथ शंकरशेठ
क) शाहू महाराज ड) महात्मा फुले

५) महात्मा फुले यांचे मूळ गाव ––– हे होते.
अ) कोल्हापूर ब) पुणे
क) कटगुण ड) नायगाव

६) "शेतकऱ्यांचा आसूड" हा ग्रंथ कोणी लिहीला.
अ) महात्मा फुले ब) महात्मा गांधी
क) डॉ. बाबासाहेब ड) लो. टिळक

७) हंटर आयोगाकडे ––– यांनी साक्ष दिली.
अ) महात्मा गांधी ब) न्या. रानडे
क) महात्मा फुले ड) यापैकी नाही

८) महात्मा फुले यांनी ––– समाजाची स्थापना केली.
   अ) आर्य समाज ब) ब्रम्ह समाज
   क) वैदिक समाज ड) सत्यशोधक समाज

९) महात्मा फुले यांना भारतातील एकोणिसाव्या शतकातील उल्लेखनीय ––– म्हणून ओळखले जाते.
   अ) शास्त्रज्ञ ब) अर्थतज्ञ
   क) समाज सुधारक ड) ज्ञान प्रकाशन

१०) शेतकऱ्याचा आसूड हा ग्रंथ इ. स. ––– मध्ये लिहिला.
   अ) इ.स १८८३ ब) इ.स १८८८
   क) इ.स १८८५ ड) इ.स १८८९

११) महाराष्ट्राचे मार्टिन ल्युथर किंग म्हणून ––– यांना ओळखले जाते.
   अ) डॉ. बाबासाहेब ब) छ. शाहू महाराज
   क) महात्मा फुले ड) वि. रा. शिंदे

१२) सार्वजनिक सत्यधर्म हा ग्रंथ ––– यांनी लिहिला.
   अ) महात्मा फुले ब) लोकहितवादी
   क) बाळशास्त्री जांभेकर ड) भाऊ दाजी लाड

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) १२

१) सत्यशोधक समाजाची तत्त्वे.
२) बालहत्या प्रतिबंधक गृह.
३) महात्मा फुलेचे शैक्षणिक विचार.
४) ब्रिटीश कालीन आर्थिक धोरण
५) बोर्ड ऑफ एज्युकेशन
६) गुलामगिरी

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) महात्मा फुलेंचे स्त्रीविषयक कार्य
२) महात्मा फुलेंचे अस्पृश्य उद्धाराचे कार्य.
३) मा. फुले यांनी शेतकऱ्यांच्या हितासाठी केलेले कार्य
४) महात्मा फुले यांचे राजकीय विचार व कार्य

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

१) महात्मा फुले यांचे जीवनकार्य थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

२) महात्मा फुले यांचे शैक्षणिक कार्य थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी लिहा. १२

महात्मा ज्योतिबा फुले यांचे वाङ्मयीन कार्य स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
The Thoughts of Mahatma Jyotirao Phule (230108307)

Day & Date: Monday, 26-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. **12**

1) It was adopted by Mahatma Phule.
a) Anand b) Yashwant
c) Shahu d) Shivaji

2) Mahatma Phule Elective surname was _____.
a) Gore b) Kavade
c) Ghadge d) Ambile

3) Mahatma Phule went to Pune for Assyaprishya _____.
a) 1854 AD b) 1848 AD
c) 1852 AD d) 1850 AD

4) _____ first started a school for girls in Pune.
a) Vilthal Rarnji Shinde b) Jagannath Shankarsheth
c) Shahu Maharaj d) Mahatma Phule

5) The native village of Mahatma Phule was _____.
a) Kolhapur b) Pune
c) Katgun d) Naigaon

6) Who wrote the book "Farmer's Asood".
a) Mahatma Phule b) Mahatma Gandhi
c) Dr. Babasaheb d) Lo. Tilak

7) Testified to the Hunter Commission by _____.
a) Mahatma Gandhi b) Ny. Ranade
c) Mahatma Phule d) None of these

8) Mahatma Phule founded the _____ society
a) Arya Samaj b) Brahmo Samaj
c) Vedic Samaj d) Truthseeker Samaj

9) Mahatma Phule is known as the remarkable ______ of nineteenth century India.
a) Scientist b) Economist
c) Social reformer d) Knowledge publisher

10) The Book of Farmer's Asood. etc. S. Written in _____.
- a) AD 1883
- b) AD 1888
- c) AD 1885
- d) AD 1889

11) Martin Luther King of Maharashtra is known as _____.
- a) Dr. Babasaheb
- b) Ch. Shahu Maharaj
- c) Mahatma Phule
- d) V. R. Shinde

12) Public Satyadharma was written by _____.
- a) Mahatma Phule
- b) Public interest
- c) Bal Shastri Jambhekar
- d) Bhau Daji Lad

Q.2 Write Short Answers. (Any Four) **12**

1) Principles of a truth-seeking society
2) Child Homicide Prevention Home
3) Educational Thoughts of Mahatma Phule
4) Economic policy during the British period
5) Board of Education
6) Slavery

Q.3 Write Short Answers. (Any Two) **12**

1) Feminist work of Mahatma Phule
2) Mahatma Phule's untouchable rescue work.
3) Work done by Mr. Phule for the benefit of farmers.
4) Mahatma Phule's political thoughts and work.

Q.4 Write the detail answer. (Any One) **12**

a) Briefly explain the life work of Mahatma Phule.

OR

b) Briefly explain the educational work of Mahatma Phule.

Q.5 Write the detail answer. **12**

Explain the revolutionary work of Mahatma Jyotiba Phule.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
History of U.S.A. (1914 to 1990 AD) (230108308)

वार, दिनांक : सोमवार, २६-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०

वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) १४ ऑगस्ट १९४१ रोजी ––– यांनी अटलांटिक सनद जाहीर केली.
अ) रूझवेल्ट व चर्चिल ब) रूझवेल्ट व एटली
क) चर्चिल व स्टॅलिन ड) रूझवेल्ट व चेंबरलेन

२) अमेरिकेने जपानमधील नागासाकी शहरावर ––– रोजी बॉम्ब हल्ला केला.
अ) ६ ऑगस्ट १९४५ ब) ९ ऑगस्ट १९४५
क) १० ऑगस्ट १९४५ ड) १४ ऑगस्ट १९४५

३) इ. स. १९१७ मध्ये पहिल्या मुहायुद्धात ––– देशाच्या विरोधात अमेरिकेने प्रवेश केला.
अ) इटली ब) जपान
क) जर्मनी ड) यापैकी नाही

४) अध्यक्ष ट्रूमन यांनी ––– वर्षी वॉर ॲसेट ॲडमिनिस्ट्रेशनची स्थापना केली.
अ) १९४३ ब) १९४४
क) १९४५ ड) १९४६

५) अमेरिकेने वॉर पॉवर ॲक्ट ––– साली पास केला.
अ) १९४१ ब) १९४२
क) १९४३ ड) १९४४

६) ट्रूमन यांनी जपानच्या विरोधात नवीन प्रकारचे शस्त्र वापरण्याचा इशारा ––– यांना दिला होता.
अ) चेंबरलेन ब) स्टॅलिन
क) चर्चिल ड) यापैकी नाही

७) आयसेन हॉवर यांचे परराष्ट्र धोरण ––– म्हणून ओळखले जाते.
अ) वॉटरगेट ब) नवसीमावाद
क) नवसंघराज्यवाद ड) भरीव प्रतिहल्ला

८) आधुनिक काळातील अमेरिकेतील नागरी अधिकार चळवळीचे जनक ——— होय.
अ) जीम क्रो		ब) चार्लस विल्सन
क) ग्रॅहम		ड) रोझा पार्कस

९) कन्टेनमेंट पॉलीसीचे प्रणेता ——— हे होय.
अ) केनन		ब) फोर्ड
क) जॉन्सन		ड) यापैकी नाही

१०) १९५६ ला ——— यांना पुलित्झ पुरस्कार मिळाला.
अ) ट्रूमन		ब) केनेडी
क) आयसेनहॉवर		ड) फोर्ड

११) "आय हॅव व ड्रीम" हे प्रसिद्ध भाषण ——— यांनी केले होते.
अ) ट्रूमन		ब) फीडेल कॅस्ट्रो
क) मार्टिन ल्यूथर किंग		ड) खोमेनी

१२) अध्यक्ष केनेडी यांनी ——— बाबत उदार व मैत्रीपूर्ण धोरण स्विकारले.
अ) युरोप		ब) लॅटीन अमेरिका
क) आफ्रिका		ड) आशिया

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) पहिल्या महायुद्धात अमेरिकेची भूमिका काय होती.
२) पॉटसडॅम परिषदेतील नेत्यांची नावे लिहा.
३) ब्लॅक पॅन्थर चळवळीची माहिती द्या.
४) केनेडी यांनी लिहीलेल्या पुस्तकाची नावे लिहा.
५) ट्रूमन यांच्या मार्शल योजनेची चर्चा करा.
६) आयसेन–हॉवर सिद्धांत म्हणजे काय.

प्र.३ टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२

१) दुसऱ्या महायुद्धातील अमेरिकेची भूमिका
२) कोरीयन पेचप्रसंग
३) केनेडीच्या काळातील भारत–अमेरिका संबंध
४) आयसेन हॉवर यांचे अंतर्गत धोरण

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

१) राष्ट्राध्यक्ष ट्रूमन यांच्या साम्यवाद थोपविण्याच्या धोरणाची चर्चा करा.

किंवा

२) अमेरिकेतील कृष्णवर्णीय चळवळीचा वृत्तांत लिहा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे उतर लिहा. १२

राष्ट्राध्यक्ष आयसेन हॉवरच्या आर्थिक धोरण स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
History of U.S.A. (1914 to 1990 AD) (230108308)

Day & Date: Monday, 26-May-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative: **12**

1) _____ was declared Atlantic charter on 14th August 1941.
a) Roosevelt & Churchill b) Roosevelt & Attlee
c) Churchill & Stalin d) Roosevelt & Chemberlain

2) V.S.A. bombarded Nagasaki on _____.
a) 6 August 1945 b) 9 August 1945
c) 10 August 1945 d) 14 August 1945

3) In 1917 America entered the first world war against _____ nation.
a) Italy b) Japan
c) Germany d) None of these

4) President Truman _____ year established "War Asset Administration.
a) 1943 b) 1944
c) 1945 d) 1946

5) The war power acts was passed in the U.S.A in the year _____.
a) 1941 b) 1942
c) 1943 d) 1944

6) Truman was hinted to _____ that he was about to use a new kind of weapon against Japanese.
a) Chamberlain b) Stalin
c) Churchill d) None of these

7) The foreign policy of Eisenhower is known as _____.
a) Watergate b) New Frontiers
c) New Federalism d) Massive Retaliation

8) _____ was the father of American civil night movement in modern period.
a) Glim Crow b) Charles Wilson
c) Grahman d) Roza Parks

9) _____ was the Pioneer of containment policy.
a) Kennan b) Ford
c) Johnson d) None of these

10) In 1956 A. D. _____ was awarded Pulitzer.
- a) Truman
- b) Kennedy
- c) Eisenhower
- d) Ford

11) The famous speech “I Have a Dream” was given by _____.
- a) Truman
- b) Fidal Castro
- c) Martin Luther King
- d) Khomeni

12) President Kennedy adopted a Liberal and Friendly policy to wards _____.
- a) Europe
- b) Latin America
- c) Africa
- d) Asia

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**

1) What is Role of America in World War-I.
2) Write the leaders names of Potsdam conference.
3) Explain the Black Panther movement.
4) Write name the books written by Kennedy.
5) Discuss the Trumans Marshall plan.
6) What is the Eisenhower Doctrine.

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**

1) Roll of America in II world war
2) Korean crises
3) India – V.S.A relation in Kennedy Era
4) Internal policy of Eisenhower

Q.4 Write the detailed answer. (Any One) **12**

1) Discuss president Truman’s containment policy.

Or.

2) Give an account of Black-movement in America.

Q.5 Write the detailed answer. **12**

Explain the Fiscal policy of president Eisenhower.

Seat No.	

Set **P**

एम.ए. (History) (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
Maratha History(1600A.D.–1818A.D.) (Polity and Economy) (MA01301)

वार, दिनांक : गुरूवार, १५-०५-२०२५ कमाल गुण : ८०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) 'शिवभारत' ग्रंथाचे लेखन ––– यांनी केले.
अ) कवी भूषण ब) कवी परमानंद
क) जयराम पिंडे ड) कवी अनंत फंदी

२) इटालीयन प्रवासी ––– याने 'स्टोरीया दो मोगोर' हा ग्रंथ लिहिला.
अ) थॉमस रो ब) मॉंटेस्क्यू
क) जेम्स् मिल ड) निकोलाय मनुची

३) ––– यांनी मराठी रियासतीचे लेखन केले.
अ) वि. का. राजवाडे ब) गो. स. सरदेसाई
क) ग. ह. खरे ड) माधवराव पगडी

४) ––– यांनी मोगल दरबारातील अखबारातचे मराठीत भाषांतर केले.
अ) स. मा. गर्गे ब) सेतू माधवराव पगडी
क) ग. ह. खरे ड) वि. का. राजवाडे

५) छत्रपती शिवाजी महाराजांचा राज्याभिषेक ––– किल्ल्यावर संपन्न् झाला.
अ) राजगड ब) प्रतापगड
क) विशाळगड ड) रायगड

६) छत्रपती शाहू महाराजांनी १७१३ साली ––– यांना पेशवेपद दिले.
अ) बाळाजी विश्वनाथ ब) दु. बाजीराव
क) सवाई माधवराव ड) राघोबा दादा

७) ––– हा मराठाकालीन परगण्याचा प्रमुख वतनदार अधिकारी होता.
अ) देशमुख ब) पाटील
क) महालकरी ड) सुभेदार

८) शिवकालीन किल्ला प्रशासनात ––– याच्याकडे किल्ल्याची मुख्य जबाबदारी होती.

अ) हवालदार ब) सुभेदार

क) कारखानीस ड) जुमलेदार

९) मराठा कालखंडात सरकारकडून ब्राम्हणाला दान दिलेल्या जमीनीला ––– म्हटले जात होते.

अ) गाव निसबत ब) अग्रहार

क) दिवाण निसबत ड) पड

१०) मराठाकालीन बारभाई मंडळात ––– याने कारभारी म्हणून काम पाहिले.

अ) महादजी शिंदे ब) सखाराम बापू

क) हरिपंत फडके ड) नाना फडणवीस

११) शिवकाळात एकूण ––– वेळा स्वराज्यातील जमीनीची मोजणी करण्यात आली होती.

अ) तीन ब) चार

क) पाच ड) सहा

१२) मराठाकाळात पाटाद्वारे पाणीपुरवठा होणाऱ्या बागायती जमिनीला ––– म्हटले जाई.

अ) पड ब) मोटस्थळ

क) पाटस्थळ ड) पांढर

१३) मराठा काळात ––– यांच्याकडे गावातील जमीनीचे व्यवस्थापन व कर वसुलीचे अधिकार होते.

अ) पाटील ब) चौगुला

क) महाजन ड) देशपांडे

१४) पेशवेकाळात जरीपटका हे नाणे ––– येथील टांकसाळीमध्ये बनवले जाई.

अ) अहमदनगर ब) पुणे

क) नाशिक ड) सोलापूर

१५) मराठा कालखंडात ––– शहरात पैठणी साडया बनवल्या जात होत्या.

अ) श्रीगोंदा ब) नेवासा

क) सातारा ड) पैठण

१६) पेढी व्यवहारात ––– हुंडी सादर करणाऱ्या ग्राहकास तत्काळ रोख रक्कम द्यावी लागत असे.

अ) दर्शनी ब) मुदती

क) वरात ड) लहानी

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६

१) सभासद बखरीचे थोडक्यात वर्णन करा.
२) अष्टप्रधान मंडळातील सेनापतीचे कार्य सांगा.
३) मराठाकालीन घोडदळाची थोडक्यात माहिती लिहा.
४) मराठा कालखंडातील दुष्काळाची माहिती सांगा.
५) मराठाकालीन पेढी ची थोडक्यात माहिती लिहा.
६) मराठाकालीन प्रमुख व्यापारी मार्गांची थोडक्यात माहिती लिहा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १६

१) मराठा इतिहासासंबंधी वि. का. राजवाडे यांचा दृष्टिकोन
२) मराठा मंडळ
३) मराठाकालीन पीक रचना
४) मराठा कालखंडातील उद्योगधंदे

प्र.४ १) मराठाकालीन मुलकी प्रशासन व्यवस्थेची माहिती लिहा. १६

किंवा

२) मराठाकालीन व्यापार मार्ग व व्यापारी केंद्रे यासंबंधी सविस्तर माहिती द्या.

प्र.५ मराठाकालीन इतिहासाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त फारसी साधनांची माहिती द्या. १६

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - III) (Old) (CBCS) Examination: March/April - 2025
Maratha History(1600A.D.–1818A.D.) (Polity and Economy) (MA01301)

Day & Date: Thursday, 15-May-2025 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **16**

1) A book Shiv Bharat was written by _____.
a) Poet Bhushan b) Poet Parmanand
c) Jayram Pinde d) Poet Anant Fandi

2) An Italian traveler _____ wrote the book Storia- Do- Mogor.
a) Thomas Rowe b) Montesquieu
c) James Mill d) Niccolai Manucci

3) _____ wrote the Marathi Riyasat.
a) V.K. Rajwade b) G.S. Sardesai
c) G.H. Khare d) Setu Madhavrao Pagdi

4) _____ translated the newspapers of the Mughal court in to Marathi.
a) S. M. Garge b) Setu Madhavrao Pagdi
c) G. H. Khare d) V. K. Rajwade

5) The coronation of Chhatrapati Shivaji Maharaj took place at _____ fort.
a) Rajgad b) Pratapgad
c) Vishalgad d) Raigad

6) Chhatrapati Shahu Maharaj made _____ Peshwa in 1713.
a) Balaji Vishwanath b) Bajirao II
c) Sawai Madhavrao d) Raghoba Dada

7) _____ was the chief Vatandar officer of the Maratha Pargana.
a) Deshmukh b) Patil
c) Mahalakri d) Subhedar

8) In the fort administration of Shivaji, he was responsible for the fort.
a) Havaldar b) Subhedar
c) Karkhanis d) Jumledar

9) During the Maratha period, the land donated by the government to a Brahmin was called _____.
a) Gav Nisbat b) Agrahar
c) Diwan Nisbat d) Pad

10) In the Maratha period, _____ worked as a steward in the Barbhai Mandal.
a) Mahadji Shinde b) Sakharam Bapu
c) Haripant Phadke d) Nana Fadnavis

11) During Shivaji's time, he measured the land at _____ time.
a) Three b) Four
c) Five d) Six

12) During the Maratha period, the method of watering the land with a pot was called _____.
a) Pad b) Motasthala
c) Patshal d) Pandhar

13) During the Maratha period, _____ had the rights to manage the land in the village and collect taxes.
a) Patil b) Chougula
c) Mahajan d) Deshpande

14) During the Peshwa period, the coin Jari Patka was made in the mint at _____.
a) Ahmednagar b) Pune
c) Nashik d) Solapur

15) During the Maratha period, Paithani sarees were made in the city of _____.
a) Shrigonda b) Newasa
c) Satara d) Paithan

16) As soon as the customer presented the _____ hundi in the pedhi, he had to pay the cash amount immediately.
a) Darshani b) Mudati
c) Varat d) Lahani

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**

1) Give a brief description of Sabhasad Bakhar.
2) Explain the duties of Senapati in the Ashtapradhan Mandal.
3) Give a short information about Maratha cavalry.
4) Give information about the drought during the Maratha period.
5) Write a brief description of Pedhi during Maratha period.
6) Write a brief description of the major trade routes during the Maratha period.

Q.3 Write notes. (Any two) **16**

1) V.K. Rajwades approach towards Maratha history.
2) Maratha Confederacy
3) Crop structure during the Maratha period
4) Industries during the Maratha period

Q.4 1) Write information about the civil administration system during the Maratha period. **16**

OR

2) Give information about the trade routes and trade centers during the Maratha period.

Q.5 Give detail information about Persian sources useful for Maratha history. **16**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल - २०२५
Modern Maharashtra (1818A.D.–1990A.D.) (MA01302)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५ कमाल गुण : ८०
वेळ: सकाळी ११:०० ते २:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) ब्राह्मणेत्तर चळवळीची सुरूवात महाराष्ट्रात इ. स. ––– साली झाली.
अ) इ. स. १९१७ ब) इ. स. १९१८
क) इ. स. १९१९ ड) इ. स. १९२०

२) शेतकरी कामगार पक्षाचे पहिले अधिवेशन ––– येथे झाले.
अ) पुणे ब) मुंबई
क) नाशिक ड) सोलापूर

३) श्रीपाद अमृत डांगे यांनी ––– हे साप्ताहिक सुरू केले.
अ) कम्युनिस्ट ब) सोशालिस्ट
क) सुधारक ड) सुबोध

४) पंडित रमाबाई ने बाल विधवा साठी मुंबई येथे ––– ही संस्था सुरू केली.
अ) सेवा सदन ब) आनंदवन
क) शारदा सदन ड) मुक्तीबोध

५) ––– यांनी खोती वतन नष्ट करण्यासंबंधीचे विधेयक कायदेमंडळात मांडले.
अ) डॉ. बी. आर. आंबडेकर ब) एम. के. गांधी
क) सी. के. बोले ड) आनंद सुर्वे

६) १९ व्या शतकाच्या पूर्वार्धात महाराष्ट्रातील स्त्री गुलामांना ––– म्हणून ओळखले जाई.
अ) मुरळी ब) देवदासी
क) कुणबी ड) कसबीन

७) आगरकरांनी इ. स. ––– साली केसरी च्या संपादक पदाचा राजीनामा दिला.
   अ) इ. स. १८८५ ब) इ. स. १८८७
   क) इ. स. १८१८ ड) इ. स. १८८९

८) ––– यांना "महाराष्ट्राचे मार्टिन ल्युथर" म्हणून ओळखले जाते.
   अ) साने गुरूजी ब) विनोबा भावे
   क) गोपाल हरी देशमुख ड) महात्मा फुले

९) इ. स. १८२२ मध्ये भिल्लांनी ––– या नेत्यांच्या नेतृत्वाखाली उठाव केला.
   अ) हिरा ब) रामा
   क) सटवा ड) पंड्या

१0) "डेक्कन कमिशनर" म्हणून ––– ची नियुक्ती करण्यात आली.
   अ) ग्रँड डफ ब) एलफिस्टन
   क) जॉन ब्रिज्ज ड) हेन्री रॉबर्टसन

११) मराठी सत्तेचा शेवट इ. स. ––– साली झाला.
   अ) इ. स. १९२0 ब) इ. स. १९१४
   क) इ. स. १९१८ ड) यापैकी नाही

१२) शेतीच्या व्यापरीकरण करण्याचा परिणाम ––– झाला.
   अ) शेती नापीक झाली ब) अन्नधान्याचा तुटवडा
   क) शेतकरी आळशी बनला ड) शेती पारंपारिक बनली

१३) भारतातील पहिली कामगार चळवळ ––– सुरू केली.
   अ) नारायण मेघाजी लोखंडे ब) दादासाहेब गायकवाड
   क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ड) लोकहितवादी

१४) "पॉवर्टी अँड अनब्रिटिश रूल इन इंडिया" हा ग्रंथ ––– लिहिला.
   अ) कार्ल मार्क्स ब) डॉ. बाबासाहेब
   क) दादाभाई नौरोजी ड) महात्मा फुले

१५) ब्राह्मणे तर चळवळीची सुरूवात ––– घटनेपासून झाली.
   अ) नाभिक प्रकरण ब) वेदोक्त प्रकरण
   क) दलित चळवळ ड) सतीबंद प्रकरण

१६) ब्रिटिश हे मुळात ––– होते.
   अ) शेतकरी ब) मळेवाले
   क) व्यापारी ड) शिकारी

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१६**

१) मराठी कालीन उद्योग
२) १९ व्या शतकातील महाराष्ट्राची सामाजिक पार्श्वभूमी सांगा.
३) १९ व्या शतकातील धार्मिक पार्श्वभूमी सांगा.
४) कोळयांचा उठाव
५) कोल्हापूर संस्थानातील वेदोक्त प्रकरण
६) १७५७ च्या उठावातील साताराची माहिती लिहा.

प्र.३ खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१६**

१) रयतवारी महसूल व्यवस्था
२) न्यायमूर्ती रानडे यांची आर्थिक विचार लिहा.
३) महात्मा फुले लिखित 'शेतकऱ्याचा आसूड' याबद्दलची माहिती लिहा.
४) दादाभाई नौरोजीचे आर्थिक विचार लिहा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **१६**

१) कामगार चळवळीची माहिती द्या.

किंवा

२) दलित चळवळी बद्दलची माहिती सांगा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. **१६**

ब्रिटिश प्रशासनाचे भारतीय समाजावर पडलेले परिणाम लिहा.

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - III) (Old) (CBCS) Examination: March/April - 2025
Modern Maharashtra (1818 A.D.–1990 A.D.) (MA01302)

Day & Date: Saturday, 17-05-2025 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **16**

1) Brahmins started the movement is Maharashtra in AD. _____ happened in the year.
a) 1917 AD b) 1918 AD
c) 1919 AD d) 1920 AD

2) The first session of the Peasant Workers Party was held at _____.
a) Pune b) Mumbai
c) Nashik d) Solapur

3) Shripad Amrit Dange started this weekly _____.
a) Communist b) Socialist
c) Reformer d) Subodh

4) Pandit Ramabai started this organization in Mumbai for child widows.
a) Seva Sadan b) Anandavan
c) Sharada Sadan d) Muktibodh

5) _____ introduced a bill in the Legislature regarding the destruction of Khoti Vatan.
a) Dr. B. R. Ambedkar b) M. K. Gandhi
c) C.K. Bole d) Anand Surve

6) 19th. In the first half of the century, female slaves in Maharashtra would be known as _____.
a) Murli b) Devdasi
c) Kunbi d) Kasbeen

7) Agarkar in AD. Resigned as editor of Kesari in the year _____.
a) AD 1885 b) AD 1887
c) AD 1818 d) AD 1889

8) _____ known as "Martin Luther of Maharashtra".
a) Sane Guruji b) Vinoba Bhave
c) Gopal Hari Deshmukh d) Mahatma Phule

9) In AD 182 Bhil's revolted under the leadership of this benefit.
a) Hira b) Rama
c) Satva d) Pandya

10) As "Deccan Commissioner" _____ was appointed.
a) Grand Duff b) Elphinston
c) John Bridges d) Henry Robertson

11) End of Marathi power in A.D. It happened in the year _____.
a) A. D. 1920 b) A. D. 1914
c) A. D. 1818 d) None of these

12) The effect of commercialization of agriculture is _____.
a) Agriculture became barren
b) Food shortage
c) Farmers became lazy
d) Agriculture became traditional

13) India's first labor movement started _____.
a) Narayan Meghaji Lokhande b) Dadasaheb Gaikwad
c) Dr. Babasaheb Ambedkar d) Lokhitvadi

14) The book "Poverty and Un-British Rule in India" was written by _____.
a) Karl Marx b) Dr. Babasaheb
c) Dadabhai Naoroji d) Mahatma Phule

15) Brahmins started the movement from the _____.
a) Nabhik case b) Vedokta case
c) Dalit movement d) Satibandi case

16) The British were basically _____.
a) Farmers b) Cultivators
c) Traders d) Hunters

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**

1) Marathi period industry
2) State the social background of Maharashtra in the 19th century.
3) State the religious background of 19th century.
4) Rise of spiders
5) Vedokta case in Kolhapur state
6) Write the details of Satar uprising of 1757.

Q.3 Answer the following questions. (Any two) **16**

1) Ryotwari revenue system
2) Write the economic views of Justice Ranade.
3) Write the information about Farmer's Asood written by Mahatma Phule.
4) Write the financial thoughts of Dadabhai Naoroji.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) **16**

1) Give information about labor movement?

OR

2) Give information about Dalit movement.?

Q.5 Answer the following question in detail. **16**

Write the effects of British administration on Indian society.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल - २०२५
Research Methodology (MA01303)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ कमाल गुण: ८०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा. १६

१) कोणत्याही संशोधनाची सखोलता कशी तपासणार?
अ) संशोधनाचे शिर्षक ब) संशोधनाचा कालावधी
क) संशोधनाची उद्दिष्टये ड) संशोधनाचा एकूण खर्च

२) संशोधन म्हणजे ———.
अ) पुन्हा पुन्हा शोध घेणे
ब) कोणत्याही समस्येचा उपाय शोधणे
क) वैज्ञानिक पद्धतीने कोणत्याही समस्येचे सत्य शोधणे
ड) यापैकी नाही

३) ——— ही संशोधन प्रक्रियेची शेवटची पायरी आहे.
अ) समस्या विधान ब) तथ्य संकलन
क) तथ्य विश्लेषण ड) अहवाल लेखन

४) संशोधन प्रक्रियेचे मुख्य घटक काय आहेत.
अ) प्रस्तावना; तथ्य संकलन; तथ्य विश्लेषण; निष्कर्ष; आणि शिफारशी
ब) कार्यकारी सारांश; साहित्याचे पुनरावलोकन; तथ्य संकलन; निष्कर्ष संदर्भ ग्रंथसूची
क) संशोधन आराखडा; संशोधन तथ्य; विश्लेषण; संदर्भ ग्रंथ
ड) प्रस्तावना; साहित्याचे पुनरावलोकन; संशोधनपद्धती; परिणाम, चर्चा आणि निष्कर्ष

५) ——— हे संशोधन अहवालाचे पहिले पान आहे.
अ) परिशिष्ठ ब) संदर्भग्रंथ सूची
क) अणुक्रमाणिका ड) शिर्षक पान

६) संशोधन या शब्दाची उत्पत्ती ––– या फ्रेंच शब्दापासून झालेली आहे.
अ) रिसर्च ब) रिसेर्च
क) रिसोरर्च ड) रिसेरर्च

७) संशोधन हे ––– संबंधित आहे.
अ) नवीन कल्पनेचा शोध घेणे ब) समस्येचे निराकरण
क) समस्येचा तपास घेणे ड) वरील सर्व

८) ––– ही साहित्याच्या पुनरावलोकनाची गरज आहे.
अ) नियोजन ब) स्पष्टलिखान
क) सुंदर हस्ताक्षर ड) वरीलपैकी सर्व

९) तथ्य संकलन म्हणजे काय?
अ) संशोधन प्रश्न व उद्दिष्टांचे एकत्रित संकलन
ब) संशोधन प्रश्नांच्या अनुशंगाने तथ्य संकलन करणे
क) साहित्याच्या पुनर्रावलोकनाचा आढावा.
ड) संकलित माहितीचे संशोधन प्रश्नांच्या अनुशंगाने बाहयरेखा तयार करणे

१०) ––– ही आपल्या संशोधनाची पहिली पायरी होय.
अ) संशोधनाचे प्रकार ब) संशोधनातील नैतिकता
क) संशोधन समस्या ड) साहित्यिक चोरी

११) खालीलपैकी कोणता स्त्रोत साहित्याच्या पुनरावलोकनात येत नाही.
अ) पुस्तके ब) नियतकालिके
क) लेख ड) चर्चा

१२) 'मेथड्स इन सोशल रिसर्च' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
अ) केर्लिजंर ब) सी. आर. कोठारी
क) गुड ॲन्ड हॅट ड) विल्कीन्सन

१३) ––– हे संशोधनाच्या नैतिकतेत समाविष्ट नाही.
अ) अखंडता ब) प्रामाणिकपणा
क) उद्दिष्टये ड) व्यक्तिनिष्ठता

१४) आदर्श अहवालाची वैशिष्टये कोणती?
अ) मुद्देसुद मांडणी ब) भाषेची सुलभता
क) अचूकता आणि वस्तूनिष्ठता ड) वरील सर्व

१५) परीक्षण केल्या जाणाऱ्या विचारांना गृहितकृत्ये असे म्हणतात असे ——— म्हणतो.
   अ) जी. ए. लुंडबर्ग   ब) पी. बी. यंग
   क) एमोरी एस. बोगार्ड   ड) गुडे आणि हॉट

१६) प्राथमिक स्त्रोतांची माध्यमे कोणती आहेत?
   अ) प्रत्यक्ष निरिक्षण   ब) प्रश्नावली
   क) मुलाखत   ड) वरील सर्व

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६
१) संशोधनाचे महत्व
२) मिडिया आणि वृत्तपत्रे
३) तळटीपा
४) संशोधन अहवालाचा आदर्श नमुना
५) संदर्भ ग्रंथसुची
६) मौखिक साधने.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६
१) सामाजिक शास्त्रातील साहित्याच्या पुनरावलोकनाचे महत्व.
२) आदर्श गृहितकृत्यांची वैशिष्टये
३) दुय्यम साधने
४) संशोधन अहवालाचे घटक

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) १६
१) इतिहासाची प्राथमिक संदर्भ साधने सविस्तर सांगा.

किंवा

२) संशोधन पद्धतीचे विविध टप्पे सांगा.

प्र.५ संशोधन म्हणजे काय? संशोधनाचे प्रकार स्पष्ट करा. १६

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - III) (Old) (CBCS) Examination: March/April – 2025
Research Methodology (MA01303)

Day & Date: Monday, 19-May-2025 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **16**

1) How to judge the depth of any Research?
a) By Research Title
b) By Research duration
c) By Research Objectives
d) By total expenditure on Research

2) Research is _____.
a) Searching again and again
b) Finding solution to any problem
c) Working in a Scientific way to search for truth of any problem
d) None of the above

3) Final stage in the Research process is _____.
a) Problem Formulation b) Data collection
c) Data Analysis d) Report Writing

4) What are the core elements of a Research process?
a) Introduction; Data Collection; Analysis; conclusions; and Recommendations
b) Executive summary' Literature Review; Data gathered; conclusions; Bibliography
c) Research plan; Research Data; Analysis, References
d) Introduction; Literature Review; Research Methodology; Results, Discussions and conclusions.

5) The First page of the Research report is _____.
a) Appendix b) Bibliography
c) Index d) Title Page

6) The word research is derived from the French word _____.
a) Research b) Recerch
c) Resource d) Riserch

7) Research is related with _____.
a) Discovery of New Idea b) Solution of a problem
c) Investigation of a problem d) All of the above

8) A literature review requires _____.
a) Planning b) Clear Writing
c) Good Writing d) All of the above

9) What is data collection?
a) Collecting the research question and objectives together
b) Gathering the information (data) which will help you address your research question.
c) Reviewing the literature review.
d) Outline how you will gather the information for your research question.

10) Our research starts with the first steps of _____.
a) Research Types b) Research ethics
c) Research problem d) Plagiarism

11) Sources of literature review are all, except.
a) Books b) Journals
c) Articles d) Discussions

12) Who was the author of the book named ‘Methods in Social Research?
a) Kerlinger b) C.R. Kothari
c) Good and Hat d) Wilkinson

13) Research ethics do not include _____.
a) Integrity b) Honesty
c) Objectivity d) Subjectivity

14) Which of the essentials of Ideal Report?
a) Pointed presentation b) Simplicity of Language
c) Accuracy and Objectivity d) All of the above

15) _____ says that; ‘A hypothesis is a proposition to be tested’.
a) G.A. Lundburg b) P. B. Young
c) Emori S. Bogard d) Gude and Hot

16) Which of the Mediums of Primary Sources?
a) Direct Observation b) Questionnaire
c) Interview d) All of the above

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**
1) Significance of Research.
2) Media and Newspaper.
3) Footnotes.
4) Ideal model for a Research Report.
5) Bibliography.
6) Overal sources.

Q.3 Write short answers. (Any Two) **16**

1) Importance of Review of Literature in Social Science.
2) Characteristics of a good Hypothesis.
3) Secondary Sources.
4) Content of Research Report.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) **16**

1) Describe the primary sources of history.

OR

2) Describe the steps of Research Methodology.

Q.5 What is Research? Explain the types of Research. **16**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Women In Indian History (MA01304)

वार, दिनांक : शनिवार, २४-०५-२०२५ कमाल गुण: ८०
वेळ: सकाळी ११:00 ते ०२:00

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
४) आावश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१६**

१) 'फेमिनिझम' हा मूळ शब्द ––– भाषेतील आहे.
अ) रोमन ब) ग्रीक
क) लॅटिन ड) इंग्रजी

२) 'हुमायुननामा' हा ग्रंथ ––– यांनी लिहिला.
अ) गुलबदन बेगम ब) माहम अनघा
क) नूरजहान ड) रोशनआरा

३) 'स्त्रीत्वाचा गुन्हा' हा ग्रंथ ––– यांनी लिहिला.
अ) बेट्टी फ्रेडन ब) सेलेमा जेम्स
क) सिमोन–द–बुवा ड) जोसेफाईन

४) इस्लाम धर्माचा संस्थापक ––– होय.
अ) रजिया सुलताना ब) महम्मद रसूल
क) महम्मद पैगंबर ड) उम्मा सलमा

५) सती बंदीचा कायदा ––– साली पास झाला.
अ) १९६१ ब) १८५३
क) १९२९ ड) १८२९

६) 'थेरीगाथा' हे साहित्य ––– धर्माशी निगडीत आहे.
अ) जैन ब) बौद्ध
क) पारशी ड) वैदिक

७) ––– हे नाटक कालिदासाने लिहिले नाही.
अ) रघुवंशम
ब) दशकुमारचरित
क) शाकुंतल
ड) मेघदूत

८) 'द–सेकण्ड–सेक्स' हा ग्रंथ ––– यांनी लिहिला.
अ) बेट्टी फ्रेडन
ब) सेलेमा जेम्स
क) सिमोन–द–बुवा
ड) जोसेफाईन

९) काझी हि व्यक्ती ––– धर्माशी संबंधित आहे.
अ) इस्लाम
ब) बौद्ध
क) शीख
ड) वैदिक

१०) मध्ययुगीन काळात स्त्रीधनाला ––– असे म्हणत.
अ) पोटगी
ब) बंदगी
क) मेहनताना
ड) मेहर

११) 'लंगर' हि संकल्पना ––– या धर्माशी संबंधित आहे.
अ) शीख
ब) हिंदू
क) इस्लाम
ड) जैन

१२) भारतातील पहिली महिला राज्यकर्ती म्हणून ––– उल्लेख होतो.
अ) नूरजहान
ब) रझिया सुलताना
क) मुमताज बेगम
ड) माहम अनघा

१३) 'हदीस' हा ग्रंथ ––– या धर्माशी निगडीत आहे.
अ) शीख
ब) हिंदू
क) जैन
ड) इस्लाम

१४) खालीलपैकी ––– हे मौखिक साधन आहे.
अ) ताम्रपट
ब) शिलालेख
क) मुलाखत
ड) ग्रंथ

१५) इ.स. ––– मध्ये –हुंडा प्रतिबंध कायदा' करण्यात आला.
अ) १८८५
ब) १९०४
क) १९५६
ड) १९६१

१६) वेदकाळात ––– प्रकारचे विवाह प्रचलित होते.
अ) ५
ब) ६
क) ७
ड) ८

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१६**

१) ख्रिश्चन धर्मातील स्त्रिांची स्थिती सांगा.
२) सती पद्धती विषयी थोडक्यात माहिती सांगा.
३) स्त्रीवादाची व्याख्या व स्वरूप सांगा.
४) स्मृती ग्रंथाविषयी माहिती द्या.
५) गुप्तकालीन स्त्री साहित्याची साधने सांगा.
६) मुघलकालीन स्त्री संदर्भ साधने लिहा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१६**

१) हिंदू धर्म आणि स्त्री यावर चर्चा करा.
२) आदिवासी स्त्रियांची सद्यस्थिती स्पष्ट करा.
३) जैन धर्माचा स्त्री विषयक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
४) स्त्रीवादी सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या. (कोणताही एक) **१६**

१) वैदिक धर्मातील स्त्रियांच्या स्थितीविषयी चर्चा करा.

किंवा

२) मध्ययुगीन काळातील स्त्री अभ्यासाच्या संदर्भ साधनांचा आढावा घ्या.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या. **१६**

स्वातंत्र्योत्तर भारतातील स्त्रीयांचा दर्जा स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - III) (Old) (CBCS) Examination: March/April – 2025
Women In Indian History (MA01304)

Day & Date: Saturday, 24-05-2025 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **16**

1) Feminism word is origin in _____ Lagnuage.
a) Roman b) Greek
c) Latin d) English

2) Humayunnama was written by _____.
a) Gulbadan Begum b) Maham Angha
c) Noorjahan d) Roshanara

3) The ‘ Feminism Mistake’ was written by _____.
a) Betty Friedan b) Selema James
c) Simone de Beauviov d) Josefain

4) _____ was the founder of Islam religion.
a) Raziya Sultana b) Mohammad Rasul
c) Mohammad Paigambar d) Umma Salama

5) The Sati Prohibition Act was passed in _____.
a) 1829 b) 1856
c) 1929 d) 1961

6) Therigatha literature is related to _____ religion.
a) Jain b) Buddha
c) Parshi d) Vedic

7) _____ Drama was not written by Kalidas.
a) Raghuvansham b) Dashkumar Charitra
c) Shakuntal d) Meghdut

8) ‘The Second Sex’ was written by _____.
a) Betty Friedan b) Selema James
c) Simone de Beauviov d) Josefain

9) Kaazi a person who belongs to _____ religion.
a) Islam b) Buddha
c) Sikkha d) Vedic

10) ‘Stridhan’ was known as _____ in medieval period.
a) Potagi b) Bandagi
c) Mehantana d) Mehar

11) The ‘Langar’ concept is related to _____.
a) Shikha b) Hindu
c) Islam d) Jain

12) _____ was known as first lady ruler in sultanate period in India.
a) Noorjahan b) Raziya Sultana
c) Mumtaj Begam d) Maham Angha

13) ‘Hadis Book is related to _____ religion.
a) Shikha b) Hindu
c) Jain d) Islam

14) Following _____ source was an oral source.
a) Tamrpat b) Inscription
c) Interview d) Book

15) The ‘Dowry Prohibition Act’ was passed in _____
a) 1885 b) 1904
c) 1956 d) 1961

16) There were _____ types of Marriage in Vedic Period.
a) 5 b) 6
c) 7 d) 8

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**
1) Explain Women Condition in Christen religion.
2) State brief information on Sati System.
3) State the definition and nature of feminism.
4) Give information about Smrutigranthas.
5) State the Women sources in Gupta period.
6) Write the women sources in Mughal Period.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) **16**
1) Discuss the Women and Hindu Religion.
2) Explain the current Tribal Women’s Status.
3) Explain the feminist view of Jainism.
4) Explain the feminist theories.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) **16**
1) Discuss on Women’s condition in Vedic Period.

OR

2) Trace the medieval sources for the study of Indian women.

Q.5 Answer the following questions in detail. **16**

Explain the status of women's in Post-Independence of India.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
The Thoughts of Mahatma Phule and Dr. Babasaheb Ambedkar
(Mahatma Phule) (MA01305)

वार, दिनांक : शनिवार, २४-०५-२०२५ कमाल गुण: ८०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) महात्मा फुले यांनी दत्तक घेतलेल्या मुलाचे नाव ––– होते.
अ) आनंद ब) यशवंत
क) शाहू ड) शिवाजी

२) छत्रपती शिवाजी राजे भोसले यांचा पोवाडा ––– यांनी रचला होता.
अ) बाबासाहेब देशमुख ब) महात्मा फुले
क) लोकमान्य टिळक ड) यापैकी नाही

३) महात्मा फुले यांचे मूळ आडनाव ––– हे होते.
अ) गोऱ्हे ब) कवडे
क) घाडगे ड) आंबिले

४) महात्मा फुले यांनी अस्पृश्य मुलांसाठी पुणे येथे ––– यावर्षी शाळा सुरू केली.
अ) इ.स. १८५४ ब) इ.स. १८४८
क) इ.स. १८५२ ड) इ.स. १८५०

५) महात्मा फुले यांनी पुण्यातील गोखले बागेत ––– यावर्षी पुनर्विवाह घडवून आणला.
अ) १८४८ ब) १८५४
क) १८६४ ड) १८६०

६) ––– यांनी सर्वप्रथम मुलीसाठी पुण्यात शाळा सुरू केली.
अ) विठ्ठल रामजी शिंदे ब) जगन्नाथ शंकरशेठ
क) शाहू महाराज ड) महात्मा फुले

७) महात्मा फुले यांचा जन्म इ.स. ––– साली झाला.
अ) इ.स. १८४० ब) इ.स. १८२८
क) इ.स. १८२८ ड) इ.स. १८३०

८) महात्मा फुले यांचे मूळ गाव ––– हे होते.
अ) कोल्हापूर ब) पुणे
क) कटगुण ड) नायगाव

९) ''शेतकऱ्याचा आसूड'' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) महात्मा फुले ब) महात्मा गांधी
क) डॉ. बाबासाहेब ड) लो. टिळक

१०) हंटर आयोगाकडे ––– यांनी साक्ष दिली.
अ) महात्मा गांधी ब) न्या. रानडे
क) महात्मा फुले ड) यापैकी नाही

११) महात्मा फुले यांनी ––– समाजाची स्थापना केली.
अ) आर्य समाज ब) ब्रह्म समाज
क) वैदिक समाज ड) सत्यशोधक समाज

१२) महात्मा फुले यांनी ––– हे नाटक लिहिले.
अ) डोंगरीतील शंभर दिवस ब) तृतीय रत्न
क) शेतकऱ्याचा आसूड ड) यापैकी नाही

१३) महात्मा फुले यांना भारतातील एकोणिसाव्या शतकातील उल्लेखनीय ––– म्हणून ओळखले जाते.
अ) शास्त्रज्ञ ब) अर्थतज्ञ
क) समाज सुधारक ड) ज्ञान प्रकाशक

१४) शेतकऱ्याचा आसूड हा ग्रंथ इ.स. ––– मध्ये लिहिला.
अ) इ.स. १८८३ ब) इ.स. १८८८
क) इ.स. १८८५ ड) इ.स. १८८९

१५) महाराष्ट्राचे मार्टिन ल्युथर किंग म्हणून ––– यांना ओळखले जाते.
अ) डॉ. बाबासाहेब ब) छ. शाहू महाराज
क) महात्मा फुले ड) वि. रा. शिंदे

१६) सार्वजनिक सत्यधर्म हा ग्रंथ ––– यांनी लिहिला.
अ) महात्मा फुले ब) लोकहितवादी
क) बाळशास्त्री जांभेकर ड) भाऊ दाजी लाड

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६

१) सत्यशोधक समाजाची तत्वे
२) बालहत्या प्रतिबंधक गृह
३) महात्मा फुलेचे शैक्षणिक विचार
४) ब्रिटिश कालीन आर्थिक धोरण
५) बोर्ड ऑफ एज्युकेशन
६) गुलामगिरी

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६

१) महात्मा फुलेंचे स्त्रीविषयक कार्य
२) महात्मा फुलेंचे अस्पृश्य उद्धाराचे कार्य
३) १0 व्या शतकातील सुरूवातीची सामाजिक परिस्थिती
४) झिरपण्याचा सिद्धांत

प्र.४ खालील प्रश्नांची तपशीलवार उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १६

१) महात्मा फुले यांचे जीवन कार्य थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

२) महात्मा फुले यांचे शैक्षणिक कार्य थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या. १६

महात्मा फुले यांच्या सामाजिक विचारांचा आढावा घ्या.

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - III) (Old) (CBCS) Examination: March/April – 2025
The Thoughts of Mahatma Phule and Dr. Babasaheb Ambedkar (Mahatma Phule) (MA01305)

Day & Date: Saturday, 24-05-2025 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **16**

1) The children adopted by Mahatma Phule were named _____.
a) Anand b) Yashwant
c) Shahu d) Shivaji

2) Chhatrapati Shivaji Raje Bhosale's Powada was composed by ____.
a) Babasaheb Deshmukh b) Mahatma Phule
c) Lokmanya Tilak d) None of these

3) The original surname of Mahatma Phule was _____.
a) Gore b) Kavade
c) Ghadge d) Ambile

4) Mahatma Phule started a school for untouchable children in Pune __ this year.
a) 1854 AD b) 1848 AD
c) 1852 AD d) 1850 AD

5) Mahatma Phule remarried at Gokhale Bagh in Pune _____ this year.
a) 1848 b) 1854
c) 1864 d) 1860

6) _____ started the first school for girls in Pune.
a) Vitthal Ramji Shinde b) Jagannath Shankar Sheth
c) Shahu Maharaj d) Mahatma Phule

7) Mahatma Phule was born in AD _____ happened in the year.
a) 1840 AD b) 1828 AD
c) 1827 AD d) 1830 AD

8) The native village of Mahatma Phule was _____.
a) Kolhpaur b) Pune
c) Katgun d) Naigaon

9) Who wrote the book "Farmer's Asood"?
a) Mahatma Phule b) Mahatma Gandhi
c) Dr. Babasaheb d) Lo. Tilak

10) Testified to the Hunter Commission by _____.
a) Mahatma Gandhi b) Ny. Ranade
c) Mahatma Phule d) None of these

11) Mahatma Phule founded the _____society.
a) Arya Samaj b) Brahmo Samaj
c) Vedic Samaj d) Truthseeker Samaj

12) Mahatma Phule wrote this play.
a) Hundred Days in the Hills b) Third Gem
c) Farmer's Asud d) None of these

13) Mahatma Phule is known as the remarkable _____ of nineteenth century India.
a) Scientist b) Economist
c) Social reformer d) Knowledge publisher

14) The Book of Farmer's Asood. etc. S. Written in _____.
a) AD 1883 b) AD 1888
c) AD 1885 d) AD 1889

15) Martin Luther King of Maharashtra is known as _____.
a) Dr. Babasaheb b) Ch. Shahu Maharaj
c) Mahatma Phule d) V.R. Shinde

16) Public Satyadharma was written by _____.
a) Mahatma Phule b) Public interest
c) Bal Shastri Jambhekar d) Bhau Daji Lad

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**
1) Principles of a truth-seeking society
2) Child Homicide Prevention Home
3) Educational Thoughts of Mahatma Phule
4) Economic policy during the British period
5) Board of Education
6) Slavery

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) **16**
1) Feminist work of Mahatma Phule
2) Mahatma Phule's untouchable rescue work.
3) Early social conditions in the 10th century.
4) Theory of percolation.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) **16**

1) Briefly explain the life work of Mahatma Phule.

OR

2) Briefly explain the educational work of Mahatma Phule.

Q.5 Answer the following questions in detail. **16**

Review the social thought of Mahatma Phule.

Seat No.	

Set P

एम. ए. (History) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
History of Modern India-II (1858 to 1964) (230108401)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) राष्ट्रीय काँग्रेसचा पहिला मुस्लीम अध्यक्ष कोण होता?
अ) हकीम अजमल खान ब) मोहमद अली जाहूर
क) बद्रुद्दीन तैयबजी ड) अबुल कलाम आझाद

२) भारत छोडो आंदोलनावेळी ब्रिटनच्या पंतप्रधानपदी कोण होता?
अ) अटली ब) चर्चिल
क) मकडोनाल्ड ड) चेम्बर्लीन

३) कोणत्या मुस्लीम विभाजनवाद्याने 'सारे जँहा से अच्छा हिंदूसिता हमारा' हे गीत लिहिले होते?
अ) एम. ए. जिना ब) सर सैय्यद अहमदखान
क) रहमत आली चौधरी ड) मोहमद इक्बाल

४) मुस्लिम लीगची स्थापना केव्हा झाली?
अ) १९०५ ब) १९०६
क) १९०७ ड) १९०८

५) भारताने युनोमध्ये केव्हा प्रवेश केला?
अ) १९४४ ब) १९४५
क) १९४६ ड) १९४७

६) जुनागड या संस्थानातील स्वातंत्र्य चळवळीचे नेतृत्व कोणी केले?
अ) स्वामी रामानंद तीर्थ ब) खान अब्दुल गफारखान
क) महात्मा गांधी ड) समलदास गांधी

७) राष्ट्रीय काँग्रेसने कोणत्या अधिवेशनात संपूर्ण स्वातंत्र्याचा ठराव पास केला?
अ) १९२९, लाहोर ब) १९३०, नागपूर
क) १९२८, सिमला ड) १८९६, पुणे

८) १९४७ मध्ये हैद्राबाद राज्याचा निझाम कोण होता?
अ) इरफान निझाम ब) कासीम रिझवी
क) मीर उस्मान अली खान ड) मुहमद निझाम

९) खालील पैकी कोणत्या वकिलाने आझाद हिंद सेनेच्या अधिकाऱ्यांच्या बचावासाठी न्यायालयात वकिली केली नाही?
अ) भुलाभाई देसाई ब) तेजबहादूर सप्रू
क) कैलाशनाथ काटजी ड) एम. ए. जिना

१०) १९६२ च्या युद्धात चीनने भारताचा कोणता प्रदेश बळकाविला?
अ) उत्तर कश्मीर ब) बोर्डोलँड
क) डोकलाम ड) अक्साई चीन

११) भारतीय घटना परिषदाने भारतीय तिरंगा ध्वजेचा केव्हा स्वीकार केला?
अ) २२ जुलै, १९४७ ब) २२ जुलै, १९४८
क) २० ऑगस्ट, १९४८ ड) २० ऑगस्ट, १९४७

१२) खालील पैकी कोणत्या नेत्याचे अलिप्तता चळवळीच्या स्थापनेत योगदान होते?
अ) लॉर्ड लीनलिथगो ब) जोसेफ ब्रोझ टिटो
क) सरदार वल्लभभाई पटेल ड) फ्रँन्क्लीन रूझवेल्ट

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१२**
१) मवाळवाद्यांची विचारसरणी सांगा.
२) पंचशील तत्वे कोणती होती.
३) १९५५ च्या बांडुंग परिषदेची थोडक्यात माहिती सांगा.
४) स्वामी रामानंद तीर्थ यांची कामगिरी सांगा.
५) विनायक दामोदर सावरकर यांच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा.
६) भारतातील खिलापत चळवळीबद्दल माहिती सांगा?

प्र.३ खालील प्रश्नांची विस्तृत उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) **१२**
१) आझाद हिंद सेनेच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा.
२) पंजाब मधील क्रांतीकारी चळवळी बद्दल माहिती द्या.
३) हैदराबाद संस्थान विरूद्ध केलेल्या पोलीस कारवाईची माहिती सांगा.
४) भारतीय राज्यघटनेची ठळक वैशिष्ट स्पष्ट करा.

प्र.४ १) भारत व पाकिस्तान मधील काश्मीर विषयावर चर्चा करा. **१२**

किंवा

२) मुस्लीम लीगच्या साम्प्रदायिक धोरणांचे मूल्यमापन करा.

प्र.५ महात्मा गांधीनी भारतीय स्वातंत्र चळवळीत दिलेल्या योगदानाचे मूल्यमापन करा? **१२**

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - IV) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
History of Modern India-II (1858 to 1964) (230108401)

Day & Date: Wednesday, 14-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer the following questions by choosing the correct option. **12**

1) Who was the first Muslim president of Indian National Congress?
a) Hakim Ajmal Khan b) Mohammad Ali Jauhar
c) Badruddin Tyabji d) Abul Kalam Azad

2) Who was British Prime Minister when the Quit India Movement occurred?
a) Attlee b) Charchil
c) Macdonald d) Chembarlin

3) Which Muslim separatist wrote the famous song 'Sare Janhase Achha Hindusatan Hamara'
a) M. A. Jinnha b) Sir Sayyad Ahmadkhan
c) Rahmat Ali Chaudhari d) Mohamad Iqbal

4) When did the Muslim league establish?
a) 1905 b) 1906
c) 1907 d) 1908

5) When did The India join the United Nations Organization (UNO)?
a) 1944 b) 1945
c) 1946 d) 1947

6) Who did lead the freedom movement in princely State of the Junagarh?
a) Swami Ramanad Teerth b) Khan Abdul Gaffarkhan
c) Mahatma Gandhi d) Samaldas Gandhi

7) In which session Indian National Congress adopt the resolution of complete independence?
a) 1929, Lahore b) 1930, Nagpur
c) 1928, Simla d) 1896, Pune

8) Who was the Nizam of Hyderabad State of 1947?
a) Irfan Nizam b) Kasim Rizvi
c) Mir Osman Ali Khan d) Muhamad Nizam

9) Which of the following lawyer did not advocate in the court to save the officers of Azad Hind Fauj?
a) Bhulabhai Desai b) Tejbahadur Sapru
c) Kailashnath Kataji d) M. A. Jinnha

10) Which territory of India was captured by China in the war of 1962?
a) North Kashmir b) Bordo land
c) Doklam d) Aksai Chin

11) When did Indian Constitutional Assembly approve Indian National Flag?
a) 22 July, 1947 b) 22 July, 1948
c) 20 August, 1948 d) 20 August, 1947

12) Which of following leader involved in the formation of Non-Aligned Movement?
a) Lord Linlithgow b) Josip Broz Tito
c) Saradar Vallabhabhai Patel d) Franklin Roosevelt

Q.2 Write short answer of following questions. (Any Four) **12**
a) State the philosophy of Moderate.
b) What were The Panchasheel Principles?
c) Give short information about The Bandung Conference of 1955.
d) Explain the work of Mr. Swami Ramanand Teerth.
e) Assess the work of Vinayak Damodar Savarkar.
f) Give information about the Khilapat Movement of the India.

Q.3 Write broad Answer of following questions. (Any Two). **12**
a) Assess, the work of Indian National Army.
b) Give information about Revolutionary Movements in Panjab.
c) State, the Police Action against Hyderabad State.
d) Explain, the Salient Feature of Indian Constitution.

Q.4 Explain the Kashmir dispute between India and Pakistan. **12**

OR

Assess the communal Politics of Muslim League.

Q.5 Assess the work of Mahatma Gandhi to the Indian independence movement. **12**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
History of Maratha- II (Society & Culture) (1600 to 1818 A.D.) (230108402)

वार, दिनांक : शुक्रवार, १६-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) 'महारठ्ठ' या शब्दाचे––– रूप म्हणजे महाराष्ट्र होय.
अ) पाली ब) अर्धमागधी
क) संस्कृत ड) फारसी

२) 'श्रीगुरुचरित्र' हा ग्रंथ ––– यांनी लिहिला.
अ) नरसिंहसरस्वती ब) सरस्वती गंगाधर
क) संत तुकाराम ड) कवी श्रीधर

३) ––– येथील शिलालेखात 'श्री चामुंडेराये करविले' ही मराठी ओळ सापडते.
अ) श्रवणबेळगाव ब) हडप्पा
क) एरणगाव ड) रोपार

४) मराठाकालीन समाजात बलुतेदार हे ––– म्हणूनही ओळखले जात होते.
अ) जहागीरदार ब) वतनदार
क) कारू ड) जमीनदार

५) डॉ. डी. आर. बानाजी यांनी ––– ग्रंथात पेशवेकाळातील गुलामगिरीचे वर्णन केलेले आहे.
अ) राईज ऑफ मराठा पॉवर ब) स्लेव्हरी इन ब्रिटीश इंडिया
क) स्लेव्हरी इन मराठा पिरेड ड) यापैकी नाही

६) ––– संप्रदायाचे गूढवाद हे ठळक वैशिष्ट्य होते.
अ) सूफी ब) महानुभव
क) वारकरी ड) यापैकी नाही

७) 'संस्कृत भाषा देवे केली। प्राकृत काय चोरापासून झाली?' हे विधान ——— यांनी केले.
   अ) संत तुकाराम ब) संत नामदेव
   क) संत ज्ञानेश्वर ड) संत एकनाथ

८) ——— सूफी संप्रदायाची स्थापना नजीबउद्धीनने इराकमध्ये केली.
   अ) कादरी ब) सुऱ्हावर्दी
   क) चिस्ती ड) फीर्दीसीया

९) पेशवा ——— यांनी पुण्यात शनिवारवाडा बांधला.
   अ) पहिला माधवराव ब) सवाई माधवराव
   क) दुसरा बाजीराव ड) पहिला बाजीराव

१०) ——— पेशव्यांच्या दरबारात माणकोजी चितारी हा चित्रकार होता.
   अ) माधवराव ब) सवाई माधवराव
   क) नानासाहेब ड) नारायणराव

११) महाराष्ट्रात ——— हा लोकप्रिय नृत्य प्रकार आहे.
   अ) शास्त्रीय नृत्य ब) झेंडा नृत्य
   क) लावणी नृत्य ड) यापैकी नाही

१२) मराठा कालीन गुलाम स्त्रीला ——— असेही म्हणत.
   अ) नर्तकी ब) गायक
   क) बटकीन ड) कुमारिका

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) मराठी भाषेची वैशिष्टये लिहा.
२) 'सभासद बखर' ची माहिती लिहा.
३) संत नामदेव महाराजांचे वारकरी संप्रदायातील योगदान स्पष्ट करा.
४) नाथ संप्रदायाची माहिती लिहा.
५) मराठाकालीन गुलामगिरी प्रथेचे वर्णन करा.
६) मराठाकालीन संगीत कलेचे वर्णन करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन) १२

१) मराठी भाषेचा उदय व विकासाची माहिती लिहा.
२) सुफि पंथाचे महाराष्ट्रातील समाजावर झालेले परिणाम स्पष्ट करा.
३) मराठाकालीन जातिव्यवस्थेची माहिती लिहा.
४) मराठाकालीन स्थापत्यकलेची माहिती लिहा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) मराठाकालीन समाजातील वतनदारी पद्धतीचे वर्णन करा.

किंवा

२) महाराष्ट्र धर्म संकल्पना सांगून महाराष्ट्र धर्माच्या उदय व विकासाची माहिती लिहा.

प्र.५ महाराष्ट्रातील वारकरी संप्रदायातील संतांची कामगिरी स्पष्ट करा. १२

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - IV) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
History of Maratha- II (Society & Culture) (1600 to 1818 A.D.) (230108402)

Day & Date: Friday, 16-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) The _____ form of the word 'Maharath' means Maharashtra.
a) Pali b) Ardhamagadhi
c) Sanskrit d) Persian

2) The book 'Shri Gurucharitra' was written by _____.
a) Narasimha Saraswati b) Saraswati Gangadhar
c) Sant Tukaram d) Kavi Shridhar

3) 'Shri Chamunderaye Karville' is the found in the Marathi line _____ inscription
a) Shravan Belgaum b) Harappa
c) Erangaum d) Ropar

4) In the Maratha society, Balutedar was also known as _____.
a) Jahagirdar b) Watandar
c) Karu d) Zamindar

5) Dr. D. R. Banaji has described slavery during the Peshwa period in the book _____.
a) Rise of Maratha Power b) Slavery in British India
c) Slavery in Maratha Period d) None of these

6) The mysticism was a prominent feature of the_____ sect.
a) Sufi b) Mahanubhav
c) Warkari d) None of these

7) 'Sanskrit language was created by Gods. Prakrit was created by thieves?' This statement was made by _____.
a) Saint Tukaram b) Saint Namdev
c) Saint Dnyaneshwar d) Saint Eknath

8) _____Sufi sect was founded by Najibuddin in Iraq.
a) Qadri b) Surhawardi
c) Chisti d) Firdisiya

9) Peshwa _____ built Shaniwarwada in Pune.
a) First Madhavrao
b) Sawai Madhavrao
c) Second Bajirao
d) First Bajirao

10) Mankoji Chitari was a painter in the court of _____ Peshwas.
a) Madhavrao
b) Sawai Madhavrao
c) Nanasaheb
d) Narayanrao

11) ____popular dance form in Maharashtra.
a) Classical dance
b) Flag dance
c) Lavani dance
d) None of these

12) During the Maratha period, a slave woman was called_____.
a) Dancer
b) Singer
c) Batkin
d) Kumarika

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**

1) Write the features of the Marathi language.
2) Write information about 'Sabhasad Bakhar'.
3) Explain the contribution of Sant Namdev Maharaj to the Warkari sect.
4) Write information about the Nath sect.
5) Describe the slavery during the Maratha period.
6) Describe the music of the Maratha period

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**

1) Write information about the rise and development of the Marathi language.
2) Explain the impact of Sufi sects on the society in Maharashtra.
3) Write information about the caste system during the Maratha period.
4) Write information about the architecture of the Maratha period.

Q.4 Write the answer in detail. (Any One) **12**

a) Describe the patrimony system in the Maratha society.

OR

b) Write information about the rise and development of the Maharashtra Dharm by explaining the concept of Maharashtra Dharm.

Q.5 Explain the work of Sants of the Warkari sect in Maharashtra. **12**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल - २०२५
History of Modern Maharashtra - II (1961 to 1990 A.D.) (230108403)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) १९४६ च्या बेळगाव साहित्य सम्मेलनातील महत्वाचा ठराव कोणता?
अ) कामगार प्रश्न ब) आदिवासी प्रश्न
क) संयुक्त महाराष्ट्राचा ठराव ड) स्त्री मुक्ती

२) संयुक्त महाराष्ट्राची निर्मिती केंव्हा झाली?
अ) १ मे १९६० ब) १ मे १९५२
क) १ मे १९५६ ड) १ मे १९५५

३) १ मे हा दिवस काय म्हणून साजरा केला जातो?
अ) महाराष्ट्र दिन ब) क्रांती दिन
क) लोकशाही दिन ड) महिला दिन

४) इ.स. १७६५ ते इ.स. १८६५ या कालखंडात कृषीक्षेत्रात कोणता बदल घडून आला.
अ) हरितक्रांती ब) कृषी क्रांती
क) शेतीचे व्यापारीकरण ड) कृषीसंस्कृती

५) शेतीच्या व्यापारीकरणाचा परिणाम काय झाला?
अ) शेती नापीक झाली ब) अन्नधान्य तुटवडा
क) शेतकरी आळशी बनला ड) शेती पारंपारिक बनली

६) पेशवेकालीन खेडयाचे स्वरूप कसे होते?
अ) स्वयंपूर्ण ब) गजबजलेली
क) विविध व्यवसाय ड) कालाकुसरीचे व्यवसाय

७) कोणत्या गव्हर्नर जनरलच्या काळात दळणवळण साधनात वाढ झाली?
अ) लॉर्ड कर्झन ब) लॉर्ड डलहौसी
क) लॉर्ड डफरीन ड) लॉर्ड रे

८) दुसऱ्या महायुद्ध काळात कापड उद्योगात भरभराटीस आलेले ठिकाण काणते?

अ) रत्नागिरी	ब) मुंबई
क) राजापूर	ड) सांगली

९) डेक्कन पेपर मिल ही कागद गिरणी कोठे सुरू झाली?

अ) रत्नागिरी	ब) पुणे (मुंढवा)
क) राजापूर	ड) सांगली

१०) शिवसेना पक्षाची स्थापना कोणी केली?

अ) बाळासाहेब ठाकरे	ब) शरद जोशी
क) शरद पवार	ड) मनोहर जोशी

११) राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाची स्थापना कोणी केली?

अ) बाळासाहेब ठाकरे	ब) शरद जोशी
क) शरद पवार	ड) मनोहर जोशी

१२) रयत शिक्षण संस्थेची स्थापना कोणी केली?

अ) महर्षी कर्वे	ब) कर्मवीर भाऊराव पाटील
क) डॉ बापुजी साळुंखे	ड) बाबा आमटे

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) १२

१) बेळगाव साहित्य संमेलनातील ठराव सांगा.
२) महाराष्ट्रातील शेती विकासासाठीचे शासकीय कार्यक्रम सांगा.
३) पेशवेकालीन कृषी व्यवस्थेची माहिती द्या.
४) शंकरराव चव्हाण यांचे कार्य सांगा.
५) महाराष्ट्रातील सहकार चळवळीची उद्दिष्टये सांगा.
६) १९६0 नंतरच्या प्राथमिक शिक्षणाचा आढावा घ्या.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) राज्य पुनर्रचना आयोगाच्या शिफारशी सांगा.
२) महाराष्ट्रातील शेतीची उत्पादकता कमी असण्याची कारणे सांगा.
३) महाराष्ट्रातील लघुउद्योगाची थोडक्यात माहिती द्या.
४) महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाची (MIDC) माहिती द्या.

प्र.४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) शेतीच्या व्यापारीकरणाची कारणे सांगा.

किंवा

२) महाराष्ट्रातील प्रमुख औद्योगिक संस्था सांगा.

प्र.५ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. १२

महाराष्ट्रातील विविध राजकीय पक्षाची चर्चा करा.

Seat No.	

Set **P**

M.A. (History) (Semester - IV) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April – 2025
History of Modern Maharashtra - II (1961 to 1990 A.D.) (230108403)

Day & Date: Tuesday, 20-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) What is the important resolution of Belgaum Sahitya Sammelan of 1946?
a) Labour issues
b) Tribal issues
c) Sanyukt Maharashtra Resolution
d) Women’s liberation

2) When was Samyukta Maharashtra formed?
a) 1 May I960 b) 1 May 1952
c) 1 May 1956 d) 1 May 1955

3) May 1 is what this day is celebrated for.
a) Maharashtra Day b) Revolution Day
c) Democracy Day d) Women’s Day

4) During the period from 1765 to 1865 A.D. What change took place in agriculture.
a) Green Revolution b) Agriculture Revolution
c) Agriculture Trade d) Agriculture Culture

5) What was the effect of commercializing agriculture?
a) Agricultural became barren
b) Food shortage
c) Farmers became lazy
d) Agricultural became traditional

6) What was the appearance of Peshwa village?
a) Self-Sufficient b) Bustling
c) Diverse Occupations d) Craft Occupations

7) During the time of which Governor General the means of communication increased?
a) Lord Karzon b) Lord Dalhousie
c) Lord Dufferin d) Lord Ray

8) During World War IL Which is a prosperous place in the textile industry.
a) Ratanagiri b) Mumbai
c) Rajapur d) Sangali

9) Deccan Paper Mill where the paper mill started.
a) Ratanagiri b) Pune [Mundhava]
c) Rajapur d) Sangali

10) Who founded the Shivsena party?
a) Balasaheb Thakare b) Sharad Joshi
c) Sharad Pawar d) Manohar Joshi

11) Who established the National Congress Party (NCP)?
a) Balasaheb Thakare b) Sharad Joshi
c) Sharad Pawar d) Manohar Joshi

12) Who founded the Rayat Shikshan Sanntha's.
a) Maharshi Karve b) Karmaveer Bhaurao Patil
c) Dr. Bapuji Salunkhe d) Baba Amate

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**

1) Take a resolution at the Belgaum Literature Conference.
2) State the government programs for agricultural development in Maharashtra.
3) Inform the Peshwas Agricultural System.
4) Tell Shankarao Chavan's Work.
5) State the objectives of the co-operative movement in Maharashtra
6) Review the primary education after 1960 A.D.

Q.3 Answer the following question. (Any Two) **12**

1) State the recommendations of the State Restructuring Commission.
2) Explain the reasons for low productivity of agriculture in Maharashtra.
3) Give the brief overview of small scale industries in Maharashtra.
4) Give information about Maharashtra Industrial Development Corporation.

Q.4 Write the detail answer. (Any One) **12**

a) Explain the reasons for the farming Commercialization.

OR

b) Name the major industrial organizations in Maharashtra.

Q.5 Write the detail answer. **12**

Discuss various political parties in Maharashtra.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
Historical Application in Tourism (230108405)

वार, दिनांक : गुरूवार, २२-०५-२०२५ — कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) पर्यटन हा शब्द ––– या मूळ भाषेतून आलेला आहे.
अ) इंग्लीश — ब) फ्रेंच
क) लॅटिन — ड) रोमन

२) दुसऱ्या महायुद्धानंतर ––– उद्देशाने पर्यटनाला चालना मिळाली.
अ) परस्परांना समजावून घेणे — ब) सांस्कृतिक विकास
क) शास्त्रीय प्रगती — ड) धर्मप्रसार

३) देशामध्ये परकीय पर्यटकांचे स्वागत ––– करीता केले जाते.
अ) पर्यटनाचा प्रसार — ब) सांस्कृतिक प्रगती
क) सामाजिक संबंध — ड) परकीय चलन प्राप्त करणे

४) पर्यटन स्थळाची माहिती घेण्यासाठी ––– ची भूमिका महत्वाची असते.
अ) पुस्तिका — ब) गाईड
क) प्रवासी कार्यालय — ड) भौगोलिक नकाशा

५) पर्यटन विभाग पर्यटकांना राहण्यासाठी ––– सुविधा उपलब्धता करून देते.
अ) धर्मशाला — ब) लॉज
क) शाळा — ड) मंदिर

६) ––– हे राष्ट्रीय एकात्मता आणि धर्मनिरपेक्षता निर्माण करण्याचे एक महत्त्वाचे साधन आहे.
अ) लेणी — ब) धर्मशाळा
क) मंदिर — ड) वस्तु संग्रहालय

७) मुंबई येथील छत्रपती शिवाजी महाराज वस्तु संग्रहालयातील ––– हे दालन पर्यटकांचे मुख्य आकर्षण आहे.
   अ) शास्त्रे   ब) सिंधू संस्कृती
   क) चित्रकला   ड) वस्त्रोद्योग

८) पर्यटकांचे आकर्षण असलेले सालारजंग वस्तुसंग्रहालय ––– या शहरामध्ये अस्तित्वात आहे.
   अ) औरंगाबाद   ब) गुलबर्गा
   क) हैद्राबाद   ड) पुणे

९) सांची येथील स्तूपाचे बांधकाम ––– या राजाच्या काळात झाले.
   अ) चंद्रगुप्त मौर्य   ब) हर्षवर्धन
   क) कुणाल   ड) सम्राट अशोक

१०) अमृतसर येथील सुवर्ण मंदिर हे ––– संताशी संबंधीत आहे.
   अ) गुरू गोविंद सिंह   ब) गुरूनानक
   क) गुरू तेज बहादूर   ड) गुरू अर्जुन सिंह

११) तीन महान संस्कृतीचे अद्वितीय संगम ––– या लेण्यामध्ये झालेले आहे.
   अ) अजिंठा   ब) भाजे
   क) वेरूळ   ड) कार्ले

१२) महाराष्ट्रातील अजिंठा व वेरूळ येथील लेण्या ––– या विभागातर्फे संरक्षित केल्या जातात.
   अ) भारतीय पुरातत्व सर्वेक्षण विभाग
   ब) स्थानिक संस्था
   क) राज्य पर्यटन विभाग
   ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) **१२**

१) पर्यटनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
२) पर्यटनाचे शैक्षणिक महत्त्व सांगा.
३) वस्तु संग्रहालयांच्या प्रकारांची चर्चा करा.
४) पर्यटक मार्गदर्शकाच्या पात्रतेची चर्चा करा.
५) सांची येथील स्तूपाचे महत्त्व सांगा.
६) दिल्ली येथील लाल किल्ल्याचे ऐतिहासीक महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.३ टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२

१) राष्ट्रीय पर्यटन.
२) केटरिंग आणि मार्केटिंग.
३) सुवर्णमंदिर अमृतसर.
४) वेरूळ.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणताही एक) १२

१) हैद्राबाद येथील सालारजंग वस्तुसंग्रहालयाकडे पर्यटक का आकर्षित होतात. चर्चा करा.

किंवा

२) पर्यटकांचे आकर्षक स्थळ म्हणून अजंठा लेण्यांचे ऐतिहासीक व पर्यटन महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२

पर्यटकांचे आकर्षक स्थळ म्हणून मुंबई येथील छत्रपती शिवाजी महाराज वस्तुसंग्रहालयाची सविस्तर माहिती लिहा.

Seat No.	

Set **P**

M.A. (History) (Semester - IV) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April – 2025
Historical Application in Tourism (230108405)

Day & Date: Thursday, 22-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) Tourism is the word originated form _____ language.
a) English b) French
c) Latin d) Roman

2) _____ Purpose the tourism is developed after the second world war.
a) To each other b) Cultural Progress
c) Scientific Progress d) Spread religions

3) Foreign travelers are welcomed in the country for _____.
a) Spread to tourism b) cultural progress
c) Social contract d) For foreign exchange

4) To known about the tourist site _____ play the important role.
a) Booklet b) Guide
c) Travel Agency d) Geographical Maps

5) Tourist department _____ provide to the tourist for stay.
a) Dharmshala b) Lodge
c) School d) Temple

6) _____ is the important mean in creating national integration and secularism.
a) Caves b) Dharmshala
c) Temple d) Museum

7) _____ Gallery of Chhatrapati Shivaji Maharaj Vastusangrahalay Mumbai is the main attraction of tourist.
a) Armous b) Harappan culture
c) Painting d) Textiles

8) The famous tourist attraction of Salarjung museum is situated in _____ city.
a) Aurangabad b) Gulbarga
c) Hydraabad d) Pune

9) The stupa of sanchi was built during the _____ rulers.
a) Chandragupta Maurya b) Harshavardhan
c) Kunal d) Samrat Ashoka

10) Golden temple at Amritsar is related the _____ saints.
a) Guru Govind Singh b) Guru Nanak
c) Guru Tej Bahaddur d) Guru Arjunsinha

11) In _____ caves find the sangam of three great cultures.
a) Ajanta b) Bhaje
c) Ellora d) Karle

12) Ajanta and Ellora cave in Maharashtra is protected by _____.
a) Archaeological survey of India
b) Local bodies
c) State archaeological department
d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**
1) Explain the nature of tourism.
2) State the importance of educational tourism.
3) Discuss the types of museum.
4) Discuss the Qualification of tourist guides.
5) Explain the importance of the stupa at sanchi.
6) Explain the historical signification of the Red fort in Delhi.

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**
1) National Tourism.
2) Catering and marketing.
3) Golden temple Amritsar.
4) Ellora.

Q.4 Write the detail answer. (Any One) **12**
a) Why the tourist are attraction towards the Salarjung museum Hyderabad? Discuss.

OR

b) Explain the importance of Ajanta Caves as a historical and tourist place.

Q.5 Answer the following question in detail. **12**
Write a detailed description of the Chhatrapati Shivaji Maharaj museum in Mumbai as a tourist attraction.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल - २०२५
The Thoughts of Dr. Babasaheb Ambedkar (230108406)

वार, दिनांक : गुरूवार, २२-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे जन्मस्थान कोणते आहे?
अ) महू ब) सातारा
क) पुणे ड) मुंबई

२) हु वेअर द शुद्राज हा ग्रंथ कोणी लिहिला आहे?
अ) महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे ब) महात्मा फुले
क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ड) महर्षी कर्वे

३) माणगाव परिषद ––– साली झाली.
अ) १९२० ब) १९२५
क) १९२७ ड) १९१९

४) खालीलपैकी कोणत्या भारतीयांनी तिन्ही गोलमेज परिषदांमध्ये भाग घेतला होता?
अ) डॉ. आंबेडकर ब) महात्मा गांधी
क) जवाहरलाल नेहरू ड) मदन मोहन मालवीय

५) पिण्याच्या पाण्यासाठी सत्याग्रह करणारे पहिले आणि एकमेव सत्याग्रही कोण होते?
अ) महात्मा गांधी ब) वल्लभभाई पटेल
क) डॉ. आंबेडकर ड) वरीलपैकी काहीही नाही

६) बहिष्कृत हितकारिणी सभा ––– यांनी स्थापना केली?
अ) महात्मा फुले ब) डॉ. बाबासााहेब आंबेडकर
क) गोविंद रानडे ड) गोविंद वल्लभ पंत

७) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी ——— खालीलपैकी कोणते साप्ताहिक वृत्तपत्र सुरू केले होते?
अ) बहिष्कृत भारत ब) दर्पण
क) केसरी ड) यापैकी नाही

८) जातीव्यवस्था ——— वरून ठरते.
अ) रंग ब) आर्थिक स्तर
क) जन्म ड) संस्कार

९) महाडचा सत्याग्रह किती साली झाला?
अ) १९२७ ब) १९२८
क) १९२९ ड) १९३0

१0) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी ——— शिक्षण संस्थेची स्थापना केली.
अ) रयत शिक्षण संस्था
ब) स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था
क) पीपल्स एज्युकेशन सोसायटी
ड) यापैकी नाही

११) ——— येथे काळाराम मंदिर प्रवेशाचा सत्याग्रह झाला.
अ) पुणे ब) नागपूर
क) कोल्हापूर ड) नाशिक

१२) ——— डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर भारत सरकारमधील कोणते मंत्री होते?
अ) संरक्षण ब) अर्थ
क) गृह ड) कायदे

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१२**
१) बहिष्कृत हितकारणी सभेचे उद्देश लिहा.
२) जातीप्रथा विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
३) मंदिर प्रवेश चळवळीचे उद्देश लिहा.
४) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी लिहिलेल्या ग्रंथांची नावे लिहा.
५) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी जाती निर्मुलनाचे कोणते मार्ग सांगितले आहेत?
६) डॉ. आंबेडकर बाबासाहेब यांनी कोणती वृत्तपत्रे सुरू केली?

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) आंबेडकर पूर्ण दलित चळवळ
२) भारतीय संविधान आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
३) हिंदु कोड बिल
४) काळाराम मंदिर सत्याग्रह

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) महाडच्या सत्याग्रहाची सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

२) डॉ. बाबासाहेब आंबेकडकर यांनी केलेल्या इतिहास लेखनाविषयी चर्चा करा.

प्र.५ डॉ. बाबासाहेब आंबेकडकर यांच्या शैक्षणिक विचार व कार्याविषयी माहिती लिहा. १२

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - IV) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
The Thoughts of Dr. Babasaheb Ambedkar (230108406)

Day & Date: Thursday, 22-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) Which is the birthplace of Dr. Babasaheb Ambedkar?
a) Mahu b) Satara
c) Pune d) Mumbai

2) Who wrote the book “Who Were the Sudaras”?
a) Maharshi Vitthal Ramaji Shinde
b) Mahatma Phule
c) Dr. Babasaheb Ambedkar
d) Maharshi Karve

3) Mangaon conference was held in the year _____.
a) 1920 b) 1925
c) 1927 d) 1919

4) Which of the following Indians participated in all the three Round Table Conferences?
a) Dr. Ambedkar b) Mahatma Gandhi
c) Jawaharlal Nehru d) Madan Mohan Malviya

5) Who was the first and only Satyagrahi to hold a Satyagraha for drinking water?
a) Mahatma Gandhi b) Vallabhbhai Patel
c) Dr. Babasaheb Ambedkar d) None of the above

6) The Bahishkrut Hitkarini Sabha was founded by _____.
a) Mahatma Phule b) Dr. Babasaheb Ambedkar
c) Govind Ranade d) Govind Vallabh Pant

7) Which of the following weekly newspapers was started by Dr. Babasaheb Ambedkar?
a) Bahishkrut Bharat b) Darpan
c) Kesari d) None of these

8) The caste system is determined by _____.
a) Colour b) Economic level
c) Birth d) Sanskar

9) In which year did the Mahad Satyagraha take Place?

a) 1927 b) 1928
c) 1929 d) 1930

10) Dr. Babasaheb Ambedkar established the ______ Education Society

a) Rayat Shikshan Sanstha
b) Swami Vivekananda Shikshan Sanstha
c) People’s Education Society
d) None of these

11) Satyagraha for entry into the Kalaram Temple took place here _____

a) Pune b) Nagpur
c) Kolhapur d) Nashik

12) Dr. Babasaheb Ambedkar was which minister the Government of India?

a) Defense b) Finance
c) Home d) Law

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**

1) Write the objectives of the Bahishkrut Hitkarani Sabha.
2) Write brief information about the caste system.
3) Write the objective of the temple entry Movement.
4) Write the names of the books written by Dr. B.R. Ambedkar.
5) What ways of caste abolition has Dr. Babasaheb Ambedkar suggested?
6) What periodicals did Dr. Babasaheb Ambedkar Start?

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**

1) Pre-Ambedkar Dalit Movement.
2) Indian Constitution and Dr. Babasaheb Ambedkar
3) Hindu Code Bill
4) Kalaram Temple Satyagraha

Q.4 Broad Question. (Any One) **12**

a) Discuss the Satyagraha of Mahad in detail.

OR

b) Discuss the history writing done by Dr. Babasaheb Ambedkar.

Q.5 Write information about the educational thoughts and educational work of Dr. Babasaheb Ambedkar. **12**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल - २०२५
Economic History of Modern India (230108407)

वार, दिनांक : गुरूवार, २२-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) ––– मध्ये ईस्ट इंडिया कंपनीची भारतातील व्यापाराची मक्तेदारी संपुष्टात आली.
अ) १८१३ ब) १८१४
क) १८१५ ड) १८१६

२) भारतातील कापूस ––– मधील कापड गिरण्यांना पुरवला जात असे.
अ) मँचेस्टर ब) टोकियो
क) बोस्टन ड) ढाका

३) भारतामध्ये रेल्वे कधी सुरू झाली?
अ) १८५३ ब) १८५४
क) १८५५ ड) १८५६

४) लॉर्ड कर्झन यांनी लिहिले की, भारत आपल्या साम्राज्याचा केंद्रबिंदू आहे.
अ) लॉर्ड मिंटो ब) लॉर्ड कर्झन
क) लॉर्ड डलहौसी ड) यापैकी नाही

५) हिंदुस्तानची लक्ष्मी दर्या पार जाऊ लागली असे कोणी म्हटले आहे?
अ) आगरकर ब) लोकहितवादी
क) गोखले ड) रानडे

६) संपत्तीच्या निःसारणाचा सिद्धांत ––– यांनी मांडला.
अ) लोकहितवादी ब) दादाभाई नौरोजी
क) पंडित नेहरू ड) म. गांधी

७) ––– हे भारतीय अर्थशास्त्राचे जनक मानले जातात.
अ) चिंतामण देशमुख ब) न्या. रानडे
क) दादाभाई नौरोजी ड) यापैकी नाही

८) इंग्लंडने अमेरिकतील स्वातंत्र्य युद्धामुळे किती वसाहती गमावल्या?
   अ) १० ब) ११
   क) १२ ड) १३

९) ''पॉवरलूम'' चा शोध कोणी लावला?
   अ) जेम्स वॅट ब) एडमंड कार्टराइट
   क) सॅम्युअल क्रॉम्टन ड) कार्ल मार्क्स

१०) ''ब्रिटिश राजमुकुटातील सर्वात तेजस्वी हिरा'' हे कशाचे वर्णन आहे?
   अ) इंग्लंड ब) अमेरिका
   क) भारत ड) कोहिनूर

११) अठराव्या शतकात ——— हे जगातील व्यापार उद्योगाचे एक महत्त्वाचे केंद्र होते.
   अ) अमेरिका ब) भारत
   क) जर्मनी ड) जपान

१२) ——— या शहराचे वर्णन भारताचे मँचेस्टर असे केले जात होते.
   अ) ढाका ब) दिल्ली
   क) मद्रास ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) ईस्ट इंडिया कंपनी
२) दादाभाई नौरोजी
३) भांडवलशाही
४) न्यायमूर्ती एम. जी. रानडे
५) आर्थिक साम्राज्यवाद
६) वसाहतवाद

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) अलूतेदार – बलुतेदार
२) ब्रिटिशांची महसूल व्यवस्था
३) भारतीय शेतीची दुर्दशा
४) किसान सभा

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) आर्थिक राष्ट्रवादाच्या उदयाचे वर्णन करा.

किंवा

२) भारतीय भांडवलशाहीच्या उदयाची कारणे चर्चा करा.

प्र.५ शेतीच्या व्यापारीकरणाबद्दल सविस्तर माहिती लिहा. १२

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - IV) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
Economic History of Modern India (230108407)

Day & Date: Thursday, 22-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) In _____ the East India Company's monopoly of trade in India ended.
a) 1813 b) 1814
c) 1815 d) 1816

2) Cotton from India was supplied to the textile mills in _____.
a) Manchester b) Tokyo
c) Boston d) Dhaka

3) When did railways start in India?
a) 1853 b) 1854
c) 1855 d) 1856

4) _____ wrote that India is the center of his empire.
a) Lord Minto b) Lord Curzon
c) Lord Dalhousie d) None of these

5) Who has said that the wealth of Hindustan has started to cross?
a) Agarkar b) Lokhitvadi
c) Gokhale d) Ranade

6) The Drain of Wealth Theory was proposed by _____.
a) Lokhitvadi b) Dadabhai Naoroji
c) Pandit Nehru d) M. Gandhi

7) _____ is considered the father of Indian economics.
a) Chintaman Deshmukh b) Justice Ranade
c) Dadabhai Naoroji d) None of these

8) How many colonies did England lose due to the American War of Independence?
a) 10 b) 11
c) 12 d) 13

9) Who invented the "Power loom"?
a) James Watt b) Edmund Cartwright
c) Samuel Crompton d) Karl Marx

10) What is the description of "the Brightest Diamond in the British Crown"?
a) England b) America
c) India d) Kohinoor

11) In the 18th century, _____ was an important center of the world's trade industry.
a) America b) India
c) Germany d) Japan

12) _____ City was described as the Manchester of India.
a) Dhaka b) Delhi
c) Madras d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**

1) East India Company
2) Dadabhai Naoroji
3) Capitalism
4) Justice M.G. Ranade
5) Economic imperialism
6) Colonialism

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**

1) Alutedar - Balutedar
2) Revenue system of British
3) The plight of Indian agriculture
4) Kisan Sabha

Q.4 Write the detail answer. (Any One) **12**

a) Describe the Rise of Economic Nationalism.

OR

b) Discuss the causes Rise of Indian Capitalism.

Q.5 Write detailed information on the Commercialization of agriculture. **12**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र - IV) (नवीन / जुना) (CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
Maratha History (1600A.D.–1818A.D.) (Social and Cultural) (MA01401)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५ कमाल गुण: ८०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) ––– हे मराठा काळातील प्रसिद्ध सांस्कृतिक केंद्र होते.
अ) नागपूर ब) बीड
क) पैठण ड) यापैकी नाही

२) श्री सातकर्णी यास ––– अशा संज्ञा होत्या.
अ) दक्षिणापथपती ब) अजातशत्रू
क) कुलपती ड) यापैकी नाही

३) मराठी भाषेला वाङ्मयालंकार बहाल करण्याचे काम ––– पंथाच्या संतानी केले.
अ) सुफी ब) महानुभाव
क) वीरशैव ड) यापैकी नाही

४) 'श्री चामुंडराये करवियले' हे वाक्य ––– या ठिकाणी आहे.
अ) श्रवणबेळगोळ ब) मस्की
क) सन्नती ड) बीदर

५) गावगाडयात ––– बलुतेदार असतात.
अ) ८ ब) ६
क) १० ड) १२

६) ––– शब्दाचा अर्थ लोकरीचे कपडे घालणारा माणूस होय.
अ) सुन्नी ब) शिया
क) शिख ड) सुफी

७) ––– हे आख्यानकाव्य नरेंद्र या कवीने लिहीले आहे.
अ) रूक्मिणीस्वयंवर ब) सुत्रपाठ
क) मुर्तिप्रकाश ड) यापैकी नाही

८) ——— हे वारकऱ्यांचे श्रद्धास्थान आहे.
अ) दत्त ब) शंकर
क) विठ्ठल ड) इंद्र

९) विठ्ठलाच्या वाऱ्या वर्षातून ——— वेळा असतात.
अ) दोन ब) तीन
क) एक ड) पाच

१०) 'अमृतानुभव' हा ——— यांनी लिहीला.
अ) एकनाथ ब) तुकाराम
क) रामदास ड) ज्ञानेश्वर

११) ——— पंथ म्हणजे इस्लाममधील गुढवादाचा निर्देशक आहे.
अ) मौलवी ब) सुफी
क) काझी ड) यापैकी नाही

१२) 'ऊस डोंगा परी रस नाही डोंगा' हा अभंग ——— या संताचा आहे.
अ) चोखामेळा ब) विसोबा
क) जनाबाई ड) सेना

१३) ——— हे लिंगायत पंथाचे प्रणेते आहेत.
अ) बसवेश्वर ब) चक्रधर
क) ज्ञानेश्वर ड) यापैकी नाही

१४) मराठेकालीन ——— हा घरातील अनेक चौकांनी मिळून होत असे.
अ) किल्ला ब) वाडा
क) गढी ड) यापैकी नाही

१५) 'होळकरांचा दंगा' हा पोवाडा ——— यांनी रचला.
अ) शाहीर पठ्ठे बापूराव ब) शाहीर होनाजी बाळा
क) शाहीर राम जोशी ड) शाहीर धोंडू महार

१६) महादजी शिंदे यांचे छत्री ——— येथे आहे.
अ) वानवडी ब) सोलापूर
क) सांगली ड) सातारा

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६
१) मराठी भाषेचा उगम
२) लिंगायत संप्रदाय
३) मराठा तितुका मिळवावा संकल्पना

४) तुकाराम गाथा
५) संत जनाबाई
६) रंगमहाल

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १६

१) अलुतेदार–बलुतेदारी पद्धत
२) संत ज्ञानेश्वर यांचे मराठी भाषेसाठीचे योगदान विशद करा.
३) पंढरपूरच्या आषाढी एकादशीबद्दल माहिती लिहा.
४) मराठा काळातील वाडयांची वैशिष्ट्यपूर्ण रचना.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १६

अ) मराठयांच्या काळातील स्त्रीजीवनाची सविस्तर माहिती द्या.

किंवा

ब) महाराष्ट्र धर्म संकल्पनेवर चर्चा करा.

प्र.५ वारकरी पंथाच्या उदय आणि विकासाचे पुनरावलोकन करा. १६

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - IV) (New/Old) (CBCS) Examination: March/April – 2025
Maratha History (1600A.D.–1818A.D.) (Social and Cultural) (MA01401)

Day & Date: Wednesday, 14-May-2025 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **16**

1) _____ was a famous cultural center during the Maratha period.
a) Nagpur b) Beed
c) Paithan d) None of these

2) Shri Satakarni was known as _____.
a) Dakshinapathapati b) Ajatshatru
c) Chancellor d) None of these

3) The work of giving garmar to the marathi language was done by the Saint of _____.
a) Sufi b) Mahanubhava
c) Veerashaiva d) None of these

4) The sentence 'Shri Chamundaraye Karviyale' is at _____.
a) Shravan Belagola b) Musky
c) Sannati d) Bidar

5) There are _____ Balutedars in the village cart.
a) 8 b) 6
c) 10 d) 12

6) The word _____ means a man who wears woolen clothes.
a) Sunni b) Shia
c) Sikh d) Sufi

7) _____ epic poem is written by poet Narendra.
a) Rukminisvayanvar b) Sutrapatha
c) Murtiprakash d) None of these

8) _____ is the place of worship of Varakras.
a) Datt b) Shankar
c) Vitthal d) Indra

9) Vitthal vaari occur _____ times in a year.
a) two b) three
c) one d) five

10) 'Amritanubhav' was written by _____.
a) Eknath b) Tukaram
c) Ramdas d) Dnyaneshwar

11) The _____ sect is an indicator of mysticism in Islam.
a) Maulvi b) Sufi
c) Qazi d) None of these

12) 'Us donga pari ras nahi donga' is by Abhang _____.
a) Chokhamela b) Visoba
c) Janabai d) Sena

13) _____ are the pioneers of Lingayat sect.
a) Basaveshwar b) Chakradhar
c) Dnyaneshwar d) None of these

14) Marathakalani _____ It was done by many outposts in the house.
a) Fort b) Palace
c) Gadhi d) None of these

15) 'Holkar's Riot' was composed by _____.
a) Shahir Patthe Bapurao b) Shahir Honaji Bala
c) Shahir Ram Joshi d) Shahir Dhondu Mahar

16) Mahadji Shinde's chhatri is located at _____.
a) Wanwadi b) Solapur
c) Sangli d) Satara

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**
a) Origin of Marathi language
b) Lingayat Sect.
c) Concept of getting Maratha Tituka
d) Tukarain Gatha
e) Sant Janabai
f) Rangmahal

Q.3 Write short notes. (Any Two) **16**
a) Alutedar-Balutedari method.
b) Elaborate the contribution of Sant Dnyaneshwar to Marathi language.
c) Write information about Ashadhi Ekadashi of Pandharpur.
d) Typical structure of palaces of Maratha period.

Q.4 Broad Question. **16**
a) Give a detailed account of women's life during the Maratha period.

OR

b) Discuss the concept of Maharashtra religion.

Q.5 Review the rise and development of Varkari sect. **16**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – IV) (नवीन/जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
Modern Maharashtra (1818A.D.–1990A.D.) (MA01402)

वार, दिनांक : शुक्रवार, १६-०५-२०२५ **कमाल गुण : ८०**
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) १९४६ च्या बेळगाव साहित्य सम्मेलनातील महत्त्वाचा ठराव कोणता?
अ) कामगार प्रश्न ब) आदिवासी प्रश्न
क) संयुक्त महाराष्ट्राचा ठराव ड) स्त्री मुक्ती

२) संयुक्त महाराष्ट्र निर्मितीच्या मागणीचा ठराव कोणत्या अधिवेशनात झाला?
अ) कोकण ब) बेळगाव
क) नागपूर ड) मुंबई

३) राज्य पुनर्रचना आयोगाचे अध्यक्ष कोण होते?
अ) पंडित नेहरू ब) सरदार पटेल
क) न्या. फजल अली ड) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

४) संयुक्त महाराष्ट्राची निर्मिती केव्हा झाली.
अ) १ मे १९६० ब) १ मे १९५२
क) १ मे १९५६ ड) १ मे १९५५

५) प्राचीन काळापासून महाराष्ट्राचा मुख्य व्यवसाय कोणता?
अ) शेती ब) व्यापार
क) मासेमारी ड) खाणकाम

६) शेतीच्या व्यापारीकरणाचा परिणाम काय झाला?
अ) शेती नापीक झाली ब) अन्नधान्य तुटवडा
क) शेतकरी आळशी बनला ड) शेती पारंपारिक बनली

७) मराठाकाळात सरकारकडून शेतकऱ्यांना निश्चित अटीवर कसण्यासाठी जमीन दिली जात होती त्यास काय म्हणतात?

अ) जमीनधारणा ब) रयतवारी

क) महालवारी ड) कायमधारा

८) रयतवारी महसूल व्यवस्थेचा जनक कोण?

अ) लॉर्ड बेटींक ब) थॉमस मनरो

क) लॉर्ड डलहौसी ड) लॉर्ड कर्झन

९) कोणत्या गव्हर्नर जनरलच्या काळात दळणवळण साधनात वाढ झाली?

अ) लॉर्ड कर्झन ब) लॉर्ड डलहौसी

क) लॉर्ड डफरीन ड) लॉर्ड रे

१०) महाराष्ट्रात प्रथम कोठे इ.स. १८५३ मध्ये पहिली कापड गिरणी स्थापन झाली?

अ) पुणे ब) सातारा

क) मुंबई ड) कोल्हापूर

११) 'बॉम्बे स्पिनिंग अन्ड विव्हिंग कंपनी' या नावाची कापड गिरणी कोणी स्थापन केली?

अ) कासवजी दावर ब) दादाभाई नौरोजी

क) आर. सी. दत्त ड) आर. सी. मुजुमदार

१२) टाटा हायड्रोलिक पॉवर सप्लाय कंपनीची स्थापना कोणी केली?

अ) दोराबजी टाटा ब) रतन टाटा

क) कमल टाटा ड) संजय टाटा

१३) राष्ट्रीय शिक्षणाला दिशा देण्यासाठी कोठारी आयोग केव्हा नेमला?

अ) १९५५ ब) १९६०

क) १९६४ ड) १९६८

१४) शिक्षणा संबंधी वर्धा योजना कोणी सांगितली?

अ) पंडित नेहरू ब) महात्मा गांधी

क) लो. टिळक ड) यशवंतराव चव्हाण

१५) कोठारी आयोग कशासंबंधी आहे?

अ) शिक्षण ब) व्यापार

क) उद्योग ड) बाजारपेठा

१६) सहकार हा विषय कोणत्या कायद्याने केंद्र शासनाकडून प्रांतीक सरकारकडे सोपिवला.

अ) १८३३ कायदा ब) १८५३ कायदा

क) १९०९ मोर्ले–मिंटो ड) १९१९ मोंटेग्यू–चेम्संफर्ड

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१६**

१) दार कमिशन बाबत थोडक्यात माहिती द्या.

२) संयुक्त महाराष्ट्र परिषदेची माहिती द्या.

३) कृषी उत्पादकता वाढविण्याच्या उपाय योजना सांगा.

४) महाराष्ट्रातील शेती विकासासाठीचे शासकिय कार्यक्रम सांगा.

५) महाराष्ट्रातील सहकार चळवळीचे उद्दिष्टये सांगा.

६) महाराष्ट्रातील खेडयातील उद्योगाची माहिती द्या.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **१६**

१) संयुक्त महाराष्ट्र समितीची उद्दिष्टये सांगा.

२) महाराष्ट्रातील प्रमुख औद्योगिक संस्था सांगा.

३) कापड उदयोगाची माहिती द्या.

४) जलविद्युत निर्मितीची माहिती द्या.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१६**

१) कोठारी आयोगाच्या शिफारशी सांगा.

किंवा

२) महाराष्ट्रातील सहकार चळवळीचे मूल्यमापन करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. **१६**

यशवंत चव्हाण यांचे कार्य सांगा.

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - IV) (New/Old) (CBCS) Examination: March/April - 2025
Modern Maharashtra (1818A.D.–1990A.D.) (MA01402)

Day & Date: Friday, 16-May-2025 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **16**

1) What is the important resolution of Belgaum Sahitya Sammelan of 1946?
a) Labour issues
b) Tribal issues
c) Sanyukt Maharashtra Resolution
d) Women's liberation

2) In Which convention was the demand for formation of Samyukta Maharashtra decided?
a) Konkan b) Belgaum
c) Nagpur d) Mumbai

3) Who was the Chairman of the State Restructuring Commission?
a) Pandit Nehru b) Sardar Patel
c) Justice Fazal Ali d) Dr. Babasaheb Ambedkar

4) When was Samyukta Maharashtra formed?
a) 1 May 1960 b) 1 May 1952
c) 1 May 1956 d) 1 May 1955

5) What has been the main occupation of Maharashtra since ancient times?
a) Agricultural b) Trade
c) Fishing d) Mining

6) What was the effect of commercializing agriculture?
a) Agricultural became barren b) Food shortage
c) Farmers became lazy d) Agricultural became traditional

7) In the Maratha period, the government was giving land to the farmers on certain conditions?
a) Jameendhama b) Rayatwari
c) Mahalwari d) Kayamdhara

8) Who is the father of Rayatwari revenue System?
a) Lord Bentik b) Thomes Manro
c) Lord Dalhousie d) Lord Karzan

9) During the time of which Governor General the means of communication increased?
a) Lord Karzon b) Lord Dalhousie
c) Lord Dufferin d) Lord Ray

10) Where was the first textile mill established in Maharashtra in 1853 AD?
a) Pune b) Satara
c) Mumbai d) Kolhapur

11) Someone founded a textile mill called Bombay Spinning and Weaving Company?
a) Kasavji Davar b) Dadabhai Navroji
c) R.C. Dutt d) R.C.Mujumdar

12) Who founded Tata Hydraulic Power Supply Company?
a) Dorbji Tata b) Ratan Tata
c) Kamal Tata d) Sanjay Tata

13) When was the Kothari Commission appointed to give direction to national education?
a) 1955 b) 1960
c) 1964 d) 1968

14) Someone mentioned Wardha Yojana regarding education?
a) Pandit Nehru b) Mahatma Gandhi
c) Lokmanya Tilak d) Yashwantrao Chavan

15) How is the Kothari Commission related?
a) Education b) Trade
c) Industry d) Markets

16) Co-operation was the subject of which law was transferred from the Central Government to the Provincial Government?
a) 1833 Act b) 1853 Act
c) 1909 Morley-Minto Act d) 1919 Montagu - Chelmsford Act

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**

1) Give brief information about door commission.
2) Inform the Samyukta Maharashtra Council.
3) Outline measures to increase agricultural productivity.
4) State the government programs for agricultural development in Maharashtra.
5) State the objectives of the co-operative movement in Maharashtra.
6) Give information about village industry in Maharashtra.

Q.3 Write Short Notes (Any Two) **16**

1) State the objectives of Samyukta Maharashtra Samiti.
2) Name the major industrial organizations in Maharashtra.
3) Inform the textile industry
4) Provide information on hydropower generation.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) **16**

1) Mention the recommend of the Kothari Commission.

OR

2) Evaluate the co-operative movement in Maharashtra.

Q.5 Answer the following questions in detail. **16**

Explain the work of Yashwantrao Chavan.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – IV) (नवीन / जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
Women In Indian History (MA01404)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५ **कमला गुण : ८०**
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
४) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) पुण्यात ––– सत्याग्रहाचे नेतृत्व डॉ. इंदुमती नाई या स्त्रीने केले होते.
अ) मुळशी ब) चंपारण्य
क) बिळशी ड) बार्डोली

२) ऑल इंडिया ट्रड युनियन ची स्थापना ––– साली झाली.
अ) १९२३ ब) १९२२
क) १९२१ ड) १९२०

३) 'समान काम समान वेतन' कायदा ––– साली पास झाला.
अ) १९५६ ब) १९६१
क) १९७० ड) १९७५

४) होमरूल चळवळ ––– यांनी सुरू केली.
अ) सरोजीनी नायडू ब) भिकाजी कामा
क) इंदिरा गांधी ड) डॉ. ॲनी बेझंट

५) ––– या संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या पहिल्या अध्यक्षा होत्या.
अ) डॉ. ॲनी बेझंट ब) विजयालक्ष्मी पंडित
क) इंदिरा गांधी ड) सरोजीनी नायडू

६) 'वुमन इन मॉडर्न इंडिया' हा ग्रंथ ––– यांनी संपादित केला.
अ) कमलादेवी
ब) बिना दास
क) इव्हलीन गेज व मिथान चोकसी
ड) कल्पना दत्त

७) ——— ही पहिली भारतीय महिला अंतराळवीर होय.
अ) कल्पना दत्त | ब) राजश्री पांडे
क) यशोदा रानडे | ड) कल्पना चावला

८) ——— यांनी चले जाव चळवळी मध्ये भाग घेतला नव्हता.
अ) उषा मेहता | ब) अरूणा असफअली
क) डॉ. ॲनी बेझंट | ड) सुचेता कृपलानी

९) इ.स.१९०९ मध्ये जर्मनीच्या स्टूटगार्ड शहरात भारताचा ध्वज ——— यांनी फडकवला.
अ) मीरा बेन | ब) नानीबाला देवी
क) भिकाजी कामा | ड) शांती घोष

१०) स्थानिक स्वराज्य संस्थेमध्ये महिलांना ५० % आरक्षण देणारे भारतीय ——— हे पहिले राज्य होय.
अ) गुजरात | ब) पंजाब
क) महाराष्ट्र | ड) कर्नाटक

११) कॉंग्रेसने ——— यांच्या नेतृत्वाखाली १९७५ मध्ये आखिल भारतीय महिला कॉंग्रेसची स्थापना केली
अ) सोनिया गांधी | ब) प्रियांका गांधी
क) इंदिरा गांधी | ड) सरोजिनी नायडू

१२) ——— च्या स्त्रीवादी थिओसोफिस्ट नेत्या मार्गारेट कझिन्स १९१५ मध्ये भारतात आल्या.
अ) श्रीलंका | ब) आयर्लंड
क) पाकिस्तान | ड) बांगलादेश

१३) उषा डांगे यांनी ——— या पक्षा मार्फत कामगार संघटनेचे नेतृत्त्व केले.
अ) भाजप | ब) शिवसेना
क) कम्युनिष्ट | ड) वंचित बहुजन आघाडी

१४) भारतातील स्त्रियांचे पहिले विद्यापीठ स्थापना करण्याचे श्रेय ——— यांना आहे.
अ) महात्मा फुले | ब) महर्षी धोंडो केशव कर्वे
क) महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे | ड) नाना शंकर सेठ

१५) ——— हे वर्ष महिला वर्ष म्हणून साजरे करण्यात आले.
अ) १९९१ | ब) १९७५
क) १९७० | ड) १९५६

१६) 'भारतीय महिला फेडरेशन' ची स्थापना १९५४ मध्ये ––– येथे झाली.

अ) कलकत्ता   ब) दिल्ली
क) ढाका   ड) बिहार

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१६**

१) भारतीय महिला संघटनेचे कार्य सांगा.
२) इ.स १९२0 मधील असहकार चळवळीतील स्त्रियांचा सहभाग सांगा.
३) मुघल काळातील स्त्री साहित्याची माहिती द्या.
४) भारतीय राजकीय पक्ष्यातील महिला संघटनेचे प्रकार सांगा.
५) स्वातंत्र्योत्तर स्त्रियांच्या मालमत्ता हक्काविषयी माहिती द्या.
६) संसदेतील स्त्रियांच्या सहभागाची माहिती द्या.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.(कोणत्याही दोन) **१६**

१) स्त्रियांचे शेतीमधील योगदान स्पष्ट करा.
२) वसाहतकालीन उद्योगातील स्त्रियांच्या कार्याची चर्चा करा.
३) स्वातंत्र्योत्तर काळातील स्त्रियांच्या संघटनेविषयी चर्चा करा.
४) मुघलीनकालीन स्त्री शिक्षणव्यवस्था स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नांचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१६**

१) स्वातंत्र्योत्तर काळातील स्त्रीवादी चळवळ स्पष्ट करा.

किंवा

२) वैद्यकिय आणि कामगार चळवळीतील स्त्रियांचे योगदान स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. **१६**

स्त्रियांच्या विविध व्यवसायातील सहभाग याबाबत चर्चा करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - IV) (New/Old) (CBCS)
Examination: March/April – 2025
Women In Indian History (MA01404)

Day & Date: Tuesday, 20-05-2025 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Use of Stencil is allowed.
4) Draw diagram wherever necessary.

Q.1 Select the correct alternative. **16**

1) _____ Satyagraha has lead under the leadership of Dr. Indumati Naik in Pune.
a) Mulashi b) Champaranya
c) Bilashi d) Bardoli

2) ‘All India Trade Union’ Established in _____.
a) 1923 b) 1922
c) 1921 d) 1920

3) Equal work, equal wages act passed in _____.
a) 1956 b) 1961
c) 1970 d) 1975

4) _____ was started Homrule Movment.
a) Sarojini Naidu b) Bhikaji Kama
c) Indira Gandhi d) Dr. Anil Bezant

5) _____ was the first female President of UNO.
a) Dr. Ani Bezant b) Vijayalaxmi Pandit
c) Indira Gandhi d) Sarojini Naidu

6) 'Women in Modern India' edited by _____.
a) Kamladevi
b) Bina das
c) Evhlin Gej and Mithan Choksi
d) Kalpna Datta

7) _____ was the first Indian astronaut.
a) Kalpna Datta b) Rajshri Pande
c) Yashoda Ranade d) Kalpana Chavla

8) _____ was not participated in 'Quit India Movement'
a) Usha Mehta b) Aruna Asaf Ali
c) Dr. Ani Bezant d) Sucheta Kruplani

9) _____ Hoisted the Flag of India in 1909 in the city Stutguard in Germany.
a) Meena Ben
b) Nanibala Devi
c) Bhikaji Kama
d) Shanti Ghosh

10) _____ is the first state in India giving 50% women reservation in Local Governing bodies.
a) Gujrat
b) Panjab
c) Maharashtra
d) Karnatak

11) _____ was established 'All India Women Congress' under the Congress Party in 1975.
a) Sonia Gandhi
b) Priyanka Gandhi
c) Indira Gandhi
d) Sarojini Naidu

12) Margaret Cosines was belonging to _____ who was the Theosophist came 1915 in India.
a) Shrilanka
b) Ireland
c) Pakistan
d) Bangladesh

13) Usha Dange was belonging to _____ party who guide the women worker Organization.
a) BJP
b) Shivsena
c) Communist
d) Vanchit Bahujan Aghadi

14) The first Woman University established by _____ in India.
a) Mahatma Phule
b) Maharshi Dhondo Keshav Karve
c) Maharshi Vitthal Ramji Shinde
d) Nana Shankar Sheth

15) The Year _____ was declared as the women's year.
a) 1991
b) 1975
c) 1970
d) 1956

16) Indian Woman Federation' has established in 1954 at _____.
a) Kolkata
b) Delhi
c) Dhaka
d) Bihar

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**

1) State the work of Woman Indian Association.
2) State the woman participation Non-cooperation Movement in India 1920.
3) Inform about the woman literature in Mughal Era.
4) State the type of political woman's organization in India.
5) State the Property Rights of woman after Independence.
6) Give the information about participation of woman in parliament.

Q.3 Answer the following question (Any Two) **16**

1) Explain the Contribution of women in Agriculture.
2) Discuss the women works in colonial period industry.
3) Discuss the Women's organization in post-Independence.
4) Explain the Education system of women in Mughal period.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) 16

1) Explain the feminist movement in the post-independence.

OR

2) Explain the contribution of woman working medical and labour sector.

Q.5 Answer the following questions in detail. 16

Discuss the participation of women in various professions.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र – IV) (नवीन/जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
The Thoughts Of Mahatma Phule And Dr. Babasaheb Ambedkar
(Dr. Babasaheb Ambedkar) (MA01405)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५ कमाल गुण : ८०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा जन्म ––– रोजी झाला.
अ) १४ मार्च १८९० ब) १४ एप्रिल १८९१
क) ०६ डिसेंबर १८९१ ड) यापैकी नाही

२) डॉ.बाबासाहेब आंबेडकराचा जन्म ––– या गावी झाला.
अ) आंबावडे ब) दापोली
क) महू ड) सातारा

३) इ.स. १९१३ मध्ये ––– यांच्या आर्थिक मदतीने बाबासाहेब आंबेडकर अमेरिकेला जाऊ शकले.
अ) सयाजी गायकवाड ब) राजर्षी शाहू
क) ब्रिटीश सरकार ड) यापैकी नाही

४) प्राचीन भारताचा व्यापार या विषयावर ––– यांनी निबंध लिहिला.
अ) महर्षी शिंदे ब) डॉ. बाबासाहेब
क) लो. टिळक ड) मा.गांधी

५) इ.स १९२५ मध्ये ––– या विद्यापीठाने डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांना पीएच. डी. पदवी बहाल केली.
अ) केंब्रिज ब) कोलंबिया
क) ऑक्सफर्ड विद्यापीठ ड) कॅलिफोर्निया विद्यापीठ

६) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी ३१ जानेवारी १९२० रोजी ––– हे पाक्षिक सुरू केले.
अ) दर्पण ब) मुंबई समाचार
क) दिनबंधू ड) मुकनायक

७) १९२**0** मध्ये ––– या गावी अस्पृश्यता निवारण परिषद भरली होती.
अ) पुणे   ब) सातारा
क) कोल्हापूर   ड) माणगाव

८) डॉ. बाबासाहेब यांनी १९२४ मध्ये ––– या संस्थेची स्थापना केली.
अ) बॉम्बे एज्युकेशन सोसायटी   ब) बहिष्कृत हितकारणी सभा
क) बहुजन हिताय   ड) यापैकी नाही

९) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी १९२७ मध्ये ––– या गावी चवदार तळयाचा सत्याग्रह केला.
अ) महाड   ब) महू
क) नागपूर   ड) सातारा

१0) २५ डिसेंबर १९२७ रोजी ––– यांनी महाड येथे मनुस्मृतीचे दहन केले.
अ) वी.रा शिंदे   ब) डॉ. बाबासाहेब
क) महत्मा फुले   ड) महात्मा गांधी

११) डॉ.बाबासाहेब यांनी काळाराम मंदिर प्रवेश सत्याग्रह ––– साली केला.
अ) २ मार्च १९३**0**   ब) १६ मे १९३**0**
क) ७ एप्रिल १९३**0**   ड) यापैकी नाही

१२) –––– यांनी १४ ऑक्टोंबर १९५६ रोजी नागपूर येथे बौध्द धर्माची दीक्षा घेतली.
अ) महात्मा फुले   ब) महात्मा गांधी
क) डॉ. बाबासाहेब   ड) यापैकी नाही

१३) इ.स १९४६ मध्ये डॉ. बाबासाहेब यांनी ––– या संस्थेची स्थापना केली.
अ) बॉम्बे एज्युकेशन   ब) पीपल्स एज्युकेशन
क) दयानंद एज्युकेशन   ड) डेक्कन एज्युकेशन

१४) इ.स १९३**0** मध्ये पहिल्या गोलमेज परिषदेला अस्पृश्य वर्गाची प्रतिनिधी म्हणून ––– यांना बोलविले होते.
अ) महात्मा गांधी   ब) डॉ. बाबासाहेब
क) महर्षी शिंदे   ड) महात्मा फुले

१५) इ.स १९३२ मध्ये जातीय निवाडा ––– यांनी जाहिर केला.
अ) डॉ.बाबासाहेब   ब) महात्मा गांधी
क) रॅम्से मॅकडोनाल्ड   ड) राजर्षी शाहू

१६) डॉ. बाबासाहेब यांनी १९३५ मध्ये ––– या पक्षाची स्थापना केली.
अ) स्वराज्य पक्ष   ब) स्वतंत्र मजूर पक्ष
क) समाजवादी पक्ष   ड) जनता पक्ष

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६

१) बहिस्कृत हितकारणी सभा
२) डॉ. बाबासाहेब व वृत्तपत्रे
३) काळाराम मंदिर प्रवेश सत्याग्रह
४) पुणे करार
५) पीपल्स एज्युकेशन सोसायटी
६) डॉ.बाबासाहेब यांचे सामाजिक कार्य.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन) १६

१) चवदार तळे सत्याग्रह
२) इ.स १९३0 पहिल्या गोलमेज परिषदेला अस्पृश वर्गाची प्रतिनिधी म्हणून बाबासाहेबांचे कार्य.
३) डॉ.बाबासाहेबांचे राजकीय कार्य
४) डॉ. बाबासाहेब यांचे शैक्षणिक कार्य

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १६

१) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे जीवन व कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

२) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे सामाजिक व राजकिय कार्य स्पष्ट करा.

प्र.५ डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर अस्पृश्य उध्दारासाठी केलेले योगदान स्पष्ट करा. १६

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - IV) (New/Old) (CBCS)
Examination: March/April – 2025
The Thoughts Of Mahatma Phule And Dr. Babasaheb Ambedkar (Dr. Babasaheb Ambedkar) (MA01405)

Day & Date: Tuesday, 20-05-2025 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **16**

1) Birth of Dr. Babasaheb Ambedkar.
a) March 14, 1890 b) April 14, 1891
c) December 6, 1891 d) None of these

2) Dr. Babasaheb Ambedkar was born in this village.
a) Ambawade b) Dapoli
c) Mhoo d) Satara

3) In AD 1913. Babasaheb Ambedkar could go to America with the financial help of _____.
a) Sayajirao Gaikwad b) Rajarshi Shahu
c) British Government d) None of these

4) A thesis was written by _____ on Trade of Ancient India
a) Maharshi Shinde b) Dr. Babasaheb
c) Lo. Tilak d) Hon. Gandhi

5) In AD 1925 _____ this university awarded Dr. Babasaheb Ambedkar Ph.D. Awarded the degree.
a) Cambridge b) Columbia
c) University of Oxford d) University of California

6) Dr. Babasaheb Ambedkar started this fortnight on 31 January 1920.
a) Darpan b) Mumbai Samachar
c) Dinbandhu d) Mooknayak

7) In 1920, a council for the prevention of untouchability was held in this village.
a) Pune b) Satara
c) Kolhapur d) Mangaon

8) Dr. Babasaheb founded this institute in 1924.
a) Bombay Education Society b) Excluded Benevolent Society
c) Bahujan Hitai d) None of these

9) In 1927, Dr. Babasaheb Ambedkar did a satyagraha of Chavdar Talya in this village.

a) Mahad b) Mhoo
c) Nagpur d) Satara

10) On 25th December 1927 _____ cremated Manusmriti at Mahad.

a) V.R Shinde b) Dr. Babasaheb
c) Mahatma Phule d) Mahatma Gandhi

11) Dr. Babasaheb entered the Kalaram temple and performed Satyagraha in the year _____.

a) 2 March 1930 b) 16 May 1930
c) 7 April 1930 d) none of these

12) _____ took initiation into Buddhism on 14 October 1956 at Nagpur.

a) Mahatma Phule b) Mahatma Gandhi
c) Dr Babasaheb d) None of these

13) In AD 1946, Dr. Babasaheb established this institution.

a) Bombay Education b) People's Education
c) Dayanand Education d) Deccan Education

14) In 1930 AD the first Round Table Conference was called as the representative of the untouchables.

a) Mahatma Gandhi b) Dr. Babasaheb
c) Maharshi Shinde d) Mahatma Phule

15) In 1932 AD the Caste Judgment was announced by _____.

a) Dr Babasaheb b) Mahatma Gandhi
c) Ramsay McDonald d) Rajarshi Shahu

16) Dr. Babasaheb founded this party in 1935.

a) Swarajya Party b) Independent Labor Party
c) Samajwadi Party d) Janata Party

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**

1) Excluded Benevolent Meeting.
2) Dr. Babasaheb and Newspapers.
3) Kalaram Temple Entry Satyagraha.
4) Pune Agreement.
5) People's Education Society**.**
6) Social work of Dr. Babasaheb.

Q.3 Write the answer to the following questions (Any Two) **16**

1) Savory Thale Satyagraha.
2) 1930 AD Babasaheb's work as a representative of the untouchables at the first Round Table Conference.
3) Political work of Dr. Babasaheb.
4) Educational work of Dr. Babasaheb

Q.4 Answer the following questions. (Any One) **16**

1) Explain the life and work of Dr Babasaheb Ambedkar.?

OR

2) Explain the social and political work of Dr. Babasaheb Ambedkar.?

Q.5 Explain the contribution of Dr. Babasaheb Ambedkar for saving untouchables? **16**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (HISTORY) (सत्र - IV) (नवीन / जुना) (CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल - २०२५
History of India(1858A.D.-1964A.D.) (MA01406)

वार, दिनांक : गुरूवार, २२-०५-२०२५ कमाल गुण: ८०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा. १६

१) हिंदुस्तान सोशलिस्ट रिपब्लिकन असोसिएशन ही संघटना ––– यांनी स्थापन केली.
अ) लाला हरदयाळ ब) चंद्रशेखर आझाद
क) सुभाषचंद्र बोस ड) श्यामजी कृष्णा वर्मा

२) ––– येथे भरलेल्या राष्ट्रीय काँग्रेस अधिवेशनात असहकार चळवळीचा कार्यक्रम निश्चित करण्यात आला होता.
अ) मुंबई ब) नागपूर
क) वर्धा ड) पुणे

३) धारासना येथील मिठाचा सत्याग्रह ––– यांच्या नेतृत्वाखाली झाला.
अ) कस्तुरबा गांधी ब) सुचेता कृपलानी
क) कमला नेहरू ड) सरोजिनी नायडू

४) नाशिकचे कलेक्टर जॅक्सनची हत्या ––– या क्रांतिकारकांने केली होती.
अ) गणेश चाफेकर ब) अनंत कान्हेरे
क) विष्णू गणेश पिंगळे ड) वि. दा. सावरकर

५) ब्रिटीश सत्तेविरोधी आझाद हिंद सेनेला जपानचे पंतप्रधान ––– यांनी सहकार्य केली.
अ) हिटलर ब) मुसोलिनी
क) विन्स्टन चर्चिल ड) जनरल टोजो

६) संयुक्त राष्ट्र संघाचे आंतरराष्ट्रीय मुख्यालय ––– या ठिकाणी आहे.
अ) न्यूयॉर्क ब) हेग
क) लंडन ड) सॅनफ्रान्सिको

७) ब्रिटीश व्हाईसरॉय लॉर्ड वेव्हेल यांनी वेव्हेल योजनेवर विचारविनिमय करण्यासाठी ––– याठिकाणी परिषद आयोजित केली.

अ) दिल्ली ब) कराची

क) सिमला ड) ढाक्का

८) भारतीय राज्यघटनेतील पंचवार्षिक योजनेची संकल्पना ––– या देशापासून घेतली आहे.

अ) अमेरिका ब) इंग्लंड

क) जर्मनी ड) रशिया

९) भारतीय स्वातंत्र्याच्या वेळी इंग्लंडचे पंतप्रधान ––– हे होते.

अ) हेरॉल्ड विल्सन ब) विन्स्टन चर्चिल

क) क्लेमेंट ॲटली ड) मॅकमिलन

१०) अलिप्ततावादी राष्ट्राची पहिली परिषद ––– येथे संपन्न झाली.

अ) टोकियो ब) सिंगापूर

क) लंडन ड) बेलग्रेड

११) भारतीय नियोजन आयोगाची स्थापना ––– या साली झाली.

अ) १९४५ ब) १९४७

क) १९५० ड) १९६०

१२) संस्थानाच्या विलीनीकरणासाठी ––– यांच्या सूचनेनुसार 'संस्था मंत्रालय' स्थापन करण्यात आले.

अ) पंडित नेहरू ब) महात्मा गांधी

क) डॉ. राजेंद्र प्रसाद ड) सरदार वल्लभभाई पटेल

१३) चीनने भारतावर ––– साली युद्ध केले.

अ) १९५४ ब) १९६२

क) १९६५ ड) १९७१

१४) 'मोहामेडन एज्युकेशन लॉ' च्या अधिवेशनात ––– येथे मुस्लिम लीगची स्थापना झाली.

अ) कराची ब) कलकत्ता

क) ढाक्का ड) अलिगढ

१५) भारत सरकारने ––– साली 'राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन आणि प्रशिक्षण परिषद' ची स्थापना केली.

अ) १९४८ ब) १९५२

क) १९६१ ड) १९६४

१६) भारतीय राज्यघटनेच्या मसुदा समितीचे अध्यक्ष ––– हे होते.
अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर   ब) डॉ. राजेंद्र प्रसाद
क) जवाहरलाल नेहरू   ड) डॉ. सच्चिदानंद सिन्हा

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६

१) महाराष्ट्रातील प्रमुख क्रांतीकारक.
२) अलीगड चळवळ.
३) पहिली पंचवार्षिक योजना.
४) लॉर्ड वव्हेल योजनेतील तरतुदी.
५) डॉ. राधाकृष्णन आयोग.
६) संयुक्त राष्ट्रसंघातील प्रमुख घटक.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६

१) आझाद हिंद सेना.
२) भारत–पाक संबंध.
३) भारतीय स्वातंत्र्याचा कायदा.
४) पंडित नेहरूंचे अलिप्ततावादी धोरण.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक) १६

१) संस्थानिकांच्या विलीनीकरणात सरदार वल्लभभाई पटेल यांचे योगदान याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

किंवा

२) भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील महात्मा गांधीजींचे योगदान स्पष्ट करा.

प्र.५ भारतीय राज्यघटनेती निर्मिती सांगून भारतीय राज्यघटनेची वैशिष्टये स्पष्ट करा. १६

Seat No.	

Set P

MS.A. (History) (Semester - IV) (New/Old) (CBCS) Examination: March/April - 2025
History of India(1858A.D.-1964A.D.) (MA01406)

Day & Date: Thursday, 22-May-2025 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **16**

1) 'Hindustan Socialist Republican Association' was founded by _____.
a) Lala Hardayal b) Chandrasekhar Azad
c) Subhash Chandra Bose d) Shyamji Krishna Verma

2) The program of the Non-Cooperation Movement was decided in the National Congress Session held at _____.
a) Mumbai b) Nagpur
c) Vardha d) Pune

3) The Salt Satyagraha at Dharasana was led by _____.
a) Kasturba Gandhi b) Sucheta Kripalani
c) Kamala Nehru d) Sarojini Naidu

4) Collector Jackson of Nashik was killed by revolutionaries _____.
a) Ganesh Chafekar b) Anant Kanhere
c) Vishnu Ganesh Pingle d) V. D. Savarkar

5) Japanese Prime Minister _____ supported the Azad Hind Sena, which was opposed to British rule.
a) Hitler b) Mussolini
c) Winston Churchill d) General Tojo

6) The International Headquarters of the United Nations is located at _____.
a) New York b) Hague
c) London d) San Francisco

7) British Viceroy Lord Wavell Convened _____ conference to deliberate on the Wavell Plan.
a) Delhi b) Karachi
c) Simla d) Dhakka

8) The concept of Five Year Plan in Indian Constitution is taken from _____.
a) America b) England
c) Germany d) Russia

9) _____ was the Prime Minister of England at the time of Indian independence.
a) Harold Wilson
b) Winston Churchill
c) Clement Attlee
d) Macmillan

10) The first conference of the Non-Aligated nation was held at _____.
a) Tokyo
b) Singapore
c) London
d) Belgrade

11) The Planning Commission of India was established in the year _____.
a) 1945
b) 1947
c) 1950
d) 1960

12) 'Ministry of Princly States' was formed on the instructions of _____ for the Merger of the Princely states.
a) Pandit Nehru
b) Mahatma Gandhi
c) Dr. Rajendra Prasad
d) Sardar Vallabhbhai Patel

13) In _____ China waged war on India.
a) 1954
b) 1962
c) 1965
d) 1971

14) The Muslim League was formed at _____ in the convention on 'Mohammedan Education Law'.
a) Karachi
b) Calcutta
c) Dhakka
d) Aligarh

15) The Government of India established the "National Council of Educational Research and Training" in _____.
a) 1948
b) 1952
c) 1961
d) 1964

16) _____ was the Chairman of the Drafting Committee of Constitution of India.
a) Dr. Babasaheb Ambedkar
b) Dr. Rajendra Prasad
c) Jawaharlal Nehru
d) Dr. Satchidananda Sinha

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**

1) Major revolutionaries of Maharashtra.
2) Aligarh Movement.
3) First Five Year Plan.
4) Provisions of Lord Wavell Scheme.
5) Dr. Radhakrishnan Commission.
6) Major components of the United Nations.

Q.3 Answer the following question (Any Two) **16**

1) Azad Hind Army.
2) Indo-Pak relations.
3) Indian Independence Act.
4) Non-Aligated policy of Pandit Nehru.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) **16**

1) Write a detailed account of the contribution of Sardar Vallabhbhai Patel in the merger of Princely State's.

OR

2) Explain the contribution of Mahatma Gandhi in Indian freedom movement.

Q.5 Explain the features of the Constitution of India by explaining the creation of the Constitution of India. **16**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र - IV) (नवीन / जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
History OF U.S.S.R.(1917A.D.-1977A.D.) (MA01407)

वार, दिनांक : गुरूवार, २२-०५-२०२५ कमाल गुण: ८०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
४) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा. १६

१) जगातील पहिली महिला अंतराळवीर ––– ही होय.
अ) व्हेलेन्तिना तेरेस्कोव्हा ब) सुनिता विल्यम्स
क) कल्पना चावला ड) लायका

२) सप्तवार्षिक योजना इ.स. ––– साली सुरू झाली.
अ) १९५७ ब) १९५८
क) १९५९ ड) १९६१

३) कोसिजीन चा जन्म ––– या ठिकाणी झाला.
अ) पेट्रोग्रॅड ब) वोल्गोग्रॅड
क) मॉस्को ड) सेंट पीटर्सबर्ग

४) ख्रुश्चेव्ह हे इ.स. 1953 ते 1964 या कालखंडात सी.पी.एस.यू. चे ––– होते.
अ) प्रधानमंत्री ब) अध्यक्ष
क) सचिव ड) सचिव–I

५) वॉर्सा करार ––– साली झाला.
अ) १९५५ ब) १९५६
क) १९५७ ड) १९५८

६) व्हियतनाम या देशाचे नेतृत्व ––– यांनी केले.
अ) मार्शल टिटो ब) हो–चि–मिन्ह
क) जी. दिमित्रोव ड) राकोशी

७) स्फुटनिक–I हा पहिला कृत्रिम उपग्रह हा ––– या देशाने अवकाशात सोडला.
अ) भारत | ब) अमेरिका
क) रशिया | ड) फ्रांस

८) फिडेल कॅस्ट्रो यांनी ––– या देशाचे नेतृत्व केले.
अ) क्युबा | ब) सिरीया
क) इस्रायल | ड) इराण

९) ख्रुश्चेव्ह यांनी इ.स. ––– साली चीनला भेट दिली.
अ) १९६४ | ब) १९६५
क) १९६६ | ड) १९६७

१०) रशियामध्ये ख्रुश्चेव्ह नंतर ––– हे सत्तेवर आले.
अ) ब्रेझनेव्ह | ब) जॉर्ज प्लेखेनोव्ह
क) कोसिजीन | ड) कांगानोव्हीच

११) UNO चा अर्थ ––– असा आहे.
अ) राष्ट्रसंघ | ब) संयुक्त राष्ट्र संघटना
क) केंद्रिय राष्ट्र संघटना | ड) राष्ट्रांची एकता

१२) इ.स. १९७१ ला भारत–पाक संघर्षात रशियाने ––– ची बाजू घेतली.
अ) पाकिस्तान | ब) भारत
क) बांग्लादेश | ड) यापैकी नाही

१३) रशियाने ––– हा पहिला अवकाश यात्री अवकाशात पाठवला.
अ) व्ही. कोमारोव्ह | ब) लायका
क) लुसी | ड) युरी गागारीन

१४) रशियाला भेट देणारे पहिले अमेरिकन राष्ट्राध्यक्ष ––– हे होते.
अ) निक्सन | ब) फ्रँकलिन डी. रूझवेल्ट
क) जॉन एफ. केनेडी | ड) यापैकी नाही

१५) ब्रेझनेव्ह यांनी इ.स. ––– साली घटना जाहीर केली.
अ) १९७७ | ब) १९७६
क) १९७५ | ड) १९७४

१६) कोसिजीन यांचा मृत्यू ––– या ठिकाणी झाला.
अ) पेट्रोग्रॅड | ब) मॉस्को
क) वोल्गोग्रॅड | ड) कीव

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६

१) रशिया – भारत संबंधाची माहिती द्या?
२) व्हिएतनाम संदर्भात रशियाची भूमिका सांगा?
३) कोसिजीन कालीन सुधारणा सांगा?
४) ब्रेझनेव्ह चे रशियामधील कार्य लिहा?
५) रशियाने कधी व कोणता अण्वस्त्र तळ उभारण्यापासून माघार घेतली?
६) रशियातील कृत्रिम उपग्रहाची नावे लिहा?

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६

१) रशियातील तंत्रज्ञानाची प्रगती स्पष्ट करा.
२) रशियातील शेतकऱ्यांची स्थिती स्पष्ट करा.
३) रशियातील कृषी विकासावर चर्चा करा.
४) रशियाच्या आर्थिक प्रगतीवर चर्चा करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक) १६

१) रशियाच्या विज्ञान व आरोग्य क्षेत्रातील प्रगतीवर चर्चा करा.

किंवा

२) सन १९५३ ते १९७७ या काळातील रशियाच्या परराष्ट्रीय धोरणाचा आढावा घ्या.

प्र.५ रशियातील ख्रुश्चेव्ह कालीन सुधारणांचा आढावा घ्या. १६

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Semester - IV) (New/Old) (CBCS) Examination: March/April - 2025
History OF U.S.S.R.(1917A.D.-1977A.D.) (MA01407)

Day & Date: Thursday, 22-May-2025 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Use of Stencil is allowed.
4) Draw diagram wherever necessary.

Q.1 Select the correct alternative. **16**

1) The world's first female astronaut is _____.
a) Valentina Tereshkova b) Sunita Vilyams
c) Kalpana Chavala d) Layaka

2) Seven Year Plan commenced in the year _____ A.D.
a) 1957 b) 1958
c) 1959 d) 1961

3) Kosygin was born in _____ Place.
a) Petrograd b) Volgograd
c) Moscow d) Saint Petersburg

4) Khrushchev worked as _____ of C.P.S.U. from 1953 to 1964.
a) Prime Minister b) President
c) Secretary d) Secretary-I

5) The Warsaw pact was signed in _____.
a) 1955 b) 1956
c) 1957 d) 1958

6) The leader of Vietnam was _____.
a) Marshal Tito b) Ho-Chi-Minh
c) G. Dimitrov d) Rakoshi

7) In _____ A.D. first artificial earth satellite SPUTNIK - I was launched.
a) India b) America
c) Russia d) France

8) Fidel Castro lead by _____ country.
a) Cuba b) Syria
c) Israel d) Iran

9) Khrushchev visited in _____ A.D. at China.
a) 1964 b) 1965
c) 1966 d) 1967

10) After Khrushchev _____ Came to power in Russia.
a) Brezhnev b) George Plekhanov
c) Kosygin d) Kaganovich

11) UNO meaning is _____.
a) League of Nations b) United Nations Organization
c) Union National Organization d) Unity of Nations

12) Russia took the side of _____ during the Indo-Pak dispute in 1971 A.D
a) Pakistan b) India
c) Bangladesh d) None of these

13) _____ Was first man astronaut sent by Russia in space.
a) V. Komarov b) Laika
c) Lusi d) Yuri Gagarin

14) _____ Was the first American president visited Russia.
a) Nixon b) Franklin D. Ruzwelt
c) John F. Kennedy d) None of these

15) Brezhnev declared his constitution in the year _____ A.D.
a) 1977 b) 1976
c) 1975 d) 1974

16) Kosygin died in _____ Place.
a) Petrograd b) Moscow
c) Volgograd d) Kiv

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**

1) Give the information about India - Russia relationship?
2) What is the role Russia in Vietnam?
3) State the reforms of Kosygin in Russia?
4) Write the work of Lconid Brezhnev?
5) When and which nuclear place to raise Russia was agreed for withdraw?
6) Write the names of Russian artificial satellite?

Q.3 Answer the following question (Any Two) **16**

1) Explain the progress of technology in Russia.
2) Explain the Condition of peasants in U.S.S.R.
3) Discuss Agricultural development in U.S.S.R.
4) Discuss the economic progress of Russia.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) **16**

1) Discuss the progress in Science and Health of Russia.

OR

2) Review the foreign policy of Russia from 1953 to 1977 A.D.

Q.5 Give an account of reforms in Khrushchev Era. **16**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (History) (सत्र - II) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल - २०२५
History of World (1900 A.D. to 1970 A.D.) - II (MA01203)

वार, दिनांक : रविवार, ०१-०६-२०२५ कमाल गुण: ८०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) ——— यांना रशियन राज्यक्रांतीचा उद्‌गाता असे संबोधले जाते.
अ) लेनिन ब) स्टॅलिन
क) कार्ल मार्क्स ड) अलेक्झांडर पहिला

२) दास कॅपिटल हा ——— ग्रंथ यांनी लिहिला.
अ) ट्रॉटस्की ब) कार्ल मार्क्स
क) रूसो ड) व्हॉल्टेअर

३) माओ–त्से–तुंगचा हुनान प्रबंध ——— या साप्ताहिकातून प्रकाशित झाला.
अ) गाईड ब) सुविधा
क) आवंती ड) यापैकी नाही

४) विकासाची प्रचंड झेप ही घटना ——— देशाशी संबंधित आहे.
अ) रशिया ब) भारत
क) जपान ड) चीन

५) शीतयुद्ध हा शब्दप्रयोग सर्वप्रथम ——— यांनी वापरला.
अ) कार्ल मार्क्स ब) स्टॅलिन
क) बर्नार्ड बरूच ड) यापैकी नाही

६) शीतयुद्ध हा अमेरिका व ——— या दोन महासत्तांमधील संघर्ष होता.
अ) इंग्लंड ब) फ्रान्स
क) रशिया ड) यापैकी नाही

७) इ.स. ——— मध्ये नोटा (NATO) करार घडून आला.
अ) १९४९ ब) १९५०
क) १९५१ ड) १९५२

८) अलिप्ततावादी चळवळीच्या प्रामुख्याने ––– राष्ट्रे सहभागी झाली होती?
अ) लहान ब) मोठी
क) युरोपीय ड) नव्याने उदयास आलेली

९) अलिप्ततावादी चळवळीच्या उभारणीत कोणत्या भारतीय नेत्याने महत्त्वाची भूमिका बजावली?
अ) महात्मा गांधी ब) सुभाषचंद्र बोस
क) पंडित नेहरू ड) यापैकी नाही

१०) अलिप्ततावादी राष्ट्रांची तिसरी शिखर परिषद ––– येथे झाली.
अ) ल्युसाका ब) झांबिया
क) झुसाका ड) बेलग्रेड

११) ––– यांनी सापेक्षतावादाचा सिद्धांत मांडला.
अ) न्यूटन ब) अल्बर्ट आईन्स्टाईन
क) होमी भाभा ड) यापैकी नाही

१२) नासा (NASA) ही अवकाश संशोधन संस्था ––– या देशात आहे.
अ) अमेरिका ब) रशिया
क) भारत ड) जपान

१३) इ.स. ––– मध्ये भारताने पहिली अणुस्फोट चाचणी यशस्वी केली.
अ) १९४८ ब) १९५६
क) १९६७ ड) १९७४

१४) युरी गागारीन हा पहिला अतंराळवीर ––– या देशाचा होता.
अ) इंग्लंड ब) रशिया
क) चीन ड) अमेरिका

१५) अमेरिकेतील वर्णभेदाविरूद्ध कोणी लढा दिला?
अ) नेल्सन मंडेला ब) मार्टिन ल्यूथर किंग
क) मेटरनिक ड) यापैकी नाही

१६) इ. स. ––– मध्ये मार्टिन ल्युथर किंग यांना शांततेचे नोबेल पारितोषिक मिळाले.
अ) १९६२ ब) १९६४
क) १९७१ ड) १९७५

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६

अ) हुनान प्रबंध म्हणजे काय?
ब) बोल्शेव्हिक क्रांती म्हणजे काय?
क) वॉर्सा कराराची माहिती दया.
ड) मार्शल योजनेविषयी माहिती सांगा.
इ) अलिप्ततावादी चळवळीची कोणतीही दोन वैशिष्टये सांगा.
फ) मार्टिन ल्युथर किंग यांचे कार्य थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील टीपा लिहा. (कोणतेही दोन) १६

अ) शीतयुद्धाचे परिणाम
ब) अलिप्ततावादी चळवळीच्या अपयशाची कारणे
क) अवकाश संशोधन क्षेत्रातील रशियाचे कार्य
ड) चीनमधील सांस्कृतिक क्रांती

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १६

अ) १९१७ च्या रशियन राज्यक्रांतीची कारणे स्पष्ट करा.

किंवा

ब) अलिप्ततावाद म्हणजे काय ते सांगून अलिप्ततावादी चळवळीच्या विकासाचा आढावा घ्या.

प्र.५ शीतयुद्धाची कारणे स्पष्ट करा. १६

Seat No.	

Set P

M.A. (History) (Sem - II) (NEP CBCS) Examination: March/April – 2025
History of World (1900 A.D. to 1970 A.D.) - II (MA01203)

Day & Date: Sunday, 01-06-2025 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **16**

1) _____ was called as pioneer of Russian Revolution.
a) Lenin b) Stalin
c) Karl Marx d) Alexander I

2) A book Das capital wrote by _____.
a) Trotsky b) Karl Marx
c) Rousseau d) Voltaire

3) Mao's Hunan dissertation was published in weekly _____.
a) Guide b) Suvidha
c) Awanti d) none of these

4) The great leap forward was related to _____.
a) Russia b) India
c) Japan d) China

5) _____ was firstly used the term Cold War.
a) Karl Marx b) Stalin
c) Bernard Baruch d) none of these

6) The Cold war was conflict between America and _____.
a) England b) France
c) Russia d) none of these

7) The NATO pact was signed in _____
a) 1949 b) 1950
c) 1951 d) 1952

8) The Non-aligned movement was mainly participated by _____ nations.
a) Small b) Big
c) European d) newly born

9) Which Indian leader played important role in foundation of Non-aligned movement?
a) Mahatma Gandhi b) Subhashchandra Bose
c) Pandit Nehru d) none of these

10) The third Non-aligned summit held at _____.
a) Lusaka b) Zambia
c) Zusaka d) Belgrade

11) _____ was developed the theory of relativity.
a) Newton b) Albert Einstein
c) Homey Bhaba d) None of these

12) The space research centre NASA situated in _____.
a) America b) Russia
c) India d) Japan

13) India's first nuclear exploration test took place in _____.
a) 1948 b) 1956
c) 1967 d) 1974

14) The first space traveller Yuri Gagarin was from _____ country.
a) England b) Russia
c) China d) America

15) Who was fought against apartheid in America?
a) Nelson Mandela b) Martin Luther King
c) Metternich d) none of these

16) Martin Luther King was awarded Noble prize for peace in _____
a) 1962 b) 1964
c) 1971 d) 1975

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**
a) What is Hunan Dissertation?
b) What is meant by Bolshevik Revolution?
c) Give information about Warsaw pact.
d) Give the information about Marshal plan.
e) Explain the any two features of non-aligned movement.
f) Explain work of Martin Luther King.

Q.3 Write short notes. (Any Two) **16**
a) Effects of Cold war.
b) Causes of failure of non-aligned movement.
c) Russia's work in peace research
d) Cultural revolution in China.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) **16**

1) Explain the causes of Russian Revolution,1917.

OR

2) What is the non-aligned movement? Review the it's development.

Q.5 Explain the causes of Cold war. **16**